

Wiadomości *Uniwersyteckie*

4 | Wydarzenia

Kultura w kapsule czasu. Chatka Żaka rozpoczęła świętowanie 60-lecia

40 | Nauka i ludzie

Tysiąclecie pierwszych koronacji piastowskich. Rozmowa z prof. dr. hab. Andrzejem Pleszczyńskim – kierownikiem Katedry Antropologii Przekazu Historycznego UMCS

52 | Nasi absolwenci

Fizyka ma w sobie ukryte piękno. Rozmowa z dr. hab. Michałem Kowalem, prof. NCBJ – kierownikiem Zakładu Fizyki Teoretycznej NCBJ, absolwentem UMCS

Jubileusz 60-lecia Chatki Żaka

Fot. Michał Piłat, Bartosz Proll, Michał Puła

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 22** | Nasze sukcesy
- 24** | Twarze komercjalizacji
- 26** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 36** | Ludzie Chatki
- 40** | Tysiąclecie pierwszych koronacji piastowskich. Rozmowa z prof. dr. hab. Andrzejem Pleszczyńskim – kierownikiem Katedry Antropologii Przekazu Historycznego UMCS
- 43** | Warto kultywować tradycje. Rozmowa z dr hab. Katarzyną Smyk, prof. Uczelni – kierownikiem Katedry Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UMCS
- 46** | Poprzez grę na akordeonie wyrażam siebie. Rozmowa z prof. dr hab. Elwirą Śliwkiewicz-Cisak – zastępcą dyrektora Instytutu Muzyki oraz kierownikiem Katedry Edukacji Muzycznej i Pedagogiki Instrumentalnej UMCS
- 50** | Liczba π – matematyczna supergwiazda

NASI ABSOLWENCI

- 52** | Fizyka ma w sobie ukryte piękno. Rozmowa z dr. hab. Michałem Kowalem, prof. NCBJ – kierownikiem Zakładu Fizyki Teoretycznej NCBJ, absolwentem UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 55** | Wizyta studyjna na Wydziale Chemii w ramach projektu BIOMAT
- 56** | XI Lubelskie Forum Bibliologów, Informatologów i Bibliotekarzy
- 58** | Doktoranci STER-ują swoją karierę naukową z NAWA
- 61** | Mediatization Conference 6

- 62** | Konferencja „Uczeń z doświadczeniem migracyjnym na lekcjach języka polskiego”
- 63** | „Jak skutecznie odzyskać pierwiastki ziem rzadkich?”. Reportaż Centrum CeReClimEn UMCS
- 64** | Debata „Rozgłoszenie regionalne Polskiego Radia w systemie mediów publicznych”
- 65** | Zacieśnienie współpracy pomiędzy Wydziałem Politologii i Dziennikarstwa a Chatką Żaka
- 66** | Nagrody Polskiego Stowarzyszenia Public Relations Lwy PR przyznane
- 67** | Podpisanie umowy związanej z wdrożeniem projektu „100 Światów”
- 67** | Spotkanie z regionalistami

KARTKA Z KALENDARZA

- 68** | 70 lat badań krenologicznych na UMCS

SPRAWY STUDENCKIE

- 71** | Projekt „Warsztaty Lublin – Miasto Twoich Pomysłów”
- 72** | Bezpieczeństwo radiacyjne na Baltic Nuclear Energy Forum
- 73** | Marzec z ZUSS UMCS
- 74** | Polsko-niemieckie warsztaty studenckie „Majdanek Memorial”
- 75** | Spotkanie z przedstawicielami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej
- 76** | Pokazowy amerykański proces sądowy na UMCS
- 77** | Noc Sów
- 77** | Dzień Liczby Pi

UMCS DLA SZKÓŁ

- 78** | X Konkurs Językowy „Faces of America”
- 79** | Reaktywacja korków z WOS-u
- 80** | Global Money Week na Wydziale Ekonomicznym
- 81** | XXXVII Olimpiada Filozoficzna

ŻYCIE KULTURALNE

- 82** | Co nam pokażą nowi członkowie ZTL UMCS? Koncert debiutowy

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl

www: wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichocka, Ewa Kawałko-Marczuk (redaktor naczelny), Michał Piłat (fotograf), Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skąlecka, Magdalena Wołoszyn-Mróż

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Ihor Kolisnichenko, Eliza Komierzyńska-

-Orlińska, Urszula Lewartowicz, Julia Maj, Kamil Michaluk, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Adrian Skubiszewski, Maciej Symoniak, Paulina Turyto-Nowak, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, <http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Magic

Nakład: 420 egzemplarzy

Okładka: Spektakl pt. 2129, fot. Michał Puła

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Kultura w kapsule czasu. Chatka Żaka rozpoczęła świętowanie 60-lecia

Chatka Żaka, nieodłączny element akademickiego życia w Lublinie, obchodzi swoje 60-lecie! Przez sześć dekad była miejscem spotkań, inspiracji i twórczych działań studentek i studentów oraz mieszkańców miasta. Dziś niezmiennie jest przestrzenią dla wszystkich, którzy chcą doświadczać kultury studenckiej i ją współtworzyć.

27 marca ACKiM UMCS Chatka Żaka zainaugurowała oficjalnie obchody 60-lecia swojego istnienia. Z kolei 3 kwietnia w Sali Widowiskowej odbyła się premiera spektaklu *2129* – futurystycznej opowieści o losach kultury studenckiej. Te dwa wydarzenia nie tylko zapisały się na kartach historii tej legendarnej instytucji, ale również dały mocny sygnał, że Chatka Żaka wciąż patrzy odważnie w przyszłość.

Obchody rozpoczęły się symboliczną podróżą do przeszłości. Wystawa fotograficzna „Back to the Past. 6 Dekad Chatki Żaka”, otwarta 27 marca, zabrała uczestników w podróż w czasie – od pierwszych lat istnienia Chatki, przez burzliwe lata 80., aż po współczesność. Na ekspozycji, którą będzie można oglądać do końca czerwca, zaprezentowano niepublikowane wcześniej fotografie ilustrujące najważniejsze momenty z życia instytucji. To nie tylko retrospektywa, to także spojrzenie w przyszłość, okazja do refleksji nad tym, jak studencka kultura ewoluowała i dokąd zmierza. Fotografie oddają ducha Chatki Żaka – pokazują koncerty, spektakle, niezapomniane spotkania i codzienne życie artystycznej społeczności.

Fot. Michał Puła

Fot. Michał Puła

Wzruszającym momentem było wspólne oglądanie dwóch filmów – *Taniec*, zrealizowanego z okazji Międzynarodowego Dnia Tańca, oraz *Wolność*, stworzonego na 55-lecie instytucji w czasie pandemii. Oprawę artystyczną zapewnił Teatr Fatum, który wykonał autorskie utwory z musicalu *Piraci*.

Podczas oficjalnej części uroczystości uhonorowano osoby, które przez lata wspierały rozwój Chatki. Przyznano dyplomy „Przyjaciela Chatki Żaka” instytucjom, darczyńcom, artystom i pasjonatom kultury w podziękowaniu za nieocenione wsparcie i wkład w rozwój instytucji.

Sama Chatka Żaka również otrzymała wyjątkowe wyróżnienia – Medal „Zasłużony dla Miasta Lublin” oraz Medal 550-lecia Województwa Lubelskiego.

Beata Stepaniuk-Kuśmierzak, zastępca prezydenta Lublina ds. kultury, sportu i partycypacji, wręczyła nagrody pracownikom Chatki Żaka – osobom zasłużonym dla rozwoju kultury studenckiej:

- Medal „Zasłużony dla Miasta Lublin” otrzymali: dyrektor Izabela Pastuszko, zastępca dyrektora ds. mediów akademickich Marek Skowronek, zastępca dyrektora ds. programowych Agnieszka Matecka-Skrzypek oraz kurator linii lifestyle Bogdan Bracha;
- Medal Prezydenta Miasta Lublin trafił do: Elżbiety Chodzyńskiej, Magdaleny Mioduchowskiej, Agnieszki Kołczewskiej i Piotra Kotowskiego;
- Medalem Unii Lubelskiej uhonorowano Lecha Leszczyńskiego;
- Nagrody Okolicznościowe Prezydenta Miasta Lublin odebrali: Agnieszka Dudek, Rafał Woźniak oraz Agnieszka Matecka-Skrzypek.

To dzięki zaangażowaniu tych osób możliwe było nie tylko zachowanie tożsamości Chatki Żaka, ale także jej nieustanny rozwój i budowanie pozycji jako jednej z najważniejszych instytucji kultury studenckiej w Polsce.

Choć emocje po inauguracji jeszcze nie opadły, już tydzień później 3 kwietnia publiczność zgromadzona w Chatce Żaka została zabrana w przyszłość – do roku 2129. To właśnie wtedy, zgodnie z fabułą premierowego spektaklu *2129*, w przestrzeń kosmiczną wyruszyły tysiące kapsuł czasu zawierających dorobek kultury studenckiej. Co się z nimi stanie? Czy ktoś je odnajdzie? I czy sztuka, emocje i wspomnienia mogą jeszcze mieć znaczenie w świecie zdominowanym przez logikę i technologię?

Spektakl w reżyserii Łukasza Witta-Michałowskiego i ze scenariuszem dr. Grzegorza Kondrasiuka, współtwo-

Fot. Michał Pula

Fot. Bartosz Pol

Fot. Michał Pula

Fot. Michał Pula

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

rzonym przez Izabelę Pastuszko, Łukasza Witta-Michałowskiego, Adriannę Sawczak i dr. hab. Jarosława Cymermana, poruszał kwestie relacji człowieka z przeszłością, zapomnienia kultury i dehumanizacji w cyfrowym świecie. Ruch sceniczny – wypracowany pod kierunkiem Adrianny Sawczak – podkreślał kontrast pomiędzy zimną logiką maszyn a ludzką ekspresją. Aranżacje muzyczne przygotował Michał Iwanek, a teksty piosenek Łukasz Jemioła przy współudziale Chata GPT. Był to symboliczny ukłon w stronę przyszłości, która wciąż potrzebuje emocji.

Publiczność zobaczyła, jak w świecie pozbawionym emocji sztuka może stać się niebezpiecznym artefaktem, ale też jedyną nadzieją na odzyskanie człowieczeństwa. Futurystyczna scenografia, filmy stworzone przez TV UMCS, projekcje multimedialne, dźwięk i światło złożyły się na pełne napięcia widowisko, które na długo pozostawało w głowach widzów.

Producentką i pomysłodawczynią 2129 jest dyrektor Chatki Żaka Izabela Pastuszko. Za kierownictwo wokalne odpowiadała dr szt. Anna Michałowska-Kotynia, a za kostiumy – Maria Stępień. Projekt dopełniała scenografia stworzona przez zespół projektowy oraz rzeźba Leszka Skóry. W spektaklu 2129 wystąpili studenci i studentki wszystkich publicznych uczelni wyższych w Lublinie, reprezentując szerokie spektrum kierunków i środowisk akademickich. W obsadzie znaleźli się:

- Karol Bieniek (animacja kultury, UMCS);
- Ewa Ciepałowicz (filologia polska, UMCS);
- Piotr Dzwonik (medycyna weterynaryjna, Uniwersytet Przyrodniczy);
- Filip Fabijański (animacja kultury, UMCS);
- Marharyta Karp (lingwistyka stosowana, UMCS);
- Natalia Kopycka (logopedia z audiologią, UMCS);
- Joanna Kozieł (zarządzanie, UMCS);
- Wiktoria Kusal (pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II);
- Weronika Lekan (architektura, Politechnika Lubelska);
- Marta Mołdoch (położnictwo, Uniwersytet Medyczny);
- Zuzanna Pastuszka (jazz i muzyka estradowa, UMCS);
- Dominika Pietrasik (biotechnologia i biokosmetologia, Uniwersytet Przyrodniczy);
- Gabriela Słowańska (Public Relations, UMCS);
- Gabriela Stojak (logopedia z audiologią, UMCS);
- Kornelia Tofiliska (prawo, UMCS);
- Emilia Zaprawa (inżynieria i analiza danych, Politechnika Lubelska).

Ta różnorodność nie tylko wzbogaciła spektakl, ale również pokazała, że kultura studencka w Lublinie przekracza granice wydziałów i uczelni – łącząc ludzi z pasją, którzy razem tworzą coś wyjątkowego. 2129 do tej pory obejrzało już około 1000 osób, co świadczy o ogromnym zainteresowaniu i potrzebie tworzenia przestrzeni dla studenckiej twórczości teatralnej.

Spektakl 2129 jest częścią jubileuszu 60-lecia ACKiM UMCS Chatka Żaka i został zrealizowany we współpracy z Fundacją Chatki Żaka. Przedstawienie powstało w ramach projektu „Miasto kultury – 60 lat kultury studenckiej – teatr studencki 2.0” przy wsparciu Miasta Lublin. Honorowy patronat nad wydarzeniem objęli marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski, prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk oraz rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

» Chatka Żaka to unikalna instytucja, która od sześciu dekad pełni kluczową rolę w kształtowaniu kultury studenckiej. Jej działalność to nie tylko bogaty program artystyczny, ale także wsparcie dla młodych talentów i przestrzeń do twórczej ekspresji

– podkreślał rektor prof. Radosław Dobrowolski podczas spotkania jubileuszowego.

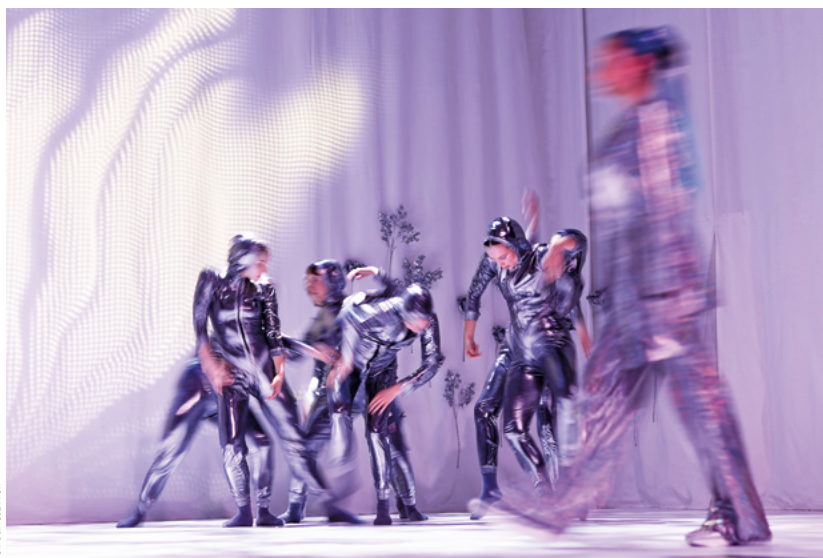
W ramach obchodów 60-lecia Chatka Żaka zaplanowała jeszcze wiele wydarzeń, które potrwać do końca 2025 r. Wśród nich są m.in.: Ogólnopolski Festiwal Studencka Wiosna Teatralna (21–23 maja), festiwal Siema Żaki x Wolna Chatka (9–10 października), Targi Studenckich Możliwości. Kształtuj Kulturę Swoją Marką (5–6 listopada), Festiwal Retrospekcje (27–28 listopada) oraz 35. edycja Festiwalu Mikołajki Folkowe (11–13 grudnia).

Wszystkie wydarzenia realizowane są zgodnie z filozofią Chatki Żaka jako miejsca nie tylko dla widzów, ale przede wszystkim dla tych, którzy chcą współtworzyć kulturę.

» Chatka Żaka to serce akademickiej kultury w Lublinie, miejsce pełne pasji, energii i twórczej wolności. Przez 60 lat była domem dla młodych artystek i artystów, pasjonatów i społeczników. Dziś zapraszamy wszystkich – zarówno tych, którzy tu dorastali, jak i nowych odkrywców – do wspólnego świętowania i dalszego tworzenia niezwykłej historii tego miejsca!

– mówiła dyrektor Izabela Pastuszko.

Gabriela Tarnowska

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Michał Pula

Współpraca UMCS z Instytutem Medycyny Wsi

Wykonywanie ekspertyz i zleceń naukowo-badawczych, nowe programy edukacyjne i promujące zdrowie, realizacja polityki senioralnej i praca nad substancjami o potencjalnym wykorzystaniu w terapii chorób nowotworowych, neurodegeneracyjnych i metabolicznych – m.in. takie zadania wejdą w zakres współpracy, którą nasz Uniwersytet sformalizował z Instytutem Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki.

Umowa została podpisana 20 marca w Centrum ECOTECH-COMPLEX podczas seminarium środowisk naukowych. Uczelnię reprezentowali rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski i prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek, zaś Instytut – dyrektor dr Jerzy Kuliński oraz jego zastępca ds. naukowych dr hab. n. o zdr. Magdalena Florek-Łuszczki, prof. IMW. W wydarzeniu wzięły także udział dyrektor Instytutu Nauk Biologicznych dr hab. Grzegorz Janusz, prof. UMCS.

Rektor prof. Radosław Dobrowolski zaznaczył, że spotkanie jest oficjalnym potwierdzeniem działań podejmowanych wspólnie z Instytutem Medycyny Wsi:

„Cieszę się ogromnie, że formalizujemy naszą współpracę. (...) Kooperacja ta jest realizowana co najmniej od kilkunastu lat przez pracowników różnych wydziałów i instytutów (...). Dzisiaj towarzyszą nam reprezentanci nauk biologicznych, bo ten obszar będzie przedmiotem szczególnych zainteresowań, ale spektrum naszych działań nie ogranicza się wyłącznie do tej dyscypliny. Owocna współpraca od wielu lat jest bowiem realizowana np. z pracownikami Instytutu Socjologii, a perspektywa jej rozszerzenia dotyczy również przedstawicieli nauk o Ziemi i środowisku oraz specjalistów z zakresu prawa i informatyki.

Dr Jerzy Kuliński podkreślił znaczenie pracy zespołowej:

„Stwierdzić należy, że w grupie można więcej. Uniwersytet ma swoją ugruntowaną pozycję na rynku naukowym, my również, i wydaje się, że możemy się uzupełniać w pewnych zakresach. Posiadamy np. bazę pacjentów, z którymi można pracować naukowo (...). Na pewno będziemy też chcieli szkolić studentów oraz wykorzystywać bazę naukową UMCS, np. nowoczesny tomograf dostępny w Centrum ECOTECH-COMPLEX.

Prof. Zbigniew Pastuszek dodał:

„Ta współpraca (...) ma również na celu wzajemne wsparcie wszystkich procesów badawczych, które są prowadzone w obu instytucjach. Z tego powodu zaprosiliśmy do udziału w seminarium przedstawicieli różnych dyscyplin, m.in. socjologii, geografii, biologii, chemii i informatyki, w tym specjalistów z zakresu AI.

Słowa te potwierdził prof. Grzegorz Janusz:

„Instytut Medycyny Wsi posiada możliwości techniczne, a nasi naukowcy wysokie kompetencje w zakresie m.in. biologii, chemii, socjologii, geografii czy informatyki. To jest właśnie przyszłość nauki – dzięki współpracy specjalistów reprezentujących różne dyscypliny powstają nowe, rewolucyjne rozwiązania.

O szczegółach współpracy opowiedziała prof. Magdalena Florek-Łuszczki:

„Zakład Fizjologii Zwierząt i Toksykologii Instytutu Medycyny Wsi realizuje z UMCS wspólny projekt (...) ukierunkowany na badanie nowych substancji pochodzenia naturalnego i nie tylko, które będą mogły

Fot. Barbara Prohl

w przyszłości być wykorzystywane w leczeniu chorób neurologicznych jak Alzheimer czy padaczka. (...) Kolejnym ważnym obszarem potencjalnej współpracy są badania z zastosowaniem sztucznej inteligencji. Mamy już pewne doświadczenia w tym zakresie. (...) Obecnie zajmujemy się także wykorzystaniem tzw. sztucznego nosa do wykrywania mikroorganizmów i potwierdzania czystości mikrobiologicznej wody.

We współpracę zaangażowane będą różne jednostki uniwersyteckie, m.in. Instytuty: Nauk Chemicznych, Socjologii, Filozofii oraz Nauk Biologicznych. Strony będą realizować projekty naukowo-badawcze, rozwojowe, aplikacyjne i edukacyjne, a zakres możliwej kooperacji jest szeroki. Wśród zadań są m.in.: opracowanie i wdrożenie substancji bioaktywnych o potencjalnym wykorzystaniu w terapii chorób nowotworowych, neurodegeneracyjnych, metabolicznych; opracowanie i wdrożenie wskaźników do analizy zanieczyszczeń środowiskowych; identyfikacja i charakterystyka czynników biologicznych wywołujących choroby odzwierzęce i zakaźne; badania uwarunkowań zdrowotnych i psychospołecznych funkcjonowania człowieka oraz opracowanie programów edukacyjnych i promu-

jących zdrowie; współpraca w ramach realizacji polityki senioralnej i aktywizacji poznawczej seniorów; prowadzenie studiów podyplomowych z obszaru zainteresowań obu podmiotów; wspólne prowadzenie badań naukowych oraz opracowywanie publikacji i projektów badawczych; realizacja projektów opartych na metodach pobierania, zabezpieczania i właściwego przechowywania próbek biologicznych; możliwości odbywania staży i praktyk zawodowych przez studentów kierunków zbieżnych z aktywnością IMW oraz staży naukowych w Uczelni przez pracowników Instytutu; prowadzenie badań nad wykorzystywaniem sztucznej inteligencji w obszarach zainteresowań obu jednostek; wykonywanie ekspertyz i zleceń o charakterze naukowo-badawczym i analitycznym.

W trakcie seminarium z udziałem pracowników UMCS i IMW przedstawiono główne obszary zainteresowań naukowo-badawczych obu instytucji. Wydarzenie było także okazją do nawiązania kontaktów i powstania nowych pomysłów w ramach procesów dydaktycznych oraz projektowych.

Katarzyna Skątecka

Prace nad Strategią rozwoju UMCS na lata 2026–2030 rozpoczęte

Rozpoczęły się prace nad Strategią rozwoju Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej na lata 2026–2030 z perspektywą do roku 2035. Będzie ona kontynuacją dobrych praktyk płynących z dotychczas realizowanych strategii, ale wprowadzi także nowe elementy wiążące rozwój Uniwersytetu ze zmianami demograficznymi i technologicznymi zachodzącymi w jego otoczeniu.

W związku z działaniami dotyczącymi nowego dokumentu powołany został Zespół ds. opracowania aktualizacji Strategii UMCS. Składa się on z grupy roboczej liczącej 33 osoby oraz z grupy konsultacyjnej, w której skład weszło 46 osób. Reprezentują one różne jednostki uniwersyteckie, grupy pracownicze oraz środowiska doktorantów i studentów UMCS.

Fot. Michał Piat

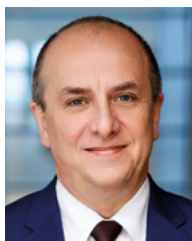
Fot. Michał Piat

Fot. Michał Płatek

Pracami Zespołu kieruje prof. dr hab. Zbigniew Patuszak, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką, a funkcję wiceprzewodniczącej pełni prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia. Za koordynację podejmowanych działań odpowiada dr Łukasz Wiechetek, dyrektor Centrum Analiz i Rozwoju, a funkcję sekretarza powierzono Anecie Adamskiej, dyrektor Centrum Prasowego, rzecznikowi prasowemu.

Pierwsze posiedzenie Zespołu rozpoczął rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, podkreślając, że powołany Zespół jest dość liczny, ponieważ znaleźli się w nim reprezentanci i reprezentantki wszystkich jednostek naszej Uczelni. Szersze spojrzenie na zagadnienia związane z rozwojem Uniwersytetu z pewnością zaowocuje dalszym umacnianiem rangi UMCS w polskim środowisku naukowym. Rektor wyraził nadzieję, że powstanie strategia, która będzie służyła członkom

Fot. Bartosz Prońko

Przystępujemy do prac nad przygotowaniem Strategii rozwoju UMCS na lata 2026–2030 z perspektywą do roku 2035. W założeniu będzie miała charakter prorozwojowy i będzie obejmowała kluczowe sfery funkcjonowania Uczelni: naukowo-badawczą, dydaktyczną, organizacyjną, relacje z otoczeniem zewnętrznym oraz umiędzynarodowienie.

Cele zasadnicze, na podstawie których zamierzamy stworzyć ten dokument, pozostaną niezmiennie. Są to: dążenie do doskonałości naukowej i dydaktycznej, synergiczne powiązanie obu tych elementów oraz uzyskanie przez UMCS statusu uczelni badawczej. Mocno akcentujemy także kwestię związaną z rozwojem infrastrukturalnym.

Chcemy, żeby prace nad Strategią miały charakter partycypacyjny, a w jej tworzenie zaangażowani byli przedstawiciele wszystkich grup pracowników oraz studenci i doktoranci. W założeniu ma bowiem służyć członkom naszej wspólnoty akademickiej oraz samej Uczelni jako instytucji. Jestem przekonany, że szersze spojrzenie na zagadnienia związane z rozwojem Uniwersytetu z pewnością zaowocuje dalszym wzmacnianiem rangi UMCS w polskim środowisku naukowym.

Strategia będzie miała charakter ewolucyjny. Nadal priorytetowe pozostają zasadnicze plany rozwoju Uczelni, takie jak m.in. otwarcie na świat, budowanie dobrych relacji z innymi podmiotami w regionie, ale także sieciowanie w skali ogólnopolskiej i międzynarodowej oraz prowadzenie dydaktyki na jak najwyższym poziomie.

Zależy mi na tym, żeby UMCS był rozpoznawalną marką, miał ugruntowaną pozycję w czołówce polskich uniwersytetów, a docelowo – żebyśmy zostali uczelnią badawczą z dużym komfortem pracy naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Chciałbym, żeby w Strategii została wyartykułowana relacyjność na różnych poziomach – zarówno zewnętrznym, jak i wewnętrznym.

Zależy mi także na tym, żeby UMCS był firmą, która poza stabilnością zatrudnienia i finansowania, daje komfort pracy kadry naukowej i dydaktycznej oraz szerokie możliwości rozwoju studentom i doktorantom. Liczę na to, że efekt finalny prac nad Strategią rozwoju UMCS na lata 2026–2030 będzie satysfakcjonujący dla wszystkich zainteresowanych.

Prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS

Fot. Michał Piat

naszej społeczności, obejmie wszystkie grupy pracownicze, wyznaczy kierunki rozwoju w aspekcie badawczym, dydaktycznym i organizacyjnym.

Po prezentacji składu Zespołu, harmonogramu prac oraz omówieniu zagadnień organizacyjnych odbyło się szkolenie z zakresu tworzenia i wdrażania Strategii, które przeprowadził dr Zenon Pokojski – pracownik Wydziału Ekonomicznego UMCS, wieloletni prezes Zarządu Spółki Azoty Puławy, członek Rady Uczelni SGGW i współpracownik Francuskiego Instytutu Gospodarki w Polsce.

Zakres prac Zespołu obejmuje m.in.: analizę bieżącego stanu realizacji Strategii rozwoju Uniwersytetu

na lata 2019–2025; prace merytoryczne nad nowelizacją dokumentu z uwzględnieniem aktualizacji celów w kontekście najważniejszych programów rozwoju Polski, województwa lubelskiego i Lublina; opracowanie założeń dla potrzeb rozwiązań organizacyjnych, technicznych i finansowych związanych z realizacją Strategii oraz monitorowaniem i oceną wyników jej realizacji.

Prezentację finalnego dokumentu znowelizowanej Strategii i jej opublikowanie zaplanowano na grudzień 2025 r.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Fot. Bartosz Proff

Prace związane z przygotowaniem Strategii rozwoju UMCS, które będzie realizował Zespół powołany przez rektora prof. Radosława Dobrowolskiego, zostały podzielone na trzy etapy.

Pierwszy etap polega na prezentacji i analizie różnego rodzaju informacji dotyczących działalności Uniwersytetu. Skupimy się na ocenie stanu realizacji aktualnej Strategii, poznawaniu przez członków i członkinie Zespołu podstawowych wskaźników dotyczących rozwoju Uczelni itd. Dzięki temu wszystkie zaangażowane osoby będą mieć taką samą wiedzę na temat stanu faktycznego.

Później przejdziemy do etapu koncepcyjnego. Podczas naszych spotkań będziemy omawiać pomysły Zespołu oraz te zgłaszane przez społeczność uniwersytecką. Grupa konsultacyjna będzie analizować materiały wypracowane przez grupę roboczą. Ustalimy, co nowego musimy wprowadzić do Strategii, co należy poprawić, a co za-

akceptować. Na tym etapie zostaną opracowane główne założenia nowej Strategii.

Następnie przejdziemy do etapu wdrożeniowego. Mówimy o czasie, gdy Strategia zostanie zaopiniowana przez różne jednostki, przyjęta przez organy UMCS i przekazana do realizacji do wydziałów i instytutów po to, aby te jednostki dopasowały swoje plany rozwoju do głównych założeń dokumentu nadrzędnego. I to jest finalny etap prac nad Strategią. Potem rozpocznie się jej realizacja.

Wstępną wersję dokumentu zamierzamy przygotować przed wakacjami. Wówczas członkowie naszej wspólnoty akademickiej będą mogli zapoznać się z proponowanymi rozwiązaniami, przedyskutować je, zgłaszać uwagi. Natomiast ostateczną koncepcję Strategii, po zatwierdzeniu przez Kolegium Rectorskie, poznamy pod koniec roku.

Prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką UMCS

Wizyta Ambasadora Szwajcarii

7 marca na UMCS gościł ambasador Szwajcarii w Polsce Fabrice Filliez. Dyplomata został przyjęty przez władze Uniwersytetu – rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego i prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr. hab. Wiesława Gruszeckiego. W spotkaniu uczestniczyli również dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych prof. dr. hab. Marek Pietraś oraz dyrektor Instytutu Historii dr hab. Piotr Bednarz, prof. UMCS.

Następnie Ambasador wziął udział w otwarciu wystawy pt. „Dialogi ludzkości” na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa. Ekspozycja przedstawiająca fotografie znanych artystów z całego świata poświęcona jest zagadnieniom wzajemnych relacji społeczeństw i pojedynczych osób w kontekście gwałtownie zmieniającego się świata oraz skomplikowanych stosunków międzynarodowych. Porusza takie problemy jak m.in. wychodźstwo, migracje, zmiany klimatyczne, ochrona mniejszości. Wystawa przygotowana została przez Ambasadę Szwajcarii jako element obchodów 160. rocznicy podpisania konwencji genewskiej. Dotychczas była prezentowana jedynie na Uniwersytecie Warszawskim. Ekspozycję można było oglądać do 23 marca.

W ramach cyklu spotkań „Diplomatic Talks” na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa Ambasador wygłosił wykład pt. „Foreign Policy of Switzerland and its humanitarian tradition”. Wskazał na historyczny kontekst polityki neutralności Szwajcarii oraz podejmowane przez nią inicjatywy zmierzające do utrwalania dia-

logu pomiędzy państwami oraz innymi podmiotami życia politycznego. Z dużym zainteresowaniem słuchaczy spotkała się kwestia neutralności Szwajcarii w obliczu wojny na Ukrainie. Dylematy związane z jednej strony z potrzebą zachowania tej neutralności, z drugiej zaś z koniecznością zajęcia stanowiska wobec agresji i udzielenia pomocy ofierze stały się główną osią, wokół której toczyła się debata.

Ambasador naświetlał problem polityki helweckiej, konstruowanej wokół idei „aktywnej neutralności” niewykluczającej zaangażowania w pomoc humanitarną, ale też nie gwałcącej tradycyjnej neutralnej postawy Konfederacji Szwajcarskiej.

Po prelekcji i dyskusji odbyło się spotkanie Dyplomaty z pracownikami jednostek, które prowadzą lub zamierzają prowadzić współpracę z instytucjami szwajcarskimi. Wzięli w nim udział przedstawiciele Instytutu Stosunków Międzynarodowych, Instytutu Historii, Instytutu Pedagogiki oraz Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa.

Wizyta Ambasadora Szwajcarii na UMCS była efektem współpracy Instytutu Stosunków Międzynarodowych, który organizuje spotkania z ambasadorami, z Instytutem Historii, w którym badania nad dziejami Szwajcarii stanowią jeden z kierunków badawczych. Wydarzenie było przykładem korzyści, jakie dla społeczności akademickiej niesie interdyscyplinarna współpraca.

Piotr Bednarz

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

III Forum Administracji

Kadra administracyjna UMCS szkoliła się podczas III Forum Administracji, które odbyło się w dn. 19–20 marca na Wydziale Historii i Archeologii. Była to wyjątkowa okazja do spotkania się w jednym miejscu przedstawicielek i przedstawicieli administracji wydziałowych i centralnej, podzielenia własnymi doświadczeniami i wypracowania rozwiązań ułatwiających pracę. Tematyka tegorocznej edycji wydarzenia

obejmowała m.in. cyberbezpieczeństwo, e-doręczenia, efektywną komunikację i zamówienia publiczne.

Forum prowadziły dyrektor Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów Alicja Borzęcka-Szajner oraz Magdalena Jabłońska-Kwiecień, pracownik administracyjny WHiA. Uroczystego otwarcia wydarzenia dokonał rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski:

„Cieszę się, że tak pozytywnie odpowiedzieliście Państwo na propozycję programową organizatorów. Mam nadzieję, że dzisiejszy dzień pełen wykładów, warsztatów i szkoleń upłynie w dobrej atmosferze oraz wzajemnym zrozumieniu, jednocześnie wzbogacając Państwa wiedzę i doświadczenie. (...) Istotą pracy na uniwersytecie jest tworzenie dobrych relacji i wzajemnego zrozumienia nie tylko na linii administracja – nauczyciele akademicki, ale również poprzez poznawanie potrzeb poszczególnych jednostek organizacyjnych, z których każda ma swoją specyfikę. (...) Pragnę zadeklarować, że jeżeli czują Państwo potrzebę spotkania z Kolegium Rectorskim, by porozmawiać o bieżących sprawach, jesteśmy do Państwa dyspozycji.

W dalszej części wydarzenia głos zabrała kanclerz Małgorzata Stręciwilk:

„Jestem dumna, że tak licznie zgromadziliście się Państwo na Forum i bardzo za to dziękuję. Inicjatywa podjęta trzy lata temu przez dyr. Alicję Borzęcką-Szajner doskonale się sprawdza. Kadra administracyjna czuje potrzebę stałego podnoszenia swoich kwalifikacji i bardzo nas to cieszy. (...) Chciałabym podkreślić, że administracja Uczelni to trzecie ważne ogniwo spajające naszą wspólnotę. Macie Państwo ogromną rolę do wypełnienia: wspierającą zarówno naukowców, jak i naszych studentów. W tej roli niezwykle ważny jest też efekt synergii, żebyśmy rzeczywiście tworzyli prawdziwą wspólnotę akademicką.

W gościnnych murach Wydziału Historii i Archeologii zebranych przywitała także dziekan dr hab. Joanna Sobiesiak, prof. UMCS.

Część panelową rozpoczęła Katarzyna Żółkiewska-Malicka – pełnomocnik rektora ds. bezpieczeństwa informacji, która przytoczyła historie pokazujące, jak istotne jest cyberbezpieczeństwo. Następnie o zagadnieniu e-doręczeń opowiedziała radca prawny Magdalena Tarnowska z Centrum Organizacyjno-Prawnego, zaś wybrane aspekty wielowymiarowej strategii rozwoju marki i komunikacji UMCS omówiły: Elżbieta

For. Michał Piat

For. Michał Piat

Maksym z LubMAN UMCS, Aneta Adamska – dyrektor Centrum Prasowego oraz Wirginia Gieryng-Wójtowicz – dyrektor Centrum Promocji. Założenia projektu „Dostępny UMCS 2.0” przybliżyła jego koordynatorka Monika Sobolewska-Jaksim z Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów.

Przedstawiciele administracji mieli także okazję doskonalić swoje umiejętności podczas dwudniowych warsztatów. Pracownicy szkolili się ze sztuki efektywnej komunikacji i przygotowania postępowania zamówień publicznych, zgłębili tematykę roli biznesu w środowisku akademickim oraz wsparcia transferu wiedzy

i technologii na Uczelni. Nie zabrakło również omówienia zagadnień związanych z oceną pracowniczą jako narzędziem rozwoju i wybranych problemów prawnych dotyczących decyzji administracyjnej w postępowaniach przed organami Uczelni. Miłym akcentem była strefa relaksu, w której przeprowadzono warsztaty rękodzielnicze z ceramiki i tworzenia akwarelowych zakładerek do książek.

Za organizację Forum odpowiadali pracownicy Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów przy wsparciu kadry Wydziału Historii i Archeologii.

Katarzyna Skątecka

Spotkanie z delegacją z Ukrainy

Reprezentanci ukraińskich samorządów i jednostek naukowych oraz wicekonsul i I sekretarz Konsulatu Generalnego RP w Winnicy Tomasz Kowal gościli 12 marca na UMCS. W spotkaniu z delegacją z Ukrainy wzięli udział przedstawiciele władz Uczelni: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek i prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS oraz pełnomocnik rektora ds. Ukrainy dr Alina Czarnacka i Zbigniew Wojciechowski z Centrum Europejskiego.

Podczas wydarzenia omawiano możliwości potencjalnej współpracy z Uczelnią. Rektor prof. Radosław Dobrowolski zaznaczył, że nasz Uniwersytet ma podpisaną porozumienie m.in. z Użhorodzkim Uniwersytetem Narodowym i na tej podstawie wspólnie pracujemy nad studiami w zakresie podwójnego dyplomowania. Głos zabrał także Wicekonsul, który podkreślił, że wszystkim zależy na budowaniu dobrych relacji i wkładzie w kształtowanie przyszłości Ukrainy.

Wizyta ukraińskiej delegacji w Lublinie związana była z V Samorządowym Kongresem Trójmorza oraz

Fot. Michał Piliat

Forum Gospodarczym. To jedno z ważniejszych wydarzeń poświęconych współpracy samorządowej, skupiające przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej, sektora nauki i biznesu z państw Inicjatywy Trójmorza. Na tegorocznym Kongresie były poruszane tematy dotyczące m.in. inwestycji w infrastrukturę i rozwój połączeń transportowych, bezpieczeństwa energetycznego, cyberbezpieczeństwa, transformacji cyfrowej, integracji regionalnej i zagadnień związanych ze sztuczną inteligencją.

Katarzyna Skątecka

Drzwi Otwarte UMCS

Ponad 300 aktywności – w tym warsztaty, wykłady, ćwiczenia, zajęcia laboratoryjne, wycieczki – zostało przygotowanych na 12 wydziałach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w ramach tegorocznych Drzwi Otwartych, które odbyły się 9 kwietnia.

Rokrocznie Drzwi Otwarte stanowią największą na naszej Uczelni inicjatywę skierowaną do kandydatów na studia. Maturzyści, stojący u progu jednej z najważniejszych decyzji w swoim życiu, mogą w tym dniu poczuć akademicką atmosferę, porozmawiać z wykładowcami i studentami. Mury Uniwersytetu stają się przestrzenią dialogu, wymiany doświadczeń i budowania świadomych wyborów edukacyjnych, które długofalowo wpłyną na ich rozwój osobisty i zawodowy.

Tegoroczna inauguracja Drzwi Otwartych UMCS odbyła się w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji. Zgromadzonych – ponad pół tysiąca osób – powitał rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. Głos zabrał także zastępca prezydenta Lublina ds. oświaty i wychowania Mariusz Banach. Wśród zebranych byli przedstawiciele władz UMCS – prorek-

torzy: prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS oraz kanclerz Małgorzata Stręciwilk, reprezentanci władz wydziałowych, instytutowych i społeczności studenckiej, a także osoby najważniejsze tego dnia – uczniowie szkół średnich wraz ze wspierającymi ich opiekunami.

Następnie Bartosz Stawiarz, dyrektor operacyjny Perspektywy Press otworzył Galę Lubelskiego Rankingu Liceów i Techników Perspektywy 2025. Wydarzenie stanowiło wyjątkową okazję dla całego środowiska oświatowego naszego regionu do poznania liderów wśród lubelskich szkół ponadpodstawowych. Momentem kulminacyjnym było wręczenie wyróżnień, które otrzymało łącznie 20 szkół średnich. Elementem wieńczącym galę był wykład popularnonaukowy „Twoje prawa, Twój głos – jak skutecznie być słyszany w świecie dorosłych”, który wygłosił zastępca Rzecznika Praw Dziecka – mec. Adam Chmura.

Program Drzwi Otwartych był wypełniony licznymi atrakcjami. Maturzyści mieli przestrzeń do rozmów

Fot. Bartosz Profil

Fot. Bartosz Profil

z przedstawicielami każdego z 12 wydziałów – zapoznali się z ofertą edukacyjną UMCS oraz dowiedzieli, jak wygląda życie akademickie. Odbyły się także m.in. spotkania z egzaminatorkami Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej, podczas których ekspertki omówiły moduły matury z języka polskiego (Beata Bojar), matematyki (Irena Ołtuszyk) i języka obcego nowożytnego (Anna Staroń). Uczestnicy otrzymali praktyczne wskazówki, które ułatwią pisanie egzaminu dojrzałości i wzmocnią ich pewność siebie przed tym ważnym czasem. Dodatkowo uczniowie mogli skorzystać z doradztwa zawodowego prowadzonego przez psychologów i trenerów kariery z Biura Rozwoju Kompetencji, a nauczyciele odbyć warsztaty z komunikacji oraz radzenia sobie w sytuacjach stresowych z dr Izabelą Łucjan. Pracownicy Biura Rekrutacji i Zespołu ds. Obsługi Studentów Zagranicznych wraz ze studentami zagranicznymi prowadzili sesje networkingowe (w tym panel dyskusyjny „Global perspectives in the UMCS Academic Community”). Ofertę kształcenia oraz zasady rekrutacji przedstawili: Magdalena Drwal, koordynatorka Drzwi Otwartych UMCS (w języku polskim) i dr Taras Bondarenko (w języku ukraińskim). Równolegle odbywały się wycieczki po miasteczku akademickim.

Do dyspozycji kandydatów na studia byli również przedstawiciele jednostek ogólnouczelnianych i organizacji studenckich. Zaprezentowały się m.in. Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego, Akademickie Centrum Wsparcia, Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem”, Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów, Rada Studentów Lublina, Koło Naukowe Amatorów Antyku, Koło Naukowe Historyków Studentów, Sekcja Rekonstrukcji Historycznej im. Kapitana Zdzisława Brońskiego ps. „Uskok”,

Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka wraz z Telewizją Akademicką TV UMCS i Akademickim Radiem Centrum, AZS UMCS, Biuro Rozwoju Kompetencji, Biblioteka Główna, Amerykańskie Centrum Edukacji i Biznesu UMCS American Corner, Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych, Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców, Centrum Brytyjskie.

Dodatkowe atrakcje zapewnili: Teatr Fatum, Zespół Tańca Ludowego im. Stanisława Leszczyńskiego, zespół W Rytmie Chatki, Santander Universidades, Grupa Edukacja 3.0, CrazyBudka, Le mini lemoniada oraz ożywiona postać Marii Curie-Skłodowskiej, w którą wcieliła się Jagienka Chyż. A dla chcących przemieścić się między miasteczkiem akademickim a Kampusem Zachodnim kursował tematyczny autobus komunikacji miejskiej.

W tym samym czasie w Centrum Kultury Fizycznej odbywały się rozgrywki w ramach Turnieju o Puchar JM Rektora. Reprezentacje uczniów szkół ponadpodstawowych zmierzyły się ze sobą m.in. w futsalu, koszykówce, tenisie stołowym, siatkówce, badmintonie, szachach, a z uwagi na integracyjny charakter turnieju – również w boccie, pływaniu i e-sporcie. Ukoronowaniem wysiłków zawodników było uroczyste wręczenie nagród.

Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego i prezydenta Lublina dr. Krzysztofa Żuka. Patronami medialnymi byli: Perspektywy, „Dziennik Wschodni”, Polskie Radio Lublin, Radio Freee, „Kurier Lubelski”, „Super Tydzień Chełmski”, Radio Bon Ton, Akademickie Radio Centrum oraz Telewizja Akademicka TV UMCS. Wsparcie redakcyjne zapewniło Radio Eska.

Magdalena Drwal

International Seminar on Medical Biology

21 marca na Wydziale Biologii i Biotechnologii odbyło się uroczyste wręczenie Medali 80-lecia UMCS, które było połączone z konferencją naukową pt. „International Seminar on Medical Biology”. W wydarzeniu wzięli udział: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor Narodowego Uniwersytetu w Użhorodzie prof. Vladimir Smolanka, rektor Uniwerszita Palackého v Olomouci prof. Martin Procházka,

prorektor UMCS ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław Gruszecki, prorektor UMCS ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszak, były konsul Ukrainy w Lublinie Ivan Hrycak oraz pracownicy Wydziału.

Uroczystość rozpoczęła się od wręczenia medali, które zostały przyznane za wybitne osiągnięcia naukowe oraz wkład w rozwój Uczelni. Medale wręczył rektor prof. Radosław Dobrowolski, który podkreślił znaczenie tych wyróżnień dla społeczności akademickiej.

Następnie odbyła się konferencja naukowa, podczas której wykłady wygłosili: prof. Martin Procházka („Professor of medicine in the university leadership”); prof. Vladimir Smolanka („Treatment of temporal epilepsy: changing the paradigm”); prof. dr hab. Marek Tchórzewski („Advancing the understanding of Ribosome-Inactivating Protein toxicity for future applications”); prof. Wiesław I. Gruszecki („New light on the human eye’s yellow spot”).

Tematyka wystąpień obejmowała najnowsze osiągnięcia w dziedzinie medycyny i biotechnologii, a prelegenci przedstawili wyniki swoich badań i innowacyjne rozwiązania, które mogą mieć znaczący wpływ na rozwój tych dziedzin.

Konferencja była doskonałą okazją do wymiany doświadczeń i nawiązania współpracy między naukowcami z różnych ośrodków badawczych.

Grzegorz Janusz

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Ambasador Austrii na UMCS

Kolejne spotkanie w ramach „Diplomatic Talks” za nami. 12 marca na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa gościł Andreas Stadler – ambasador Austrii w Polsce.

Na spotkaniu obecni byli przedstawiciele władz rektorskich: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław Gruszecki i prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. Wydarzenie poprowadził dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych prof. dr hab. Marek Pietraś.

Członkowie społeczności akademickiej wysłuchali wystąpienia dyplomaty pt. „Trzy wspólne wyzwania Polski i Austrii w Unii Europejskiej”. Prelekcja była okazją do refleksji nad wyzwaniami, przed którymi stoją oba kraje w obliczu: globalnej niepewności spowodowanej konfliktami i wojnami, rosnącej siły autorytarnych ruchów populistycznych oraz kryzysu klimatycz-

Fot. Michał Pita

nego. Po wykładzie tradycyjnie odbyła się sesja Q&A, podczas której uczestnicy mieli szansę porozmawiać z Ambasadorem i pogłębić poruszone zagadnienia.

W ramach cyklu „Diplomatic Talks” Instytut Stosunków Międzynarodowych zaprasza ambasadorów akredytowanych w Polsce na spotkania poświęcone współczesnym stosunkom międzynarodowym.

Katarzyna Skątecka

Współpraca z Filharmonią Lubelską

Zacieśnia się współpraca naszego Uniwersytetu z Filharmonią im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie. 17 marca rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz dyrektor instytucji dr szt. Dominik Mielko podpisali list intencyjny w tej sprawie. W spotkaniu wzięła również udział prof. dr hab. Urszula Bobryk – kierownik Katedry Chóralistyki i Kształcenia Wokalnego.

Jednostki mają zamiar prowadzić wspólne działania o charakterze edukacyjnym, dydaktycznym, kulturalnym i naukowym. Przedmiotem kooperacji będzie m.in. organizowanie wydarzeń promujących kulturę z wykorzystaniem zasobów UMCS i Filharmonii, opracowanie scenariuszy koncertów i audycji edukacyjnych oraz przygotowanie słowa o muzyce podczas koncer-

Fot. Barbara Pół

tów i wydarzeń w Filharmonii przez pracowników i studentów UMCS, organizacja koncertów z udziałem Chóru Akademickiego UMCS, wykładów i studentów Wydziału Artystycznego oraz praktyki zawodowe realizowane w Filharmonii.

Katarzyna Skątecka

Zagraniczni goście z wizytą na UMCS

19 marca na UMCS gościli: Jarosław Narkiewicz – poseł na Sejm Republiki Litewskiej (mandat z okręgu wyborczego nr 56 Soleczniki – Wilno), przewodniczący Rady Polonii Świata oraz dr Ludmila Kryva – dyrektor Centrum Koordynacji Edukacji Naukowej i Projektów Międzynarodowych w Międzyregionalnej Akademii Zarządzania Personalem w Kijowie.

Podczas spotkania z rektorem prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim, w którym uczestniczyła także dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS – prezes Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (PTNP), omawiano możliwości współpracy w zakresie przedsięwzięć: edukacyjnych, kulturalnych i integracyjnych. Rada Polonii Świata zajmuje się organizacją wydarzeń patriotycznych, imprez sportowych, zjazdów, zebrań i festiwali promujących polską tożsamość, kulturę i język polski. Jednym z najważniejszych jej zadań jest zwoływanie oraz przeprowadzanie Światowych Zjazdów Polonii i Polaków z Zagranicy.

Następnie delegacja udała się na Wydział Politologii i Dziennikarstwa, gdzie spotkała się z dyrekcją Instytu

tutu Nauk o Polityce i Administracji: dr hab. Katarzyną Radzik-Maruszak, prof. UMCS i dr. hab. Marcinem Wichmanowskim, prof. UMCS oraz z prof. dr. hab. Walentym Balukiem – dyrektorem Centrum Europy Wschodniej, w celu omówienia współpracy na poziomie instytucjonalnym i naukowym.

Jarosław Narkiewicz w trakcie wizyty na Wydziale wygłosił wykład „Polacy w odrodzeniu niepodległości Litwy”, a następnie wziął udział w dyskusji. Omówił relacje polsko-litewskie i działalność Związku Polaków na Litwie. Pytania od zgromadzonych studentów z kierunków politologia i bezpieczeństwo narodowe oraz nauczycieli akademickich dotyczyły m.in. współczesnych wyzwań i zagrożeń dla bezpieczeństwa międzynarodowego w regionie Europy Środkowo-Wschodniej; współpracy Polski i Litwy w zakresie militarnym; roli „korytarza suwalskiego” (65-kilometrowego pasa terytorium Polski, który jest jedynym lądowym połączeniem Litwy, Łotwy i Estonii z UE i NATO) oraz aktywności polskich polityków w litewskim Sejmie, która ma kluczowe znaczenie dla umacniania pozycji polskiej społeczności na Litwie.

Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska

Fot. Michał Piłat

Forum „Prawnicy – NGO”

14 marca w Centrum ECOTECH-COMPLEX UMCS odbyło się Międzynarodowe Forum „Prawnicy – NGO: Budujemy drogę do współpracy”, zorganizowane przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Lublinie, Miasto Lublin i Fundację OIRP w Lublinie „Znam Prawo” przy wsparciu UMCS.

Wydarzenie miało na celu wypracowanie nowych standardów współpracy między prawnikami i organizacjami pozarządowymi (NGO), na co w przemówieniu otwierającym zaznaczył prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS.

Podczas Forum szczególnie podkreślano rolę, jaką odgrywają prawnicy i organizacje NGO. Spotkanie umożliwiło dyskusję i zidentyfikowanie płaszczyzn, dzięki którym przełamywane są bariery i rozwiewane wątpliwości, niejednokrotnie wynikające z niewiedzy lub braku doświadczenia w tej formie partnerstwa. W długofalowej perspektywie rozwijana będzie współpraca środowiska prawniczego i NGO, która docelowo powinna stać się standardem.

W wydarzeniu udział wzięło około 200 uczestników – prawników, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz ekspertów zaangażowanych w działalność *pro bono* i współpracę międzysektorową.

Magdalena Drwał

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Gość z Tbilisi

24 marca na naszej Uczelni gościł były rektor Sulkhan-Saba Orbeliani University z Tbilisi prof. Vaja Vardidze. W spotkaniu, oprócz rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, uczestniczyli również: prof. dr. hab. Zbigniew Pastuszek – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką, Karolina Sokolińska – kierownik Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych oraz dr hab. Jarosław Krajka, prof. UMCS – prodziekan ds. kształcenia Wydziału Filologicznego.

Wydział Filologiczny ma z Sulkhan-Saba Orbeliani University zawartą umowę na mobilności w ramach

programu Erasmus+. W projekcie KA171 otrzymaliśmy dofinansowanie na mobilności do i z Uniwersytetu.

Spotkanie dotyczyło możliwości zacieśnienia współpracy i rozszerzenia jej na inne wydziały. Gość opowiadał m.in. o sytuacji politycznej w Gruzji. Mówił też, jak rozwijał się jego uniwersytet, który początkowo składał się tylko z jednego wydziału, a obecnie – po prawie 10 latach – istnieje ich już pięć. Co ciekawe, prof. Vaja Vardidze studiował teologię na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II i biegle mówi po polsku.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Kierunek finanse i rachunkowość z Certyfikatem Dokończenia Kształcenia

Wydział Ekonomiczny może poszczycić się kolejnym prestiżowym wyróżnieniem. Kierunek finanse i rachunkowość (studia I i II stopnia) otrzymał Certyfikat Dokończenia Kształcenia przyznawany przez Polską Komisję Akredytacyjną (PKA).

Uroczysta gala wręczenia certyfikatów odbyła się 20 marca w Warszawie. Wyróżnienie odebrali przedstawiciele Uczelni: prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, dziekan Wydziału Ekonomicznego dr hab. Marcin Lipowski, prof. UMCS oraz prodziekan ds. jakości kształcenia dr hab. Iwona Mendryk. Przyznanie certyfikatu jest potwierdzeniem wysokiej jakości nauczania, nowoczesnego programu studiów oraz innowacyjnych metod dydaktycznych stosowanych na Wydziale Ekonomicznym. Podkreśla także zaangażowanie kadry akademickiej, która z pasją przekazuje wiedzę studentom i skutecznie przygotowuje ich do przyszłej kariery zawodowej.

PKA przyznaje to prestiżowe wyróżnienie kierunkom studiów, które spełniają najwyższe standardy edukacyjne i wdrażają innowacyjne oraz godne naślado-

wania praktyki dydaktyczne. Certyfikaty nadawane są w czterech kategoriach. Kierunek finanse i rachunkowość otrzymał wyróżnienie w kategorii „Dokończenie kierunku”.

Przyznanie certyfikatu to wynik szczegółowej oceny przeprowadzonej przez ekspertów PKA. Pod uwagę brane są m.in. efektywność programu studiów, poziom zaangażowania wykładowców, innowacyjność metod nauczania oraz sukcesy studentów i absolwentów na rynku pracy.

W przypadku naszego kierunku PKA doceniła przede wszystkim: nowoczesny i dostosowany do potrzeb rynku program nauczania, uwzględniający dynamiczne zmiany w świecie finansów i rachunkowości; innowacyjne metody dydaktyczne, takie jak symulacje finansowe, *case studies* lub współpraca z firmami i instytucjami finansowymi; zaangażowaną i doświadczoną kadrę akademicką, która z pasją dzieli się swoją wiedzą i praktycznym doświadczeniem; wysoki poziom przygotowania studentów do wyzwań zawodowych, co potwierdzają sukcesy absolwentów na rynku pracy; aktywną współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, obejmującą staże, praktyki oraz projekty realizowane wspólnie z partnerami z branży.

Decyzja Prezydium PKA z 20 lutego potwierdza, że studia na Wydziale Ekonomicznym UMCS należą do najlepszych w kraju. Certyfikat Dokończenia Kształcenia to nie tylko prestiżowe wyróżnienie dla Uczelni, ale także istotna wartość dla studentów i absolwentów. Potwierdza, że ukończenie kierunku finanse i rachunkowość to gwarancja zdobycia wiedzy i umiejętności na najwyższym poziomie, co zwiększa konkurencyjność na rynku pracy.

Dzięki wdrożonym innowacyjnym metodom kształcenia oraz współpracy z praktykami biznesu studenci mają możliwość zdobycia doświadczenia jeszcze w trakcie studiów. Wielu absolwentów znajduje zatrudnienie w renomowanych korporacjach międzynarodowych, bankach, instytucjach publicznych oraz działach finansowych przedsiębiorstw. Wydział nieustannie dąży do podnoszenia jakości kształcenia. W planach znajdują się kolejne inicjatywy, takie jak rozwój współpracy międzynarodowej, wprowadzanie nowych specjalizacji oraz dalsze doskonalenie programów praktycznych.

Paulina Turyło-Nowak

Fot. Łukasz Świąrczyk / Biuro Polskiej Komisji Akredytacyjnej

20 studentek i studentów UMCS ze stypendiami Ministra

20 studentek i studentów UMCS otrzymało stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na rok akademicki 2024/2025. Jest to jeden z najlepszych wyników w kraju.

Zgłoszenia były oceniane przez Zespół doradczy do oceny wniosków o przyznanie stypendiów ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki dla studentów i wybitnych młodych naukowców. Studenci konkurowali o stypendia w danej dyscyplinie, przyznawane w oparciu o przynależność dyscyplin do dziedzin nauki. Miało to na celu zapewnienie równego dostępu do stypendiów, niezależnie od dyscypliny. Z kolei studenci posiadający osiągnięcia sportowe rywalizowali wyłącznie między sobą.

Rekomendacje Zespołu obejmowały wnioski plasujące się najwyżej w rankingach dyscyplinowych w ramach danych dziedzin i dokumentujące wyłącz-

nie znaczące osiągnięcia naukowe, artystyczne i sportowe. Stypendium w wysokości 17 tys. zł otrzymali najlepsi studenci reprezentujący niemal wszystkie (47 z 55) dyscypliny.

Spośród 1084 wniosków spełniających kryteria otrzymania stypendium Minister przyznał: 320 stypendiów za osiągnięcia naukowe, 35 stypendiów za osiągnięcia sportowe, 37 stypendiów za osiągnięcia artystyczne oraz 6 stypendiów za osiągnięcia mieszane (naukowo-artystyczne).

Najwięcej stypendiów otrzymali studentki i studenci: Uniwersytetu Jagiellońskiego – 58, Uniwersytetu Warszawskiego – 33, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – 22, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – 20 i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – 19.

Magdalena Cichocka

Rektor UMCS ambasadorem miasta Chełm

15 marca w Chełmskim Domu Kultury odbyła się uroczysta Gala Miasta Chełm. Podczas wydarzenia wręczono tytuły oraz wyróżnienia dla osób zasłużonych. W gronie uhonorowanych znalazł się rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, który otrzymał prestiżowy tytuł „Ambasador Miasta Chełm”.

Prof. Dobrowolski jest chełmianinem z pochodzenia i absolwentem II Liceum Ogólnokształcącego im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera w Chełmie. Kapituła doceniła zaangażowanie Rektora w budowanie relacji między uniwersytetem a miastem, na czele z inicjatywą utworzenia w Chełmie Centrum Kompetencji Europejskich. Przypomnijmy, że list intencyjny w tej sprawie został podpisany w listopadzie 2024 r. Strony zobowiązały się wówczas także do podjęcia działań w zakresie prowadzenia współpracy naukowo-badawczej, dydaktycznej i edukacyjno-promocyjnej.

Katarzyna Skąlecka

Fot. Urząd Miasta Chełm

CHEMIA BIOZGODNA

ZESPÓŁ BADAŃ ZWILŻALNOŚCI, STABILNOŚCI I BIOMIMETYCZNYCH

Fot. Michał Płat

↑ Od lewej: dr hab. Małgorzata Jurak, prof. UMCS, dr hab. Agnieszka Ewa Wiącek, prof. UMCS i doktorantka mgr Katarzyna Pastuszek

Zespół dr hab. Agnieszki Ewy Wiącek, prof. UMCS i dr hab. Małgorzaty Jurak, prof. UMCS realizuje badania do zastosowań m.in. w przemyśle spożywczym, farmaceutycznym i medycznym. Są to: analizy procesu (mechanizmów) zwilżania, stabilności układów dyspersyjnych (emulsji, suspensji) i badania biomimetyczne.

Zwilżalność jest cechą charakterystyczną powierzchni, która określa ich zakres i potencjał aplikacyjny poprzez pomiary kąta lub szybkości zwilżania cieczy testowych o różnej polarności. Wypracowane modele dostarczają istotnych informacji nt. stanu energetycznego powierzchni stałych lub warstw o określonej strukturze.

Badania stabilności dyspersji o różnym charakterze/zastosowaniach oraz mechanizmów niestabilności są realizowane z wykorzystaniem techniki statycznego i dynamicznego rozpraszania światła i przez monitorowanie zmian ładunku metodą mikroelektroforezy.

Badania biomimetyczne imitujące zachowania układów w kontakcie z organizmem żywym są prowadzone z użyciem wanny Langmuira-Blodgett, miernikiem potencjału powierzchniowego oraz mikroskopem kąta Brewstera (możliwość otrzymania obrazów ultracienkich warstw w czasie rzeczywistym z rozdzielczością do 2 mikronów).

Oferta

1. Badania zwilżalności ciał stałych oraz wyznaczanie składowych i parametrów napięcia powierzchniowego na podstawie pomiarów wstępującego i cofającego kąta zwilżania, histerezy kąta lub szybkości zwilżania.
2. Badania stabilności i właściwości fizykochemicznych układów zdyspergowanych (głównie emulsji i suspensji). Pomiary średnicy średniej, średnicy efektywnej, rozkładu wielkości cząstek, ruchliwości elektroforetycznej (potencjału dzeta) cząstek: emulsji i mikroemulsji, próbek w rozpuszczalnikach organicznych, próbek o wysokiej sile jonowej, próbek w pobliżu i.e.p., próbek o dużej lepkości, suspensji, pigmentów, polimerów i biopolimerów, pyłów, ścieków, białek, RNA i próbek biologicznych.
3. Badania stabilności układów zdyspergowanych dla próbek stężonych (max. do 95% fazy zdyspergowanej).
4. Badania właściwości fizykochemicznych uproszczonych układów imitujących naturalne błony komórek zwierzęcych, bakterii i grzybów. Określanie ich stanu fizycznego, morfologii, grubości, mieszalności składników, stabilności i zwilżalności w aspekcie:
 - analizy wpływu substancji biologicznie aktywnych (białek, leków, antyutleniaczy, itp.) na błony;
 - określania potencjalnych mechanizmów oddziaływań błona/otoczenie;
 - zwiększania biokompatybilności materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywymi komórkami;
 - projektowania modelowych implantów/zamienników tkanek, do badań *in vitro* oraz *in vivo*.

Możliwości współpracy

W ostatnich latach Zespół realizował m.in. następujące prace zlecone:

• W obszarze zwilżalności

Współpraca z firmą brytyjską CooperVision Manufacturing Limited, liderem w produkcji soczewek. Badania dotyczyły charakterystyki powierzchni form poprzez określenie kąta zwilżania i energii powierzchniowej przy użyciu trzech cieczy: wody, diiodometanu i formamidu.

• W obszarze stabilności

Współpraca z lubelską firmą Polmos. Badania właściwości fizykochemicznych oraz stabilności produktów alkoholowych typu ajerkonik.

Współpraca badawczo-rozwojowa z firmą Jar Aromaty Sp. z o.o. Sp. k. Badania miały na celu otrzymanie

stabilnej emulsji pomarańczowej na bazie koncentratów napojów owocowych do wykorzystania w przemyśle spożywczym. Funkcję stabilizatora pełniły produkty skrobiowe/skrobi modyfikowanych. Zastosowanie przez firmę opracowanych szczegółowo procedur generowało korzystne parametry fizykochemiczne w cyklu produkcyjnym, a w efekcie końcowym stabilność finalnej emulsji pomarańczowej.

• W obszarze biomimetycznym

Współpraca z firmą MEDI-SEPT w zakresie badań wpływu substancji zawartych w płynie do dezynfekcji rąk oraz w rękawiczkach jednorazowych na zachowanie modelowych błon komórkowych w aspekcie przeciwdziałania alergiom skórny.

Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS

pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin

tel. 81 537 55 40/81 537 57 50

e-mail: biznes@umcs.pl

Opracowanie materiałów: Centrum Prasowe UMCS

Fot. Michał Piat

Wydział Artystyczny

Sukcesy

21 marca dr Piotr Chilimoniuk, prof. UMCS i Hanna Lewandowska otrzymali Medale 450-lecia Unii Lubelskiej w uznaniu za szczególne zasługi na rzecz Lublina, mieszkanki i mieszkańców miasta oraz wspieranie Lubelskiej Akcji Charytatywnej.

Wystawy

5 marca w Centrum Zana 11 w Lublinie odbył się wernisaż wystawy zbiorowej „Słowo, Dźwięk i Obraz”. Prace obejmujące performance, wideo, obrazy i obiekty zostały stworzone podczas zajęć z intermedii prowadzonych przez dr. hab. szt. Cezarego Klimaszewskiego oraz dr. hab. szt. Kamila Stańczaka. W wystawie udział wzięli: Klaudia Całka, Patrycja Domin, Klaudia Dyszkowan, Zuzanna Gajewska, Karolina Gołaś, Martyna Grzanka, Polina Karchmit, Magdalena Kisiel, Cezary Klimaszewski, Magdalena Kluczkowska, Aleksandra Korszak, Katarzyna Kowalczyk, Kirill Krivorotov, Joanna Kubińska, Kinga Machoń, Patryk Martyna, Izabella Mirska, Agnieszka Pieczonka, Wiktoria Rządewska, Kamil Stańczak, Ewa Sytyk, Magdalena Wiśniewska, Konstancja Żynel.

12 marca w hotelu Arche Nałęczów odbył się wernisaż wystawy jubileuszowej dr. hab. szt. Adama Panka, prof. UMCS pt. „Znaki Czasu”. Wydarzenie było okazją do podsumowania 45 lat twórczości artystycznej i pracy pedagogicznej artysty. „Znaki Czasu” to seria stworzonych w 2024 r. grafik wykonanych techniką druku wypukłego, monochromatycznych i barwnych, w formie odcisniętych pni drzew. Obrazy wyobrażają sens egzystencji i upływ czasu, płynność świata oraz zdarzeń w ludzkich doznaniach i przeżyciach.

21 marca w Muzeum Józefa Czechowicza w Lublinie odbył się wernisaż wystawy dr. hab. szt. Piotra Zieleniaka pt. „Rzeka Czasu: W przestrzeni przemijania”. Ekspozycja prezentuje wybrane rzeźby powstałe na przestrzeni ponad 25 lat twórczej działalności artysty.

30 marca w Galerii Malarstwa Alfonsa Karpińskiego w Stalowej Woli odbył się wernisaż wystawy prof. dr. hab. Sławomira Tomana „Kolory i motywy”. „(...) Malowane przeze mnie wizerunki określonych przedmiotów są w istocie próbą opowiadania o ludziach, o człowieku jako gatunku, ale także o konkretnych wybranych osobach. W ostatnim czasie motywami moich obrazów są przeważnie dzieła innych artystów, których nazwiska stanowią tytuły obrazów. Na wystawie można zobaczyć m.in. spory wybór prac z cyklu »Art in art.« oraz cykl monochromów poświęcony zmarłemu niedawno wybitnemu malarzowi Tomaszowi Ciecierskiemu” – mówił prof. Toman.

26 marca w Starej Kotłowni w Olsztynie odbył się wernisaż wystawy dr. hab. szt. Krzysztofa Bartnika, prof. UMCS pt. „Genesis”, na której zaprezentowano serię obrazów związanych z pejzażem. Tytuł wystawy odwołuje się do biblijnego opisu stworzenia świata. Obraz, jego konstrukcja i proces powstawania ma z tym opisem dużo analogii. Jest pewnego rodzaju „światem”.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Sukcesy

Artykuł pt. *mRNA vaccines: The future of prevention of viral infections?*, którego współautorką jest prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska z Katedry Wirusologii i Immunologii, znalazł się wśród najczęściej cytowanych artykułów w „Journal of Medical Virology”.

Wydarzenia

Na początku marca w Galerii pod Palmą otwarto wystawę „Moje wielkie greckie wakacje”, której autorką jest mgr Iwona Wydra – kustosz w Bibliotece Instytutu Nauk Biologicznych. Dzięki ekspozycji możemy w wyobraźni przenieść się do słonecznej, ciepłej i bogatej w kolory Grecji i pomyśleć o nadchodzącym lecie i wakacyjnych podróżach.

W dn. 10–14 marca odbył się Tydzień Mózgu #Maria-Myśli na UMCS, współorganizowany przez Studenckie Koło Naukowe Neurobiologów. Tydzień Mózgu to świa-

towe święto neuronauki, leżącej na pograniczu wiedzy z kilku dziedzin: biologii, medycyny, biofizyki, psychologii oraz informatyki. Od 1998 r. obchodzone jest również w Polsce. W tym roku na UMCS odbyły się wykłady m.in. dr n. farm. Jolanty Orzelskiej-Górki, prof. UMLub pt. „Stres jako czynnik indukujący choroby – zespół stresu pourazowego”; dr hab. Anny Leśniak pt. „Od choroby alkoholowej po terapię bólu – opowieść o disulfiranie”; dr hab. n. med. i n. o zdr. Ewy Kędzierskiej, prof. UMLub pt. „Mózg w formie – jak uczyć się skutecznie i zdrowo?”, oraz warsztaty dla uczniów szkół podstawowych i średnich, które poprowadzili nauczyciele akademicki i studenci. Atrakcją była możliwość zbadania swoich zmysłów w kapsule INNOSENSE. Dla uczniów szkół podstawowych ogłoszony został konkurs „Co mi w głowie siedzi”, a uczniowie szkół średnich mogli wziąć udział w konkursie „O mózgu słów kilka”.

Habilitacje

10 marca Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych, po zapoznaniu się z pełną dokumentacją, w tym z recenzjami i uchwałą Komisji Habilitacyjnej, której przewodnił prof. dr hab. Piotr Kuśtrowski (Uniwersytet Jagielloński), nadała dr Magdalenie Greluk stopień naukowy doktora habilitowanego nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne. Osiągnięcie naukowe stanowi spójny tematycznie cykl 9 publikacji (H1-H9) pn. „Rola katalizatorów kobaltowych i niklowych oraz warunków reakcji w procesie reformingu parowego etanolu”. Recenzenci osiągnięcia naukowego oraz całokształtu dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego: prof. dr hab. Krzysztof Pielichowski (Politechnika Krakowska), dr hab. Bartłomiej Szyja (Politechnika Wrocławska), dr hab. Agnieszka Pladzyk (Politechnika Gdańska), prof. dr hab. Maciej Trejda (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Doktoraty

24 lutego odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Adrianny Biedrzyckiej. Temat pracy: „Synteza

i badanie właściwości strukturalnych, powierzchniowych, elektrokinetycznych i adsorpcyjnych kompozytu hydroksyapatytu z rdzeniem magnetycznym $\gamma\text{-Fe}_2\text{O}_3$ ”. Promotor: dr hab. Ewa Skwarek, prof. UMCS z Katedry Radiochemii i Chemii Środowiskowej. Recenzenci: dr hab. inż. Grzegorz Boczkaj, prof. PG (Politechnika Gdańska), prof. dr hab. n. farm. Agata Przekora-Kuśmierz (Uniwersytet Medyczny w Lublinie) oraz prof. dr hab. Alina Sionkowska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu). Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 10 marca przyjęła uchwałę o nadaniu mgr Adriannie Biedrzyckiej stopnia naukowego doktora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne. Komisja Doktorska złożyła wniosek do Rady Naukowej INCh o wyróżnienie rozprawy doktorskiej, która pozytywnie go zaopiniowała.

28 lutego odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Eweliny Godek. Temat pracy: „Czynniki wpływające na właściwości stabilizacyjno-flokulacyjne układów: związek wielkocząsteczkowy/minerał ilasty”. Promotor: dr hab. Elżbieta Grządka, prof. UMCS. Promotor pomocniczy: dr inż. Urszula Maciołek. Recenzenci: dr hab. Urszula Bazylińska, prof. PWr (Politechnika Wrocławska), dr hab. Monika Gosecka (Polska Akademia Nauk w Łodzi) oraz dr hab. Joanna Lewandowska-Łańcucka, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński). Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 10 marca przyjęła uchwałę o nadaniu mgr Ewelinie Godek stopnia naukowego doktora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne. Komisja Doktorska złożyła wniosek do Rady Naukowej INCh o wyróżnienie rozprawy doktorskiej, która pozytywnie go zaopiniowała.

Wyjazdy

W dn. 10 lutego – 10 marca dr Dimitrios A. Giannakoudakis z Katedry Chemii Teoretycznej prowadził badania w ramach projektu pt. „Multifunkcjonalne porowate tkaniny węglowe domieszkowane nanokompozytami MOF jako materiały ochronne przed toksycznymi oparami” w Aristotle University of Thessaloniki w Grecji.

W dn. 3–8 marca prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk z Katedry Chemii Analitycznej uczestniczyła w Food-WaStop Conference w ramach programu „COST Action CA22134 – Sustainable Network for agrofood loss and

waste prevention (FLW), management, quantification and valorisation” w University of Córdoba w Hiszpanii.

Współpraca ze szkołami

25 marca w Katedrze Chemii Ogólnej, Koordynacyjnej i Krystalografii oraz w Laboratorium Analitycznym dr Monika Pańczyk, dr Elżbieta Olszewska i dr Weronika Sofińska-Chmiel przeprowadziły warsztaty i pokazy dla uczennic i uczniów III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej w Lublinie.

25 marca Wydział Chemii odwiedzili uczniowie Zespołu Szkół Technicznych im. Marii Curie-Skłodowskiej w Puławach. W Pracowni Technologii Światłowodów wzięli udział w pokazach połączonych z wykładem, które poprowadził mgr Maciej Grzesiak. W Katedrze Technologii Chemicznej wysłuchali wykładu prof. dr. hab. Janusza Ryczkowskiego.

Wydział
Ekonomiczny

Współpraca

Wydział Ekonomiczny podpisał umowę z firmą Comarch, której przedmiotem jest udostępnienie studentom oraz pracownikom szkoleń e-learningowych w ramach programu certyfikacyjnego „Optimalny Start”. Bezpłatne szkolenia dostępne są na platformie edukacyjnej E-profesor pod adresem <https://e-profesor.comarch.pl/edukacja/>.

Wydarzenia

W ramach trzeciej rundy inkubacji Wschodniego Akceleratora Biznesu pracownicy Wydziału Ekonomicznego przeprowadzili warsztaty Lean Camp podczas Bootcampu zorganizowanego w dn. 6–7 marca w Puławskim Parku Naukowo-Technologicznym. W wydarzeniu udział wzięli ekspertki i eksperci z WE: mgr Ewelina Berlińska, dr Monika Jakubiak, dr Wojciech Misterek, mgr Magdalena Panasiuk-Kwiatkiewicz, dr Anna Tatarczak, dr Bartłomiej Twarowski, prof. UMCS.

12 marca odbyło się spotkanie zorganizowane przez Wschodni Akcelerator Biznesu. Uczestnicy wysłucha-

li wystąpień przedstawiciela WAB, managera inkubacji oraz reprezentanta start-upu, którzy opowiedzieli o możliwościach wsparcia dla młodych innowatorów. Dyskutowano m.in. o programach akceleryacyjnych, finansowaniu oraz wyzwaniach, z jakimi mierzą się początkujący przedsiębiorcy.

17 marca odbyło się kolejne spotkanie Klubu Młodego Księgowego. Urszula Kwiatkiewicz przeprowadziła analizę SWOT zawodu księgowego. Dyskutowano o możliwościach rozwoju oraz problemach specjalistów sektora finansowego. Spotkanie dostarczyło cennej wiedzy i pokazało, jak ważne jest budowanie profesjonalnych kontaktów i rozwój m.in. poprzez członkostwo w Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce.

20 marca, w ramach wieloletniego cyklu seminariów organizowanych przez mBank i CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, przeprowadzono seminarium naukowe pt. „Dlaczego wciąż potrzebujemy prywatyzacji?”, w którym udział wzięli prof. dr hab. Maciej Bałtowski i dr hab. Piotr Kozarzewski, prof. UMCS. Prof. Bałtowski wygłosił referat pt. „Zasób prywatyzacyjny w Polsce na tle porównań międzynarodowych”, a prof. Kozarzewski – „Prywatyzacja w cieniu interesów grupowych”.

Naukowcy w mediach

21 marca na kanale „Reset Obywatelski” dziennikarz ekonomiczny Jarosław J. Szczepański przeprowadził podcast-wywiad z dr. hab. Piotrem Kozarzewskim, prof. UMCS pt. „Po co nam państwowe firmy?”, w którym omówiono wstrzymanie prywatyzacji w Polsce oraz przyczyny i skutki tego procesu dla gospodarki kraju. Nagranie jest dostępne na kanale YouTube pod adresem www.youtube.com/live/qXWFPetk3do.

Wydział
Filologiczny

Wydarzenia

18 marca Katedra Anglistyki i Amerykanistyki oraz Koło Naukowe Współczesne Narracje Anglojęzyczne

zorganizowały obchody Dnia św. Patryka. Można było posłuchać o legendach, mitologii i folklorze irlandzkim, poznać przyrodę, historię i muzykę szmaragdowej wyspy oraz dowiedzieć się, w jaki sposób jest przedstawiana w komediach romantycznych. W wydarzeniu wzięli udział wykładowcy i studenci anglistyki oraz uczniowie V Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie.

Naukowcy w mediach

8 marca dr Ewa Antoszek z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki wystąpiła w audycji Programu 2 Polskiego Radia. Rozmowa dotyczyła wydanej niedawno książki pt. *Chicanas – pisarki pochodzenia meksykańskiego*, której dr Antoszek jest współautorką. Książka ukazała się w serii „Mistrzowie literatury amerykańskiej” Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Współpraca ze szkołami

20 marca zostało zawarte porozumienie o współpracy naukowo-dydaktycznej pomiędzy Wydziałem Filologicznym i Liceum Ogólnokształcącym im. Jana III Sobieskiego w Lublinie. Wydział Filologiczny reprezentowali dziekan prof. dr hab. Barbara Hlibowicka-Węglarz oraz dr hab. Andrzej Kowalczyk, prof. UMCS, kierownik Katedry Anglistyki i Amerykanistyki. Ze strony liceum w spotkaniu uczestniczyli prezes zarządu Walde-
mar Leszcz oraz dyrektor Irena Wojtowicz.

25 marca w ramach Festiwalu Frankofonii odbył się wykład gościa Centrum Europejskiego UMCS i Katedry Romanistyki Jeana-Édouarda Simenona z Uniwersytetu w Nancy pt. „Dziedzictwo Art Déco”. Prelegent przedstawił historię tego ruchu artystycznego. Wspólnie zwiedzano także wystawę Tamary Łempickiej w Muzeum Narodowym w Lublinie.

Wydział Historii
i Archeologii

Publikacje

6 marca odbyło się spotkanie z dr. Robertem Stępnem z Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii, autorem książki pt. *Archiwa Narodowe w Wielkiej*

Brytanii. Współczesna organizacja, zasób i działalność. Autor podzielił się z zebranymi m.in. doświadczeniem i wiedzą z wyjazdów do archiwów brytyjskich.

Nakładem wydawnictwa naukowego Routledge ukazała się monografia zbiorowa pt. *Wallachian Mobility and Settlement along the Carpathian Arc*. Składa się na nią 9 rozdziałów traktujących o historii mobilności i osadnictwa wołoskiego na łuku Karpat w okresie od średniowiecza po XIX w., napisanych przez reprezentantów różnych dyscyplin naukowych. Za redakcję publikacji odpowiadało 5 historyków. Wśród nich znalazł się prof. dr hab. Grzegorz Jawor z Instytutu Historii, znawca i wieloletni badacz tematyki wołoskiej. Książka powstała jako wynik realizacji projektu o tym samym tytule, który został zainicjowany przez Bałkańskie Stowarzyszenie Historyczne. W założeniu ma wypełnić lukę w dociekaniach nad historią mobilności i osadnictwa ludności wołoskiej w przeszłości, a jednocześnie służyć jako punkt wyjścia do dalszych dyskusji nad takimi kwestiami jak: ekonomiczne skutki migracji, interakcje międzyetniczne, transfery technologiczne, zmiany językowe czy przekształcenia środowiska spowodowane przez przemieszczanie się dużych grup ludności.

27 marca w Sali Obrad Rady Wydziału Katedra Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii zorganizowała spotkanie z prof. dr. hab. Januszem Łosowskim, autorem książki pt. *Teoria archiwistyki*.

Naukowcy w mediach

Prof. dr hab. Robert Litwiński, ekspert w dziedzinie historii sportu i olimpizmu oraz prezes Lubelskiej Rady Olimpijskiej PKOl, odwiedził 6 marca Radio Lublin, gdzie uczestniczył w specjalnym programie z okazji Światowego Dnia Olimpijczyka. Opowiedział o historii ruchu olimpijskiego, jego znaczeniu dla współczesnego świata oraz roli, jaką odgrywają olimpijczycy w promowaniu wartości takich jak *fair play*, szacunek, wytrwałość i jedność. Nie zabrakło także wspomnień o wybitnych polskich olimpijczykach, m.in. o Irenie Szewińskiej, Halinie Konopackiej, Stanisławie Walasiewicz, Januszu Kusocińskim, Bronisławie Malinowskim i Władysławie Kozakiewicz. Profesor ponadto wspominał o sukcesach olimpijskich sportowców z Lubelszczyzny – Tomasza Wójtowicza i Lecha Łaski, którzy

byli członkami złotej ekipy Huberta Wagnera, a także Aleksandry Mirosław i lubelskich paraolimpijczyków.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Konferencje

19 marca prof. dr hab. Grzegorz Wójcik, dr hab. Jarosław Bylina, prof. UMCS, dr hab. Przemysław Stpiczyński, prof. UMCS, dr Anna Gajos-Balińska oraz student Jakub Gadomski uczestniczyli w I Młodzieżowym Forum AI & Code Hub Staszic 2025. Reprezentanci wygłosili wystąpienia dotyczące sztucznej inteligencji oraz jej wpływu na życie ludzkie. Jakub Gadomski opowiedział o Akademii Programowania – inicjatywie edukacyjnej UMCS dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Goście

W dn. 22–24 lutego gościem Instytutu Fizyki był prof. Juan de la Figuera z Instituto de Química Física Blas Cabrera (IQF) Executive Committee of the Spanish Vacuum Society w Madrycie. Spotkał się z prof. dr. hab. Ryszardem Zdybem, żeby omówić możliwości nawiązania współpracy naukowej między uniwersytetami.

18 marca gościem Katedry Fizyki Teoretycznej była dr hab. Katarzyna Mazurek z Instytutu Fizyki Jądrowej PAN. W trakcie seminarium Katedry wygłosiła referat pt. „The photon-induced nuclear reactions in ultra-peripheral ultra-relativistic heavy-ion collisions”.

Współpraca ze szkołami

14 marca Instytut Fizyki gościł młodzież z klas maturalnych Zespołu Szkół Licealnych im. Bolesława Chrobrego w Leżajsku. Uczniowie wysłuchali wykładu dr. Waldemara Bereja, wzięli udział w zajęciach laboratoryjnych z mechaniki i optyki, prowadzonych przez dr Agnieszkę Stępnia-Dybałę i dr Małgorzatę Wiertel, oraz odwiedzili Pracownię Optometrii. Wizyta odbyła się w ramach akcji „Fizyka jest OK”. Uczniowie ze szkoły w Leżajsku biorą udział w projekcie „Kariera Inżyniera”, którego jednym z głównych celów jest podnoszenie ich kompetencji w zakresie fizyki.

W dn. 18–20 marca w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Puławach odbyła się sesja naukowa „W świecie liczb”, podczas której uczniowie mogli zgłębić tajniki nauki powiązanej z liczbami. Jednym z prelegentów była dr Anna Gąsior z Instytutu Matematyki, która wygłosiła wykład pt. „Sekretny kod natury. Jak ciąg Fibonacciego łączy naukę, sztukę i technologię?”. Uczniowie poznali niezwykle własności ciągu liczbowego, jego związki z przyrodą, kulturą i sztuką oraz zastosowania w różnych dziedzinach nauki.

Na Wydziale prowadzony jest projekt „Matematyczne echa lessowych wąwozów”, który łączy nauki ścisłe, przyrodnicze, społeczne i artystyczne. Inicjatywa jest realizowana wspólnie z Uniwersytetem Dziecięcym. Przybliży uczestnikom synergię ww. dziedzin nauki, jednocześnie upowszechniając je wśród dzieci, młodzieży, mieszkańców regionu, turystów i pasjonatów nauki. Opiera się na nowoczesnych metodach pracy z uczniem, zwłaszcza takich, które ułatwiają młodzieży ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi przyswajanie wiedzy. Uczestnicy warsztatów, wykorzystując nowoczesne narzędzia i technologie, mogą obserwować, jak matematyka opisuje sytuacje z życia codziennego.

Inne

W najnowszym raporcie na temat stanu energetyki jądrowej w Polsce pt. „Ocena gotowości do budowy pierwszej elektrowni”, przygotowanym przez kancelarię Baker McKenzie oraz Polityka Insight, odnotowano fakt zawarcia porozumienia pomiędzy Polskimi Elektrowniami Jądrowymi (PEJ) a UMCS, które dotyczy kształcenia kadr dla energetyki jądrowej. Raport wskazuje, że w perspektywie kilku lat porozumienie m.in. umożliwi wejście na rynek pracy sporej liczby specjalistów od energetyki jądrowej, w tym na potrzeby eksploatacji pierwszej polskiej elektrowni jądrowej.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Sukcesy

Członkowie Studenckiego Koła Naukowego Geoinformatyków GeoIT przygotowali geoportal Budżetu

Obywatelskiego Miasta Lublin. Jego celem jest prezentacja projektów obywatelskich w ujęciu przestrzennym. Geoportal jest dostępny na stronie internetowej Urzędu Miasta Lublin.

Wydarzenia

W ostatnim czasie odbyły się 3 odczyty Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego. 6 marca prof. dr hab. Wojciech Zgłobicki opowiedział o „Geodziezictwie Islandii” (odczyt wspólny ze Stowarzyszeniem Geomorfologów Polskich z okazji Międzynarodowego Tygodnia Geomorfologii). Tydzień później dr Dagmara Kociuba, inż. Aleksandra Zając, Aleksandra Płaszczak i Paweł Duniec wygłosili prelekcję „O planowaniu i projektowaniu przestrzeni miast z SKNP »SmartCity«”. 20 marca dr Kamil Leziak z Uniwersytetu Warszawskiego opowiedział o tym, „Jak cyfrowe mapy pomagają badać klimat i bioklimat?” (odczyt wspólny z Polskim Towarzystwem Geofizycznym z okazji Światowego Dnia Wody i Międzynarodowego Dnia Meteorologii).

7 marca odbyło się wydarzenie promujące europejską mobilność studentów i pracowników – Erasmus Day 2025. Prowadzili je wydziałowi koordynatorzy Erasmus+ – dr Agnieszka Krzyżewska i dr Sylwester Wereski. W programie były spotkania ze specjalistkami ds. procedur wyjazdowych i firmą Algoos.

7 marca studenci II roku II stopnia geoinformatyki pod opieką dr Dagmary Kociuby odbyli wizytę studyjną w firmie Intrograf Lublin S.A. Była ona częścią zajęć w ramach fakultetu grafika użytkowa i stanowiła okazję do zapoznania się z różnymi aspektami działania firmy: od obsługi klienta, przez organizację pracy, po sposoby druku opakowań i ulotek.

14 marca dr Dagmara Kociuba z Katedry Gospodarki Przestrzennej i członkowie Studenckiego Koła Naukowego Planistów „SmartCity” przeprowadzili inwentaryzację przyrodniczo-urbanistyczną w Muzeum Historyczno-Archeologicznym i Rezerwacie „Krzemionki”. Przedstawiciele Muzeum opowiedzieli o obecnym stanie terenu i jego przyszłej wizji oraz omówili potrzeby turystów. Następnie odbyła się wizyta w terenie, podczas której przybliżono historię krzemienia piasnego

oraz proces jego wydobywania. W programie znalazło się również zwiedzanie wioski neolitycznej i podziemnej trasy w kopalni krzemienia. Inwentaryzacja stanowi pierwszy etap prac nad koncepcją zagospodarowania terenu wokół Muzeum oraz wybranych obiektów i terenów w Rezerwacie „Krzemionki”. Projekt jest realizowany w ramach Grantu Władz Rektorskich na rok 2025. Wpisuje się również w realizację umowy o współpracy pomiędzy Wydziałem a Muzeum Historyczno-Archeologicznym w Ostrowcu Świętokrzyskim.

20 marca z okazji Dnia Wody członkowie Studenckiego Koła Naukowego Geoinformatyków GeoIT przeprowadzili prezentację map hydrologicznych, przedstawiciele Samorządu Studentów przygotowali quizy i zagadki na temat wody, a członkowie Studenckiego Koła Fotografii Przyrodniczej z Wydziału Biologii i Biotechnologii zorganizowali miniwystawę fotografii związanych z wodą.

21 marca w Ogrodzie Botanicznym odbyły się warsztaty terenowe dla uczniów liceum pod hasłem „Dzień Wody i Pogody”. Pracownicy Katedry Hydrologii i Klimatologii przedstawili metody pomiarów hydrologicznych i meteorologicznych, a także kwestie związane z gospodarowaniem wodami opadowymi. Przedstawiciele Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Lublinie przybliżyli zagadnienia dotyczące gospodarki wodnej. Koordynatorem warsztatów była dr Joanna Sposób.

Naukowcy w mediach

19 marca w programie „Miłego Popołudnia” w TVP3 Lublin dr hab. Stanisław Chmiel, prof. UMCS, kierownik Katedry Hydrologii i Klimatologii opowiedział o źródłach Lubelszczyzny. Okazją do rozmowy był Światowy Dzień Wody.

„W co grają Trump z Zeleńskim? Negocjacje na linii USA – Ukraina” to tytuł wywiadu z dr. hab. Wojciechem Janickim, prof. UMCS, dyrektorem Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, który ukazał się w „Dzienniku Wschodnim” 3 marca.

Na Wydziale swoją premierę miał film *Źródła Lubelszczyzny – niedoceniany fenomen natury*. Obraz prezentuje znaczenie tych obiektów hydrograficznych dla

przyrody i człowieka przez pryzmat badań prowadzonych w Katedrze Hydrologii i Klimatologii. Film został dofinansowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach programu „Doskonała Nauka II – wsparcie konferencji naukowych” i jest dostępny na kanale YouTube Wydziału.

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Wyjazdy

4 marca prof. dr hab. Anna Kanios wzięła udział w spotkaniu dotyczącym kadr pomocy społecznej, które odbyło się w Departamencie Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Dyskutowano o bieżącej sytuacji kadr oraz nowych rozwiązaniach w systemie kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Inne

Ukazał się pierwszy numer Newslettera badawczego Instytutu Pedagogiki UMCS, który powstał z potrzeby tworzenia skutecznej komunikacji oraz przestrzeni do wymiany wiedzy i doświadczeń w środowisku badaczy i praktyków edukacji. Jego celem jest upowszechnianie osiągnięć naukowych pracowników Instytutu, przybliżanie wyników badań innym ośrodkom akademickim, instytucjom i placówkom edukacyjnym, a także wszystkim zainteresowanym problematyką pedagogiczną. Newsletter będzie się ukazywał dwa razy w roku, w marcu i październiku, i jest dostępny na stronie Instytutu.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Sukcesy

Dr hab. Małgorzata Stępnik, prof. UMCS z Katedry Mediów Audiowizualnych została powołana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na stanowisko eksperta w Narodowym Programie Rozwoju Humanistyki na rok 2025. Celem programu jest finansowanie oryginalnych projektów o istotnym znaczeniu dla polityki naukowej i edukacyjnej Polski.

ginalnych projektów o istotnym znaczeniu dla polityki naukowej i edukacyjnej Polski.

Prof. szt. film. Natasza Ziółkowska-Kurczuk, kierownik Katedry Mediów Audiowizualnych, została prezesem zarządu Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami. Mgr Natalia Zburzyńska – absolwentka kierunku produkcja medialna, a obecnie doktorantka Szkół Doktorskich UMCS – objęła funkcję skarbnika PTBFM. Towarzystwo wspiera badania nad filmem, mediami i sztukami audiowizualnymi w ujęciu historycznym i współczesnym.

Dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS z Katedry Systemów Politycznych i Praw Człowieka została nagrodzona Dyplomem wojewody lubelskiego z Medalem 105-lecia Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego. Wyróżnienia wręczyli wojewoda Krzysztof Komorski i wicewojewoda Wojciech Wołoch podczas panelu dyskusyjnego pt. „Liderki Samorządu: kobiety w administracji i polityce”. Wydarzenie odbyło się 10 marca w siedzibie Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego z okazji Dnia Kobiet. W trakcie panelu prof. K. Leszczyńska-Wichmanowska wygłosiła wykład o roli kobiet z województwa lubelskiego w życiu publicznym.

Prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko, kierownik Katedry Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych, otrzymała prestiżowe stypendium 2025 French Government Scholarship Program – SSHN na realizację projektu badawczego pt. „The Comparative Analysis of French and Polish Participatory Budgeting”. Będzie on prowadzony we współpracy z Centre d'Étude des Discours, Images, Textes Écrits, Communication (Céditec) Paris-Est Créteil University w Paryżu oraz European School of Political and Social Sciences (ESPOL) Catholic University of Lille. Badania zostaną przeprowadzone w maju i czerwcu 2025 r.

Absolwentka lic. Justyna Sobstyl została laureatką XXV Konkursu prac naukowych im. prof. Remigiusza Bierzanka. Jury przyznało jej pierwsze miejsce w kategorii prac licencjackich za pracę dyplomową pt. „Kryzys humanitarny w Boliwariańskiej Republice Wenezueli”, która powstała pod kierunkiem dr hab. Katarzyny Krzywickiej, prof. UMCS z Instytutu Stosunków Międzynarodowych. Konkurs jest organizowany przez Ko-

misję ds. Upowszechniania Międzynarodowego Prawa Humanitarnego, działającą przy Zarządzie Głównym Polskiego Czerwonego Krzyża i umożliwia studentom i absolwentom zaprezentowanie osiągnięć naukowych.

Konferencje

6 marca reprezentanci Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach wzięli udział w konferencji naukowej „Kobieta w mediach. Media o kobiecie”, która odbyła się na Uniwersytecie SWPS w Warszawie. Referaty wygłosili: dr Ewa Bulisz („Wyzwania kobiet w Polsce na przełomie lat. 60. i 70. XX wieku w świetle analizy czasopism »Kobieta i Życie« oraz »Przyjaciółka«); dr Ewelina Górka („Publicystyka Janiny Katz na łamach paryskiej »Kultury« 1972–1993); dr Justyna Małguś („Jerzy Giedroyc i dziennikarki – wstęp do badań”); dr Anna Szwed-Walczak („Medialny obraz kobiety-polityka na łamach »Kobiety i Życia« w latach 1989–1992); doktoranci: mgr Piotr Jarecki („Lublin okiem Elżyny Kwaśniewskiej – fotoreporterki »Sztandaru Ludu«”); mgr Patrycja Winiarczyk („Kobiety PRL-u. Obraz we współczesnych filmach o PRL”); mgr Kamil Wroński („Wizerunek Anny Bryłki na oficjalnym kanale Konfederacji w serwisie YouTube 2019–2023”); mgr Natalia Zburzyńska („Muzyka jako nośnik niewyrażonych uczuć bohaterki filmu »Trzy kolory: Niebieski«”).

7 marca pracownicy Katedry Komunikacji Politycznej zaprezentowali wyniki badań na konferencji „Kolekcje dokumentów – archiwalia, prasa, film jako materiał do badań biografii kobiet” na Uniwersytecie w Białymstoku. Wygłosili referaty: „Krytyka filmowa w międzywojennej prasie dla Polek” (prof. dr hab. Ewa Maj) oraz „Wizerunki kobiet w tygodniku »Zwierciadło« (1970–1980)” (dr Łukasz Jędrzejski).

Wydarzenia

12 marca odbył się otwarty wykład prof. dr hab. Marii Marczewskiej-Rytka pt. „Paryskie murale jako odzwierciedlenie klimatu katastrofy i niepewności”. Na przykładzie stolicy Francji prof. Marczevska-Rytka zademonstrowała, że kolorowa ściana miasta to nie tylko obiekt do fotografii, ale także wyraz politycznego sprzeciwu, solidaryzmu społecznego lub aprobaty dla poszczególnych koncepcji. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Katedrę Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych,

Koło Naukowe Marketingu i Lobbyingu Politycznego oraz Koło Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych.

13 marca w Teatrze Starym w Lublinie odbyła się promocja książki *Laficka szkoła eseju. Tom pierwszy 1947–1959*, wydanej nakładem Wydawnictwa UMCS jako XXXII tom w serii „W kręgu Paryskiej »Kultury«”. O uniwersalnych wartościach i aktualności esejów z paryskiej „Kultury” rozmawiali: Basil Kerski, Piotr Kłoczowski, Andrzej Kowalczyk oraz Marek Zagańczyk. Wprowadzenie wygłosiła prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSiM. Współorganizatorem wydarzenia była Pracownia Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu UMCS.

13 marca Studenckie Koło Dziennikarskie zorganizowało spotkanie z Karolem Paciorkiem – jednym z najlepszych podcasterów w Polsce, twórcą kultowych programów takich jak „Lekko Stronniczy”, „Kto wie, ten wie” oraz „Imponderabilia”. Gość opowiedział o kulisach pracy podcastera, tajnikach dobrego wywiadu i sztuce prowadzenia rozmowy.

13 marca odbył się seans dwóch kultowych adaptacji klasyki horroru: *Nosferatu – symfonia grozy* (1922) oraz *Nosferatu – wampir* (1979). Wydarzenie rozpoczęła rozmowa z prof. szt. film. Nataszą Ziółkowską-Kurczuk, która przybliżyła kontekst artystyczny i kulturowy produkcji. Była to okazja do zanurzenia się w estetyce kina XX-lecia międzywojennego i remake’u z lat 70. oraz odkrycia kolejnych interpretacji legendarnej historii o Draculi. Organizatorem wydarzenia było Niezależne Zrzeszenie Studentów UMCS.

14 marca odbyła się Gala Laureatów wieńcząca XV edycję konkursu na najlepsze prace dyplomowe obronione na WPiD. Podczas uroczystości dziekan dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS wraz z prodziekan ds. studenckich dr hab. Małgorzatą Adamik-Szysiak, prof. UMCS uhonorowały autorów najlepszych prac oraz ich promotorów.

18 marca w ramach cyklu „Open Debates” na WPiD gościł Łukasz Jabłoński – wiceprezes Motoru Lublin, radny województwa świętokrzyskiego i absolwent stosunków międzynarodowych UMCS. Opowiadał o swojej drodze zawodowej, zarządzaniu klubem sportowym

oraz wpływie polityki na funkcjonowanie sportu zawodowego. Gość omówił także kwestię finansowania klubów i podziału odpowiedzialności między samorządy a prywatnych inwestorów.

19 marca odbyła się dyskusja ekspercka pt. „Bezpieczeństwo Europy Środkowej w cieniu Rosji i Białorusi. Rola Polski i Ukrainy”. Udział w niej wzięli znani eksperci, analitycy oraz przedstawiciele dyplomacji i mediów: prof. dr hab. Marek Pietraś (dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych); Oleh Kuts (konsul generalny Ukrainy w Lublinie), dr Alicja Zyguła (Brygada LITPOLUKRBRIG, adiunkt KUL), Siarhei Pelesa (redaktor TV Biełsat). Dyskusję moderował dr Jakub Olchowski (ISM). Wydarzenie było okazją do zdobycia wiedzy nt. bezpieczeństwa regionu w obecnej sytuacji geopolitycznej. Podczas dyskusji poruszono zagadnienia związane z sankcjami w stosunku do Rosji i Białorusi, perspektywę zamrożenia/zakończenia wojny Rosji przeciwko Ukrainie, rolę funkcjonowania opozycji białoruskiej oraz kwestię wyludniania się Ukrainy.

20 marca odbyła się premierowa edycja turnieju LastOne, podczas którego studenci I roku z różnych kierunków studiów WPiD stanęli do rywalizacji o tytuł najlepszego znawcy życia studenckiego. Uczestnicy mierzyli się z pytaniami dotyczącymi egzaminów warunkowych, skrótów takich jak RWSS i ZUSS, a także wydziałowych ciekawostek. Organizatorem wydarzenia była Rada Wydziałowa Samorządu Studentów WPiD.

20 marca w przestrzeniach wydziałowej galerii „Na Poziomie” odbył się finał wystawy poświęconej tegorocznej edycji Pokazu Filmowego UMCS. Ekspozycja prezentowała kulisy pracy studentów III roku produkcji medialnej. W wydarzeniu wzięły udział dziekan dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS, kurator galerii dr hab. Małgorzata Stępnik, prof. UMCS, twórcy filmów oraz zaproszeni goście.

22 marca studenci z Koła Naukowego Debat Oksfordzkich wraz opiekunem naukowym dr. Grzegorzem Gilem z Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego odwiedzili Urban Lab Lublin. Spotkanie było okazją do poznania nowej przestrzeni na mapie Lublina, nawiązania współpracy oraz zaplanowania działań w posta-

ci szkoleń i debat dla szkół ponadpodstawowych w ramach edukacji europejskiej

26 marca w bibliotece wydziałowej odbyło się kolejne spotkanie Akademickiego Dyskusyjnego Klubu Książki pod hasłem „Książki z Wattpada”. Zostało poświęcone dyskusji nt. zjawiska popularności książek z pisarsko-czytelniczej platformy Wattpad. Organizatorem spotkań jest Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej.

Współpraca ze szkołami

W dn. 7 i 20 marca w Zespole Szkół nr 2 im. Księcia Pawła Karola Sanguszki w Lubartowie oraz w III Liceum Ogólnokształcącym im. Unii Lubelskiej w Lublinie dr hab. Ewa Godlewska, prof. UMCS razem ze studentkami: Pauliną Filipek, Pauliną Strojek i Wiktorią Stolarczyk zaprezentowały ofertę Wydziału oraz opowiedziały o kulisach studiowania na kierunku politologia.

Wydział Prawa
i Administracji

Konferencje

11 marca w Popowie odbyła się 15. Konferencja Ministra Sprawiedliwości z dziekanami wydziałów prawa i przedstawicielami samorządów prawnych, w której wzięli udział dziekan dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS i prodziekan dr hab. Bartosz Liżewski, prof. UMCS. Zaprezentowano wyniki egzaminów wstępnych z 2024 r. na aplikację radcowską, adwokacką, notarialną i komorniczą oraz wyniki naboru na aplikację sędziowską i prokuratorską. Absolwenci WPiA UMCS uzyskali najwyższą zdawalność z egzaminów na aplikację adwokacką (na poziomie 83,5%).

14 marca odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Security and Equality for Sustainable Futures of European Countries and Their Societies”, zorganizowana przez Katedrę Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji UMCS, The College of European and Regional Studies in České Budějovice, Wyższą Szkołę Humanistyczno-Ekonomiczną im. Jana Zamoyskiego

w Zamościu, Akademię Handlową Nauk Stosowanych w Radomiu, University of Vigo, University of Maribor oraz Vasil Levski National Military University in Veliko Tarnovo. Konferencja stanowiła platformę do dyskusji nt. wyzwań i możliwości związanych z bezpieczeństwem, równością oraz zrównoważonym rozwojem w kontekście krajów europejskich i ich społeczeństw. Wśród referentów byli pracownicy UMCS: dr hab. Wojciech Mojski, dr Eliza Komierzyńska-Orlińska, dr Agnieszka Wołoszyn-Cichocka, dr Grzegorz Lubeńczuk oraz dr hab. Piotr Szreniawski, prof. UMCS i dr Agata Przylepa-Lewak. Konferencja odbyła się na platformie MS Teams.

Wydarzenia

24 lutego odbył się wykład dla uczniów Zespołu Szkół nr 1 im. Bohaterów Westerplatte w Garwolinie pt. „Konflikt. Nie! Dziękuję. Wybieram mediację”, podczas którego młodzież miała okazję zgłębić tajniki mediacji, poznać jej zalety i praktyczne zastosowanie w życiu codziennym oraz w wymiarze sprawiedliwości. Wydarzenie otworzył dziekan dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, który podkreślił znaczenie mediacji jako skutecznej alternatywy dla rozwiązywania sporów. Wykład wygłosili członkowie Akademickiego Centrum Mediacji – dr Agata Przylepa-Lewak i dr Sławomir Piłpiec z Katedry Teorii i Filozofii Prawa.

12 marca Sekcja Prawa Cywilnego SKNP UMCS zorganizowała wykład ekspercki pt. „50 lat i co dalej? O przyszłości Kodeksu pracy”, który poprowadziła dr hab. Anna Kosut, prof. UMCS z Katedry Prawa Pracy. Wykład rozpoczął się krótką prezentacją historii Kodeksu pracy oraz jego nowelizacji, które były niezbędne do dostosowania jego przepisów do zmieniających się realiów społecznych, gospodarczych i technologicznych. Następnie prowadząca przedstawiła kluczowe wyzwania stojące przed prawem pracy w najbliższych latach. Przeanalizowane zostały również takie problemy, jak rosnąca rola *work-life balance* w kontekście prawa pracy oraz możliwe kierunki zmian w legislacji.

15 marca odbyło się spotkanie zorganizowane przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Lublinie i Fundację OIRP „Znam Prawo” z okazji Dnia Edukacji Prawnej pt. „Masz prawo wiedzieć”. Było okazją do poznania swoich praw w cyfrowym świecie i nauczania się,

jak bronić się przed hejtem oraz jak chronić swoją prywatność w sieci. Gościem specjalnym wydarzenia był Marcin Kruszewski – twórca popularnego kanału na YouTube „Prawo Marcina”.

17 marca na platformie MS Teams odbyło się spotkanie eksperckie z prof. dr. hab. Markiem Safjanem pt. „Rola TSUE w ochronie praworządności w Europie”.

27 marca na platformie MS Teams odbyło się spotkanie eksperckie z dr. hab. Mikołajem Małeckim, prof. UJ zorganizowane przez Sekcję Prawa Karnego SKNP UMCS pt. „Czy »tak« zawsze znaczy »tak«? – przestępstwa seksualne po nowelizacji”. Pozwoliło ono na zapoznanie się z istotą zmian w prawie dotyczącym przestępstw seksualnych oraz zrozumienie skutków prawnych nowych przepisów i wyzwań stojących przed wymiarem sprawiedliwości.

Wyjazdy

5 marca członkowie SKNP UMCS w ramach wyjazdu studyjnego pojechali do Biura Rzecznika Praw Dziecka oraz do Sejmu RP, gdzie mogli poszerzyć wiedzę o ochronie praw dziecka oraz procesie legislacyjnym w Polsce.

In memoriam

18 marca zmarła prof. dr hab. Maria Poźniak-Niedzielska. Urodziła się 16 listopada 1936 r. w Lublinie. Ukończyła studia magisterskie na kierunku prawo na Wydziale Prawa UMCS w 1958 r. Stopień doktora nauk prawnych uzyskała w 1967 r., a stopień doktora habilitowanego w 1976 r. Tytuł naukowy profesora otrzymała w 1990 r. Z naszym Uniwersytetem była związana zawodowo w latach 1958–2012. Pełniła funkcję dyrektora Instytutu Prawa Cywilnego oraz kierownika Katedry Prawa Gospodarczego i Handlowego. Była członkiem wielu gremiów: Senatu UMCS, Stowarzyszenia Profesorów Prawa Własności Intelektualnej, Międzynarodowej Ligi Prawa Konkurencji, Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie i Kolegium Redakcyjnego „Państwa i Prawa”. Współpracowała ze Światową Organizacją Własności Intelektualnej. Została odznaczona Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Odznaką Honorową „Za zasługi dla wydalazczości” i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Ludzie Chatki

Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka obchodzi jubileusz 60-lecia istnienia. Z tej okazji prezentujemy wypowiedzi ludzi związanych z tym miejscem.

Izabela Pastuszko, dyrektor

Chatka Żaka jest przestrzenią kultury, sztuki i kreatywności, w której każda studentka i każdy student, niezależnie od doświadczenia i gustów artystycznych, może znaleźć swoje miejsce.

W ostatnich latach kultura studencka w Chatce Żaka zyskała profesjonalne zaplecze techniczne i organizacyjne, co spowodowało otwarcie jej na rzeczywistość cyfrową przy zachowaniu ducha studenckości. Młodzi twórcy i młode twórczynie skupili się bardziej na projektach multidyscyplinarnych, łączących w sobie wiele obszarów sztuki i kultury.

Marek Skowronek, zastępca dyrektora ds. mediów akademickich

Chatka dla mnie i mojego pokolenia (studiowałem w latach 80.) jest miejscem kultowym. W dobrym tonie było po prostu tutaj być i być. Dla mnie Chatka jest szczególnie ważna, bo to właśnie tu, w Radiu Centrum, zaczynałem swoją przygodę z dziennikarstwem radiowym. Widać skutecznie łyknałem bakcyła (a on ponoć nie puszcza), bo już ponad 30 lat pracuję w tym zawodzie. Zresztą po prawie 3 dekadach wróciłem do Chatki już jako redaktor naczelny Akademickiego Radia Centrum.

Chatka jest kultowa z wielu powodów. To tutaj: rozdziły się znajomości, przyjaźnie i małżeństwa; późną jesienią 1981 r. rozpoczął się strajk studentów; powstał Teatr GONG2; odbywały się imprezy takie jak Bakcynalia i Studencka Wiosna Teatralna. Kultowa była rów-

nież funkcjonująca w Chatce przez wiele lat stołówka i... potrawy w niej serwowane.

W latach 80. wszystkie nasze działania były bardziej spontaniczne. Było więcej radości i entuzjazmu w tym, co robiliśmy, co poniekąd wynikało z faktu, że żyliśmy w czasach słusznego minionego ustroju. W zasadzie same aktywności studentów na przestrzeni lat niewiele się zmieniły, ale jeszcze raz podkreślę – wszystko było na większym „spontanie”.

Agnieszka Matecka-Skrzypek, zastępca dyrektora ds. programowych

Chatka Żaka ukształtowała mnie zawodowo. Jest dla mnie miejscem pracy i realizacji twórczych pomysłów. Działam w niej i pracuję od czasów studenckich. W Chatce Żaka poznali się też moi rodzice.

Kultura studencka jest wyjątkowo labilna. Fascynacje młodych ludzi zmieniają się bardzo szybko. Słuchają i tworzą inną muzykę niż my, wystawiają inne spektakle, posługują się innymi technikami w pracach plastycznych. Tym, co łączy studentki i studentów wszystkich pokoleń, jest potrzeba poszukiwania i pasja, która może przenosić góry.

Agnieszka Dudek, kurator linii visual art

Chatka Żaka to punkt na mapie Lublina, w którym spotyka się i przecina wiele twórczych dróg i historii. Przez ostatnie 60 lat była domem, przystankiem, miejscem buntu i ekspresji, przestrzenią poszukiwania wolności, świadkiem niezliczonych mikro- i makrohistorii. Kultura studencka w Chatce Żaka przyjmowała różne formy w zależności od dekady, w jakiej powstawała, mniej lub bardziej przełamывała istniejące konwencje i oczekiwania, zawsze jednak pozostawała wyrazem wartości ważnych dla jej twórców.

Katarzyna Strużyńska, kurator projektowy

Chatka Żaka to dla mnie miejsce wyjątkowe, które od 60 lat tętni energią młodych ludzi. To przestrzeń, w której twórcza ekspresja łączy się z inspirującymi

spotkaniami, a nowe relacje kształtują w atmosferze otwartości i wzajemnego szacunku. Wielość pomysłów i różnorodność inicjatyw tworzą barwną mozaikę, która stanowi o niepowtarzalnym charakterze tego miejsca i nie pozwala przejść obok niego obojętnie. Każdego dnia mam okazję spotkać tu wyjątkowych ludzi – pełnych pasji, kreatywności i chęci do działania.

Chatka Żaka nie tylko daje przestrzeń do realizacji indywidualnych marzeń, ale także buduje wspólnotę, w której każdy znajdzie coś dla siebie. W latach 60. i 70. Chatka skupiała twórcze środowiska, dając młodym ludziom przestrzeń do artystycznych i intelektualnych poszukiwań. Z biegiem lat, kiedy zmieniały się warunki społeczne, kultura studencka również zyskiwała nowe oblicza.

Współczesna kultura studencka to z jednej strony kontynuacja tradycji, z drugiej – odzwierciedlenie aktualnych trendów i wyzwań. Nie zmienia się jednak to, co w Chatce jest najważniejsze – poczucie wspólnoty i otwartości. Myślę, że z powodzeniem udaje nam się łączyć tradycję z nowoczesnością, zachowując przy tym niepowtarzalną atmosferę, która przyciągała i nadal przyciąga młodych ludzi szukających przestrzeni do wyrażenia siebie. To miejsce, które potrafiło w naturalny sposób zaadaptować się do zmieniającego się świata, nie tracąc swojej autentyczności i unikalnego charakteru.

Bogdan Bracha, kurator linii lifestyle

Chatka Żaka jest dla mnie miejscem szczególnym, swoim azylem dla młodej kultury i przestrzenią, w której studenci mogą swobodnie wyrażać siebie poprzez różnorodne formy artystycznej ekspresji. To ważne centrum inicjatyw oddolnych, gdzie pasja i kreatywność znajdują podatny grunt do rozwoju, a jednocześnie miejsce spotkań, wymiany myśli i twórczego fermentu.

W Chatce Żaka można nie tylko uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych, ale także aktywnie je współtworzyć, rozwijać swoje umiejętności artystyczne i organizacyjne dzięki współpracy z innymi twórcami. To przestrzeń otwarta dla wszystkich – zarówno tych, którzy dopiero zaczynają swoją przygodę z kulturą, jak i tych, którzy mają już pewne doświadczenie i chcą dzielić się swoją pasją z innymi.

↑ Chatka Żaka – lata 70. XX w.

↑ Chatka Żaka – 2024 r.

Kultura studencka w Chatce Żaka zmieniała się na przestrzeni lat, odzwierciedlając szeroko pojęte przemiany społeczne, polityczne i technologiczne. W przeszłości była bardziej niezależna i kontrkulturowa – stanowiła swoisty azyl dla młodych ludzi poszukujących alternatywnych form ekspresji i sposobów na wyrażenie swojego sprzeciwu wobec obowiązujących

norm i systemu. Dziś kultura studencka w dużej mierze opiera się na nowych mediach i technologiach cyfrowych. Możliwość swobodnego publikowania treści w Internecie sprawiła, że każdy może stać się twórcą. Wpłynęło to na charakter współczesnych działań artystycznych, które często odbywają się w przestrzeni wirtualnej. Wciąż jednak istnieje ogromna potrzeba bezpośrednich spotkań i wspólnego działania, co znajduje odzwierciedlenie w takich inicjatywach jak festiwale, koncerty, wystawy i warsztaty organizowane w Chatce Żaka.

Piotr Kotowski, kurator linii kadr, kierownik Dyskusyjnego Klubu Filmowego „Bariera”

Chatka Żaka, odkąd sięgam pamięcią, była przestrzenią, która umożliwiała młodym ludziom realizację artystycznych i kulturalnych potrzeb i fantazji. Była i nadal jest. W tej kwestii pozostaje wciąż dobrym adresem. Tutaj można bezpiecznie sprawdzić się na wielu polach związanych z kulturą. Spróbować swoich sił w dowolnej dyscyplinie sztuki albo dokonać przynajmniej wtajemniczenia w jej arkana. Takie doświadczenie bywa dla wielu nie mniej ważne niż nauka wyniesiona ze studiów.

Kultura studencka w poprzedniej epoce ustrojowej, czyli 35–55 lat temu, stanowiła alternatywę wobec tzw. kultury oficjalnej w czasach realnego socjalizmu. Studenci sami wynajdowali sobie jakieś nisze poza strefą nakazów i zakazów. Chociaż cenzura próbowała tam wkraść, to okazało się, że ze studentami nie bardzo idzie się dogadać, więc często odpuszczała. Kultura pełniła wówczas rolę wentyla bezpieczeństwa. Niech tam studenci trochę poszaleją, byle tylko ograniczyli swoją aktywność do miasteczka akademickiego. Z tego patentu korzystały zarówno teatry czy kabarety studenckie, jak i DKF-y.

Myślę, że dzisiaj być może zmierzamy do powrotu do przeszłości w poszukiwaniu alternatywnej formuły, mimo że kultura studencka nie przyjmuje już opozycyjnej postawy wobec polityki państwa w tej sferze. Obecnie decydujący głos ma wolny rynek – albo coś przyciąga uwagę odbiorców, albo nie. To sprawia, że oferta ze studenckim rodowodem często wydaje się wtórna. Opiera się bowiem na komercyjnych wzorach, które odniosły sukces. Ale taka jest kolej rzeczy. Żyjemy dziś w innych realiach, pod presją medialnego od-

bioru. Co nie znaczy, że mamy wzdychać do tamtych, burzliwych w sumie dla kultury studenckiej czasów i wołać: „komuno wróć!”.

Lech Leszczyński, dyrektor, kierownik artystyczny, choreograf Zespołu Tańca Ludowego UMCS

Kultura studencka to zbiór tradycji, wartości, zwyczajów, zachowań, które charakteryzują środowisko akademickie. Łączy naukę z zabawą, aktywnością społeczną, pomaga w integracji, nawiązywaniu przyjaźni i zdobywaniu doświadczeń mających wpływ na późniejsze życie zawodowe i osobiste. Taką rolę od 60 lat spełnia Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka.

Dla mnie jako dyrektora ZTL UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego to kultowe miejsce, w którym działamy nieprzerwanie od początku jego istnienia. To w Chatce Żaka członkowie Zespołu – studenci różnych kierunków – mogą rozwijać swoje pasje, talenty, zdobywać wiedzę i umiejętności, prezentować podczas koncertów ogromne i bogate dziedzictwo kulturowe.

Kultura studencka ewoluuje z biegiem lat, mają na to wpływ zmiany społeczne, technologiczne, ekonomiczne i społeczne. Obserwujemy większe zróżnicowanie społeczne i kulturowe wśród studentów, co otwiera drogę do nowych tradycji, zwyczajów, wpływa na sposób organizowania wydarzeń kulturalnych, które uwzględniają różnorodność kulturową i światopoglądową.

Kultura studencka w Chatce Żaka zmienia się w odpowiedzi na warunki społeczne, technologiczne i globalne, a ZTL jako jedna z grup artystycznych tu działających również ulega tym przemianom. Staramy się jednak łączyć nasze wieloletnie doświadczenia w pracy z młodzieżą z nowoczesnymi trendami.

Od początku naszej działalności prowadzimy zajęcia dla różnych grup Zespołu tradycyjnymi, sprawdzonymi metodami – próby taneczne, wokalne i próby kapeli cieszą się nieślabnącym powodzeniem, koncerty nieustannie przyciągają tłumy młodych ludzi i seniorów, wielbicieli polskiego folkloru.

Myślę, że połączenie tradycji (korzystanie z wypracowanych metod pracy) z nowymi możliwościami współczesnego świata przynosi dobre rezultaty i wpływa na rozwój oraz sukcesy kultury studenckiej.

Opracowała Gabriela Tarnowska

Źródło: Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Zaka

Tysiąclecie pierwszych koronacji piastowskich

Rozmowa z prof. dr. hab. Andrzejem Pleszczyńskim – kierownikiem Katedry Antropologii Przekazu Historycznego UMCS

W tym roku obchodzimy jubileusz koronacji dwóch pierwszych królów Polski w Gnieźnie – Bolesława Chrobrego i Mieszka II. Zaczniemy od przypomnienia okoliczności, które doprowadziły do koronacji pierwszego władcy.

Niestety mało wiemy o tej pierwszej koronacji piastowskiej. Jedyna w miarę pewna wiedza pochodzi ze źródeł niemieckich, m.in. z *Roczników Kwedlinburskich*. Niestety w tym czasie nie żył już nieoceniony kronikarz Thietmar, który dość dokładnie informował o sprawach polskich.

Wiadomości na temat koronacji są zdawkowe i raczej wyrażają głosy potępienia, mówiące o tym, że Piastowie poważyli się na uzurpację tytułu i namaszczenia królewskiego. Jest też jedno źródło, które w tonie pochwalnym mówi o koronacjach – to tzw. list dedykacyjny Matyldy dołączony do kodeksu darowanego Mieszkowi II przez księżną lotaryńską, napisany po 1025 r., w którym wychwalano przymioty królewskie obu koronowanych władców.

Warto przypomnieć, że sama inicjatywa koronacji piastowskiej wcale nie wyszła od strony polskiej. Współczesne badania, szczególnie niemieckie, przekonują, że pomysł koronacji Bolesława Chrobrego

pochodził od Ottona III. Tutaj musimy się cofnąć o 25 lat do zjazdu gnieźnieńskiego w roku 1000 i niesłyszanie interesującej koncepcji Ottona III, która zakładała powołanie pod władzę cesarską konfederacji niezależnych królestw, a wśród nich królestwa słowiańskiego pod wodzą Chrobrego. Cesarz w związku z tym pomysłem starał się wyposażyć Bolesława Chrobrego w atrybuty władzy króla karolińskiego. W roku 1000 dał mu koronę, ponoć własną, i tron Karola Wielkiego, a przede wszystkim, co jest arcyważne, powołał arcybiskupstwo gnieźnieńskie, które w zasadzie czyniło z Chrobrego króla, ponieważ tylko monarchowie koronowani posiadali w swoim państwie arcybiskupstwa.

Polski władca był tą ideą Ottona III zafascynowany, gdyż dawała mu zaszczytne, wysokie miejsce w systemie politycznym i ideowym, który wybrał dla swojego państwa jeszcze jego ojciec Mieszko I, a więc w obrębie imperium Ottonów, utożsamianym z cesarstwem rzymskim, a określanym jako Imperium Christianum.

W planach obchodów rocznicowych znalazła się rekonstrukcja królewskiej koronacji. Czy wiemy, jaki przebieg miało to wydarzenie?

Fot. Michał Piat

Nie zachowały się żadne opisy tych konkretnych koronacji piastowskich – Bolesława Chrobrego, Mieszka II i jego małżonki Rychczy – kobiety szczególnej, dziedziczki, jak uważano, „krwi Karolingów”. Choć koronacje te są one nieopisane, to musiały przebiegać według określonego planu, ponieważ ten rytuał miał znaczenie religijne. Zachowały się przepisy określające, jak taka koronacja powinna wyglądać.

Dla rekonstrukcji koronacji piastowskiej szczególnie ważny jest tzw. ordo, czyli po łacinie porządek. Dysponujemy ordo mogunckim, który został napisany po 900 r. i był stosowany do schyłku średniowiecza. Ordo moguncki przewidywał, że arcybiskup witał władcę przed bramą kościoła i wprowadzał go do środka. Trzeba dodać, że w tradycyjnym kościele główna brama – tzw. złote wrota – była zawsze zamknięta. Miała przypominać wrota świątyni Salomona w Jerozolimie. Tylko na czas ważnych wydarzeń bramę otwierano.

Król elekt stał w świątyni ubrany jedynie w tunikę, co oznaczało, że był rytualnie nagi. Następnie prowadzono go przed ołtarz. Przy poszczególnych stacjach wewnątrz kościoła śpiewano odpowiednie hymny, tzw. responsoria, które miały błogosławić osobę władcy, a chóry i ludzie uczestniczący w ceremonii odpowiadali odpowiednimi formułami. Najważniejszą część rytuału miała miejsce przed ołtarzem. Tam arcybiskup rozchyłał tunikę władcy, obnażał klatkę piersiową i dokonywał pomazania. Kreślił cztery krzyże świętymi olejami na ciele monarchy – na sercu, ra-

mionach i czole. I ten akt czynił z elekta namiestnika Chrystusowego na ziemi.

Trzeba podkreślić, że koronacja i pomazanie to dwa różne rytuały. Korona wywodzi się z rzymskiego wieńca triumfalnego (wieńca laurowego), który był posyłany przez cesarza do zaprzyjaźnionych królów barbarzyńskich jako znak przymierza. Myślę, że w tej właśnie formie Otton III darował Bolesławowi Chrobremu swoją koronę. Sama korona i tytuł króla (łac. *rex* – rządzący) niewiele znaczyły bez namaszczenia. To właśnie namaszczenie było aktem, który czynił z monarchy osobę świętą. Pomazanie zostało wymyślone przez papiestwo dla potrzeb ojca Karola Wielkiego – Pepina Krótkiego. W 751 r. zdeponizował on ostatniego władcę z dynastii Merowingów i potrzebował jakiegoś uzasadnienia dla świętości swojej osoby. I w ten sposób rytuał namaszczenia, przeprowadzony na Pepinie Krótkim z dynastii Karolingów najpierw przez legata papieskiego, a później przez samego papieża, stał się nieodłącznym elementem mianowania króla na obszarze karolińskim.

Jeśli przekazy historyczne określają Mieszka I (i innych władców tego czasu) słowem *rex*, nie oznacza to, że był królem w wyżej opisanym znaczeniu. Warto zauważyć, że polskie słowo „król” pochodzi od imienia Karola Wielkiego. I to jest *clue* sprawy – Bolesław Chrobry i jego syn mianowali siebie królem (Karolem), czyli *de facto* następcą i spadkobiercą tradycji karolińskiej. Dlatego też w Niemczech pojawiły się głosy sprzeciwu wobec tego, żeby Słowianin został dziedzicem tradycji

karolińskiej. Choć Matylda Lotaryńska, krewna Rychezy, akt piastowskich koronacji wychwalała.

Jakie znaczenie dla państwa polskiego i jakie konsekwencje polityczne miała koronacja Chrobrego?

W Polsce niewiele osób rozumiało znaczenie ideowe koronacji, ponieważ była to tradycja obca, karolińska. Możliwe na pewno nie postrzegali jej jako czegoś korzystnego dla siebie, bo czyniła z władcy osobę specjalną. To już nie był zwykły naczelnik rodu panującego, z którym można było dyskutować na wiecu – to był namiestnik Jezusa Chrystusa na ziemi. Takie były religijne i ideowe następstwa aktu koronacji. Stąd też wynikało słabe poparcie albo nawet brak akceptacji tych koronacji w 1025 r., a także późniejszej koronacji Bolesława Śmiałego w 1076 r. Podobna sytuacja miała miejsce w Czechach. Koronowani w połowie XII w. Władysław II Przemyślidą nigdy nie pokazał się w koronie w swoim kraju. Z oznakami władzy królewskiej pojawiał się tylko w Niemczech.

Bolesław Chrobry chciał zapewnić poczesne miejsce w ówczesnym systemie politycznym swoim następcom. Pragnął korony w zasadzie już nie dla siebie, bo musiał czuć, że jego dni zbliżają się do końca, ale dla syna Mieszka II i synowej Rychezy, która była wielką damą, siostrzenicą cesarza Ottona III, więc jej ten tytuł po prostu się należał. Jej osoba w zasadzie legitymizowała akt koronacji.

Chrobry jak najbardziej pragnął należeć do świata karolińskiego, do Imperium Christianum, ale w takiej roli, jaką obiecał mu Otton III. Nie chciał być pośrednim wykonawcą rozkazów, tylko monarchą namaszczonym i koronowanym, który się liczy, bo podlega mu duży obszar i wiele ludów. A terytorialnie i ludnościowo istniały podstawy, żeby ubiegał się o zaszczytny tytuł króla.

Bolesław Chrobry był królem Polski tylko przez kilka miesięcy, ale okres jego panowania był znacznie dłuższy. Jakim był władcą i jakie dziedzictwo po sobie zostawił?

Bolesław Chrobry był władcą od 992 r., czyli od czasu śmierci jego ojca Mieszka I. Miał wprawdzie braci przyrodnych, ale oni byli małoletni, więc nie liczyli się w tej rozgrywce. Koronował się najprawdopodobniej na Wielkanoc 1025 r., która przypadała wówczas 18 kwiet-

nia. Dlaczego akurat wtedy? Wielkanoc to najważniejsze święto chrześcijańskie, kojarzone z odrodzeniem. Symbolicznie więc zostało połączone zmartwychwstanie Chrystusa z pojawieniem się na ziemi Jego następcy, czyli koronowanego króla.

A jakim był władcą? Na pewno nasi współcześni politycy mogliby się od niego uczyć. Chrobry twardo występował w walce o swoje interesy, ale jednocześnie wiedział, że trzeba mieć sojuszników w Niemczech i podtrzymywać z nimi dobre relacje i kontakty. Gdyby nie miał sprzymierzeńców w Niemczech, nie byłby w stanie prowadzić z sukcesem kilkunastoletniej wojny z cesarzem Henrykiem II. Potrafił przeforsować swoje postulaty i jednocześnie doprowadzić do pokoju w Budziszynie w 1018 r., który, prócz koronacji budzącej sprzeciw Henryka II, dawał mu w zasadzie wszystko, o co walczył.

Popełniał także błędy. Jego ekspansywność terytorialna sprawiła, że Polska w zasadzie wszędzie miała przeciwników, a kraj był wyczerpany wieloletnimi wojnami. Jednocześnie Chrobry zdawał sobie sprawę, że podstawą funkcjonowania państwa polskiego powinien być Kościół rzymskokatolicki – stąd wzięła się dbałość o interesy arcybiskupstwa gnieźnieńskiego, które stanowiło kościec tego państwa i okazało się zresztą trwalsze niż one. Fakt ten umożliwił później, po buncie pogańskim, restytucję państwa oraz integrację różnych ziem polskich.

Dlaczego warto przypominać o tak odległych wydarzeniach i celebrować takie rocznice?

Generalnie rzecz biorąc, wiedza historyczna wzbogaca i umożliwia zrozumienie teraźniejszości. Partykularne znaczenie koronacji z 1025 r., zwłaszcza Bolesława Chrobrego, polega na tym, że została ona zapamiętana w polskiej tradycji i, budząc dumę, pomagała kształtować tożsamość narodową. I to jest ważne, bo historia tworzy naród, nie biologia i rzekome wspólne pochodzenie. Warto przypominać takie wydarzenia, pielęgnować tradycje i utrzymywać odrębność narodową, bowiem w coraz bardziej integrującym się świecie, gdzie silną pozycję mają zhierarchizowane wielkie korporacje, tylko w obrębie państwa obywatele mają możliwość głosu, utrzymywania demokracji i wolności, która jest niezbędna dla rozwoju.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Warto kultywować tradycje

Rozmowa z dr hab. Katarzyną Smyk, prof. Uczelni – kierownikiem Katedry Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UMCS

Rozpocznijmy od tematu wielkanocnych obrzędów i tradycji. Proszę opowiedzieć o pisankach, znaczeniu ich kolorystyki i technikach zdobienia.

Nie wszyscy pewnie wiedzą, że jednym z tradycyjnych kolorów na pisankach jest czarny. Współcześnie kojarzy się nam przede wszystkim z żałobą. Jednak gdy przyjrzymy się semantyce kolorów pisankowych, to okazuje się, że czarny to kolor-matka wszystkich barw. Łączy symbolikę i magię innych kolorów. Oprócz czarnego obecny jest też czerwony. Ważny jest zielony, czyli kolor symbolizujący rośliny, a więc życie budzącego się kosmosu, który właśnie na Wielkanoc symbolicznie zaznacza wegetacyjny początek roku. Poza tym są jeszcze fioletowy i niebieski. Te kolory z kolei łączą niebo z ziemią. Przypominają, że w czasie Wielkanocy wiążą się ze sobą przestrzenie między światem ludzkim a światem boskim. Zaczynamy mediować i życzenia, dobre myśli oraz intencje, z jakimi przygotowujemy i obchodzimy święta wielkanocne, docierają do naszych opiekunów w niebie i z początkiem roku wegetacyjnego łatwiej nam zapewnić sobie pomyślność.

Obecnie na Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego są trzy zjawiska związane z pisankami. W 2019 r. kroszonkarki opolskie zdecydowały, że chcą wziąć odpowiedzialność za kultywowanie i przekazywanie następnym pokoleniom sztuki kroszonki, czyli wykonywania metodą rytowniczą słynnych

opolskich wzorów kwiatowych. Pojawia się też zjawisko pod nazwą oklejanka kurpiowska z Puszczy Białej, tzn. umiejętność zdobienia jajka tamtejszymi technikami. Na liście znajduje się także pisanie pisanek techniką batikową na Śląsku Opolskim. Polega to na nakładaniu warstwy lub kilku warstw wosku i moczeniu jajka w barwniku, który pokrywa miejsca niepolane woskiem.

Należy pamiętać, że w Polsce były regiony, w których pisanki wykonywano przed Wielkanocą, żeby można było je wykorzystać w magicznych praktykach wegetacyjnych i hodowlanych, np. do obtaczania nimi zwierząt, żeby krągłość jajka udzieliła się również zwierzętom, aby przez cały rok były okrągłutkie, czyli bardzo dobrze odżywione. Zanoszono też pisanki w pole kapusty, gdzie miały chronić plony od szkodników. Przetaczano je symbolicznie bruzdą przez pole, aby wzmocnić rośliny, żeby rosły zdrowo i dały dobry plon. Warto dodać, że były regiony, w których wykonywano pisanki po Wielkanocy – na Zielone Świątki.

Jakie funkcje pełnią pisanki? Czy to prawda, że tradycja ich robienia jest starsza niż Słowiańszczyzna i chrześcijaństwo?

Pisanki pełnią funkcję społeczną. Pamiętajmy, że kiedyś ważny był zwyczaj darowania pisanek. Chodziło nie tylko o zjednanie sobie boskiej siły sacrum i przeniesienie tego na pola i zwierzęta, ale było to także istotne

Fot. Bartosz Proń

w wymiarze społecznym. Pisanki wręczano np. rodzicom chrzestnym, a w innych stronach rodzice chrzestni darowali je chrześniakom. Trzeba też powiedzieć, że panny pisały lub wydrapywały imiona kawalerów na pisankach. Jak w lany poniedziałek chłopak wrócił od dziewczyny z pisanką, to znaczyło, że powinien szykować zapowiedzi. A więc tutaj ujawnia się też funkcja zalotna, miłosna.

To prawda, że tradycja robienia pisanek jest starsza niż chrześcijaństwo i Słowiańszczyzna. Wzory pochodzą od Persów. Z kolei sama pisanka jako zdobione jajko wykorzystywane do praktyk kulturowych, np. związanych ze zmarłymi, łączona jest z jeszcze starszym niż Persowie rodem Ariów. Mówimy tutaj o ludach starożytnych, których historia sięga III i II tysiąclecia p.n.e.

Najstarsze pisanki z terenów Polski to pisanki gliniane i wapienne z okolic Opola, zdobione techniką batikową i datowane na X–XIII w. Archeolodzy na Rusi Czerwonej i we Wrocławiu odkryli gliniane pisanki-grzechotki, które też były ozdabiane batikowo. To grzechotanie służyło zapewne do ochrony przed niesprzyającymi siłami.

Które wpisy na Krajowej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego dotyczą jeszcze Wielkanocy?

Muszę przyznać, że w polskiej tradycji jest wiele zjawisk cenionych przez depozytariuszy, którzy postanowili wnioskować o ich wpis na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Dzięki tej liście możemy przeczytać, jakie społeczności i wspólnoty z różnych części Polski uznały dany zwyczaj lub tradycję za ważny atrybut ich tożsamości.

Na liście znalazło się np. przygotowywanie palmy. Wspólnota Kurpiów z Puszczy Zielonej ubiegała się o wpis tradycji wykonywania palm na Kurpiach. Z palmami związana jest też tradycja ze Śląska Opolskiego. Gospodarze z witek wierzbowych, które są używane do palm, wykonują krzyżyki. Następnie o świcie roznoszą je na pola, aby ochraniać zbiory i zapewnić dobre plony. Krzyżyki bywały umieszczane w wielu miejscach tak jak pisanki. Jednak wspólnota ze Śląska Opolskiego pokazała, że dla niej jest ważna właśnie ta tradycja i chcą ją kultywować.

Mówiąc o obrzędach wielkanocnych, warto wspomnieć o przywołówkach dyngusowych w Szymborzu (kiedyś wieś, obecnie część Inowrocławia). Tam na centralnym placu w Wielką Niedzielę na wysokiej drewnianej konstrukcji (rodzaj ambony) stają kawalerowie i wykrzykują zabawne wierszyki odnoszące się do każdej z panien z okolicy. Przywołówki przypominają, że Wielkanoc jest też przesycona elementami zalotnymi. Z nadziejście Wielkiego Poniedziałku rodzi się nowy okres, od którego można rozpocząć finalizowanie zalotów. To tak jak tradycje lanego poniedziałku. Spośród funkcji wegetacyjnych, czyli oblewania gospodarza, żeby miał wysoki owies i gospodyni, żeby jej len był dorodny – najpowszechniejsze w całej Słowiańszczyźnie i Polsce było oblewanie panien przez kawalerów w celu zaznaczenia, że panna jest gotowa do zamążpójścia. Mamy więc znowu do czynienia z funkcją zalotną.

W całym kraju znane jest święcenie pokarmów w Wielką Sobotę. Społeczność z Dąbrowy Chotomowskiej w powiecie legionowskim postarała się o wpis tradycyjnego święcenia pokarmów na listę krajową. Zależało im,

żeby utrwalić i chronić ich zwyczaj oraz żeby nikt nie zabronił im święcenia pokarmów w domu. W Dąbrowie Chotomowskiej od lat w jednym domu spotykają się mieszkańcy, przychodzi ksiądz i tam są święcone pokarmy. To pokazuje, że święta wielkanocne nas jednoczą. Nawet jeżeli w Wielką Niedzielę będziemy świętować osobno, to tu przez moment jesteśmy sobie bliscy.

Warto wspomnieć jeszcze o krzyżokach w Borkach Małych. Tam mężczyźni spotykają się w remizie, żeby z ubieranych przez kilka miesięcy przez całą wieś wdmuszek zrobić ogromną bramę – instalację w centrum wsi. Bramy te przedstawiają różne istotne dla nich wzory, np. hostię, elementy roślinne. Ta tradycja zachowała się tylko w tym miejscu.

Należy powiedzieć również o Turkach grodziskich. To potoczna nazwa oddziałów wielkanocnej straży grobowej, które pełnią wartę przy symbolicznych grobach Chrystusa w parafialnych kościołach od Wielkiego Piątku do Wielkiej Niedzieli. Innym zwyczajem wielkanocnym jest barabanienie, zwane również tarabanieniem wielkanocnym w Iłży, czyli ogłaszanie o świcie w Wielką Niedzielę, że Chrystus zmartwychwstał. Jedni mówią, że to budzenie wszystkich, aby wiedzieli, że to ten nadzwyczajny dzień w roku. Inni – że to naśladowanie dźwięku odsuwanej kamienia z grobu Jezusa. Jeszcze inni wskazują, że to przypomnienie o tym, jak wałęsały się mury Jerycha. Wreszcie przy tym zjawisku wyraźnie pojawia się Jezus Zmartwychwstały, a nie tylko treści magiczne, zalotne, społeczne i wegetacyjne.

Nie każdy pewnie słyszał o bziukach koprzywnickich, czyli wielkanocnym zwyczaju dmuchania ognia. Podczas rezurekcji nocą w Wielką Sobotę w procesji okrążającej trzykrotnie kościół w Koprzywnicy biorą udział strażacy z miejscowej Ochotniczej Straży Pożarnej. Kilku z nich idzie przed księdzem niosącym Najświętszy Sakrament i wypryskuje na niesione pochodnie pobraną do ust naftę, tworząc w ten sposób kule lub słupy ognia. Koprzywnickie bziukanie włącza się w obrzędy magiczne związane z dobrymi plonami i budzeniem świata do życia. Z kolei konkurs na palmę wielkanocną, który odbywa się w Łysych, jest wpisany do Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Warto tutaj dodać, że oprócz Krajowej Listy Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego strona polska, tak jak wszystkie państwa strony konwencji UNESCO 2003,

prowadzi Krajowy rejestr dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Krajowa lista funkcjonuje od 2013 r., a rejestr od 2018 r. W rejestrze jest zapisany m.in. wspomniany konkurs na palmy kurpiowskie w Łysych i Misterium Męki Pańskiej w Górze Kalwarii, które po latach zostało reaktywowane i wspaniale jednoczy wspólnotę.

Jakie zasługi w związku z Krajową Listą Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego ma UMCS?

Nasza Uczelnia ma ogromne zasługi w tym zakresie. Prof. dr hab. Jan Adamowski był przewodniczącym Rady ds. niematerialnego dziedzictwa kulturowego przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego od początku jej istnienia (od 2012 r.) do 2019 r. Następnie Minister powołał na tę funkcję mnie na pierwszą (2019–2022), a później drugą kadencję (2023–2027). O tym, że Instytut Nauk o Kulturze UMCS jest sercem wielu działań, a jego pracownicy mają odpowiednie przygotowanie i kompetencje eksperckie, świadczy to, że niedawno tradycje Wigilii Bożego Narodzenia w Polsce decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zostały wpisane na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. W znacznej mierze to zasługa pracowników Katedry Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego w Instytucie Nauk o Kulturze UMCS. Departament Ochrony Zabytków MKiDN jesienią 2024 r. poprosił Katedrę, którą kieruję, o pomoc w przeprowadzeniu konsultacji społecznych, koordynację prac nad wnioskiem dotyczącym wpisu na Krajową listę i wsparcie w przygotowaniu wniosku na listę UNESCO. I to się udało.

Warto dodać, że za sprawą mojego wieloletniego zaangażowania i determinacji do Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego w 2018 r. został wpisany Sejmik Teatrów Wsi Polskiej w Tarnogrodzie wraz z opolskim ruchem wiejskich amatorskich zespołów teatralnych. Działania sejmikowe wykonywane dobrowolnie i społecznie dotyczą elementów tradycji, które depozytariusze uznają za ważne i warte przekazania. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego złożył w marcu 2025 r. wniosek o wpis sejmikowania wiejskich zespołów do rejestru dobrych praktyk UNESCO. Ten wpis, obok tradycji wigilijnych, uznaję za ogromny sukces zespołu naszej Katedry.

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn-Mróz

Poprzez grę na akordeonie wyrażam siebie

Rozmowa z prof. dr hab. Elwirą Śliwkiewicz-Cisak – zastępcą dyrektora Instytutu Muzyki oraz kierownikiem Katedry Edukacji Muzycznej i Pedagogiki Instrumentalnej UMCS

Akordeon to instrument stosunkowo młody, ponieważ pojawił się dopiero w 1829 r. Przez lata był utożsamiany z muzyką biesiadną i kapelami podwórkowymi, ale z czasem zmieniło się jego postrzeganie i dziś ma duży wpływ na globalną scenę muzyczną. Jak zaczęła się Pani przygoda z tym instrumentem?

Zanim odpowiem na to pytanie, przedstawię rys historyczny samego instrumentu. Faktycznie, za moment „narodzin” prototypu współczesnego akordeonu przyjmuje się datę 23 maja 1829 r. – dzień opatentowania w Wiedniu, przez Cyryla Demiana, instrumentu accordion. Nazwa pochodziła od innowacyjnej właściwości accordionu, jaką była możliwość jednoczesnego wydobywania kilku dźwięków tworzących akord poprzez przyciśnięcie jednego klawisza (*claves*). Źródłem dźwięku w akordeonie jest stroik przelotowy – metalowa blaszka drgająca pod wpływem ciśnienia powietrza. W Chinach stroik przelotowy był znany już prawie 3000 lat p.n.e. i stosowany w instrumencie sheng, rodzaju harmonijki ustnej.

Odkąd pamiętam, w domu moich rodziców znajdował się akordeon. Przechowywany w czarnym futera-

le stanowił przedmiot moich marzeń. Z zachwytem przysłuchiwałam się dźwiękom wydobywającym się z tego magicznego instrumentu. Dlatego nie miałam wątpliwości, jaki instrument wybrać do nauki gry. Ten zachwyt trwa do dzisiaj. Niezwykła barwa dźwięku, jego możliwości techniczne i sonorystyczne tworzą wyjątkowe środki wyrazu do muzycznej wypowiedzi. Akordeon może się upodabniać do każdego innego instrumentu, np. do organów albo do skrzypiec. Zwłaszcza w kameralistyce. Bardzo trafnie jego możliwości określił polski kompozytor Zbigniew Biegun – „akordeon jest jak kameleon”.

Naukę gry na akordeonie rozpoczęłam w wieku 9 lat. Czas mojej muzycznej edukacji można podzielić na kilka etapów – początkowy w Białej Podlaskiej, licealny w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej stopnia podstawowego i licealnego w Lublinie w klasie Ryszarda Malickiego oraz czas studiów w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie pod okiem mistrza – założyciela polskiej szkoły akordeonowej – prof. Włodzimierza Lecha Puchnowskiego. Pragnę podkreślić, że na swojej drodze zawsze spotykałam

Fot. Beata Radek

znakomitych pedagogów – moich mentorów. To dzięki ich wiedzy, zaangażowaniu i postawie nie miałam wątpliwości, jaką drogą kroczyć.

Początkowo grałam na akordeonie z klawiaturą typu fortepianowego, potocznie określanym akordeonem „klawiszowym”. Następnie, po 14 latach gry na tym typie manuału dyskantowego, podjęłam decyzję o zamianie instrumentu na akordeon z klawiaturą izomorficzną (akordeon „guzikowy”), przewidując dla siebie większe możliwości muzycznego rozwoju. Nie była to łatwa decyzja, ponieważ wymagała ode mnie intensywnej pracy nad opanowaniem nowego układu klawiszy i odmiennej aplikatury.

Niedługo po zakończeniu studiów (dyplom z wyróżnieniem) w 1985 r. dotarła do mnie smutna wiadomość o śmierci mojego nauczyciela Ryszarda Malickiego. Z lubelskich szkół muzycznych otrzymałam zaproszenie do

kontynuowania rozpoczętych przez niego działań i niedługo później podjęłam pracę w ośrodkach akordeonowego kształcenia w Lublinie: na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej I i II st. im. Karola Lipińskiego oraz w Szkole Muzycznej I i II st. im. Tadeusza Szelińskiego.

W Lublinie odnalazłam znakomite warunki do prowadzenia aktywnej działalności artystycznej, naukowej, pedagogicznej i organizacyjnej. To właśnie tutaj zainicjowałam wiele działań i projektów artystycznych. Jednym z moich pomysłów najszerzej oddziałujących na otoczenie jest Międzynarodowy Festiwal Akordeonowy „Lubelskie Spotkania Akordeonowe”. Przez wszystkie 11 edycji pełniłam funkcję kierownika artystycznego i organizacyjnego wydarzenia. Inicjuję i realizuję imprezy muzyczne typu festiwalowe, konkursowe oraz sesje naukowe. W lubelskim

wydawnictwie POLIHYMNIA publikuję monografie oraz materiały nutowe.

Pracę w szkołach muzycznych i na Uczelni łączy Pani z działalnością artystyczną. Jak udawało się Pani i nadal udaje być aktywną na tyłu polach?

Nigdy nie miałam z tym większych problemów. Osoby, które podejmują kształcenie artystyczne, od początku mają większy zakres obowiązków, a tym samym muszą organizować swój czas inaczej niż większość ich rówieśników.

Dla mnie od najmłodszych lat gra na akordeonie stanowiła niezwykłą możliwość wyrażania siebie, swoich emocji. To moja pasja, którą później mogłam rozwijać i realizować w pracy. Nie ma nic piękniejszego.

Zatrzymajmy się na chwilę przy Pani działalności artystycznej. Proszę coś więcej o tym opowiedzieć.

Od wielu lat prowadzę aktywną działalność artystyczną jako solistka i kameralistka w zespołach: Kwintet Tanguillo (tango argentyńskie), Świętokrzyski Duet Akordeonowy (muzyka współczesna oraz francuskie musette), AcoFlute (muzyka współczesna). Koncertuję również z orkiestrami symfonicznymi i chórami. Współpracuję z uznanymi kompozytorami, czołowymi instrumentalistami i dyrygentami oraz z zespołami orkiestrowymi i chóralnymi. Wielu kompozytorów zainspirowałam do tworzenia literatury akordeonowej. Do wyjątkowych wykonania należą interpretacje muzyki współczesnej, w tym 35 prawykonania utworów solowych, kameralnych i z towarzyszeniem orkiestr. Za rodzaj szczególnego wyróżnienia poczytuję sobie fakt, że zadedykowano mi 12 kompozycji.

Mój dorobek artystyczny zarejestrowałam na 10 nośnikach elektronicznych CD, w tym na 4 sygnowanych w prestiżowym wydawnictwie muzycznym DUX. Prowadzę również badania w zakresie rozwoju akordeonistyki. Jestem autorką monografii dotyczącej analizy sztuki transkrybowania na akordeon oraz instrumentalnych zagadnień wykonawczych, wydanej w języku polskim (2010) i w tłumaczeniu angielskim (2015) – *The art of transcription for the concert accordion on the basis of selected compositions by Domenico Scarlatti, Isaac Albeniz, Astor Piazzolla, Henryk Wieniawski, Johann Sebastian Bach and Moritz Moszkowski* (tłum. Agnieszka Matysiak). Oprócz muzyki klasycznej moją

wielką pasją jest tango argentyńskie i muzyka Astora Piazzollego.

Koncertowała Pani w wielu miejscach w Polsce i na świecie, m.in. w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Australii, Ukrainie, Stanach Zjednoczonych, we Francji i na Litwie. Jakie to uczucie móc wystąpić przed publicznością np. w Carnegie Hall?

Carnegie Hall w Nowym Jorku jest jednym z najbardziej znanych i prestiżowych miejsc koncertowych na świecie. Tylko nieliczni otrzymują szansę, by w nim zagrać. Z dumą mogę powiedzieć, że należę do grona artystów, którzy mieli zaszczyt tam wystąpić. Założony przeze mnie zespół – Classical Accordion Duo Elwira Śliwkiewicz-Cisak & Franciszek Staniak zdobył I miejsce oraz uzyskał tytuł Zwycięzcy Winner of the 2023 w „Golden Classical Music Awards” International Competition w kategorii „muzyka kameralna”. Nagrodę stanowił recital w Carnegie Hall 6 grudnia 2023 r. Licznie zgromadzona publiczność owacyjnie przyjęła nasz występ.

Akustyka tej sali jest niesamowita. Nie zawsze w miejscach przeznaczonych do prezentacji muzyki klasycznej są tak wspaniałe warunki dla brzmienia akordeonu jak w Carnegie Hall. Każdemu życzę doświadczenia tak wielkich emocji i doznania tylu pięknych wzruszeń.

Uczniem Pani Profesor jest bardzo uzdolniony młody artysta – Miłosz Bachonko, ale to niejeden miłośnik gry na akordeonie, który kształci się pod Pani okiem. W jaki sposób odkrywa Pani młode talenty?

Grupa moich utalentowanych uczniów jest spora. Zdobywają nagrody i wyróżnienia w liczących się konkursach w Polsce i na świecie. Miłosz Bachonko jest m.in. zwycięzcą XIV edycji popularnego programu „Mam Talent” oraz międzynarodowego konkursu „Virtuosos V4+”, w którym przewodniczącym jury był Plácido Domingo. Kolejny mój wychowanek – Piotr Krzaczkowski był finalistą konkursu Młody Muzyk Roku 2012. Mój student Szymon Chołomiej, teraz już absolwent kierunku jazz i muzyka estradowa oraz doktorant w Szkole Doktorskiej Nauk Humanistycznych i Sztuki UMCS, również jest laureatem konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych.

Inni moi uczniowie ponad 250-krotnie zdobyli czołowe miejsca oraz Grand Prix w wielu prestiżowych konkursach i festiwalach o randze międzynarodowej (we

Fot. Michał Piłat

↑ Koncert symfoniczny inaugurujący obchody 80-lecia UMCS (19 stycznia 2024 r.)

Włoszech, w Niemczech, Czechach, Stanach Zjednoczonych, na Słowacji, Litwie, Węgrzech) i ogólnopolskiej.

Praca pedagogiczna to wyjątkowy czas i wielkie wyzwanie. Nie można nauczyć gry na akordeonie tylko za pomocą teorii, tutaj niezbędna jest praktyka. Z młodymi ludźmi prowadzę zajęcia w relacji mistrz – uczeń. Czerpię z mojego wieloletniego doświadczenia, staram się im udzielać wskazówek, doradzać, inspirować, ale niczego nie narzucam. Muszę dodać, że moich absolwentów spotykam na estradach koncertowych zarówno w roli akordeonistów, jak i kompozytorów lub dyrygentów. Każdy sam wybiera swoją drogę i to jest piękne.

Co uznaje Pani za swój największy sukces artystyczny?

Dla mnie sukcesem jest to, że mogę koncertować przed publicznością na całym świecie (w tym roku w czerwcu wystąpię po raz kolejny na festiwalu w Sydney), realizować się artystycznie ze znakomitymi twórcami i zespołami muzycznymi oraz inspirować swoich wychowanków. W styczniu 2025 r. zakończyłam nagrania materiału dźwiękowego do kolejnej płyty CD. Znajdą się na niej kompozycje na akordeon z towarzyszeniem orkiestry. Trzy z nich – światowe prawykonania – są mi zadedykowane.

Pani Profesor, na zakończenie naszej rozmowy powróćmy wspomnieniami do pięknego momentu, ja-

kim było docenienie Pani dorobku naukowego podczas Gali Nauki Polskiej.

Wielkim zaszczytem było dla mnie już samo reprezentowanie naszego Uniwersytetu. Zgodnie z zasadami przyznawania nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w danym roku Uczelnia może nominować tylko jednego reprezentanta w danej kategorii. Nie ukrywam, że uzyskanie aprobaty ze strony środowiska, w którym od lat działam, realizując się artystycznie i naukowo, było dla mnie szczególnie ważne. Gdy zobaczyłam swoje nazwisko wśród grona nagrodzonych za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności naukowej, poczułam ogromną satysfakcję i dumę – zwłaszcza że po raz pierwszy w historii naszego Uniwersytetu doceniono w ten sposób zasługi w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Bardzo dziękuję władzom Uczelni, które zapewniają znakomite warunki do rozwoju sztuk muzycznych. Myślę, że moja nominacja jest tego wyrazem. Nasz Uniwersytet ma ogromny potencjał naukowy i artystyczny, dlatego cieszę się, że mam to szczęście, a jednocześnie przywilej rozwijania tutaj swojej pasji. Trafiłam do wspaniałego miejsca, gdzie spotkałam wielu niezwykle uzdolnionych, kreatywnych i życzliwych ludzi, którzy chcą razem ze mną podążać artystyczną drogą.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Liczba π – matematyczna supergwiazda

Okiem eksperta

π to fascynująca liczba, która łączy starożytnych uczonych z nowoczesnymi superkomputerami. Pojawia się w najważniejszych równaniach i inspirowała do odkrywania matematycznych tajemnic. Liczba, która ma swoje święto, sprawiła, że ludzie potrafią zapamiętać i recytować tysiące jej cyfr. π znana z lekcji matematyki to niepozorna liczba wynosząca około 3,14159265359... Określa stosunek obwodu okręgu do jego średnicy. Co czyni ją tak wyjątkową? Każde koło, które widzimy: od monety przez pizzę po tarczę słoneczną, skrywa w sobie tę tajemniczą liczbę.

Około 1900 r. p.n.e. Babilończycy po raz pierwszy zapisali na glinianych tabliczkach wartość liczby π jako 3,125. Starożytni Egipcjanie w legendarnym Papirusie Rhinda (ok. 1650 r. p.n.e.) szacowali π jako 256/81, czyli około 3,16. Przełom nastąpił w starożytnej Grecji. Archimedes z Syrakuz (250 r. p.n.e.) wpadł na genialny pomysł – obliczał π metodą wpisywania i opisywania wielokątów foremnych na okręgu. Im więcej boków miał wielokąt, tym przybliżenie było dokładniejsze. Używając 96-kąta, uzyskał przybliżenie między $3+10/71$ a $3+1/7$, ustalając że $\pi \approx 3,1418$. W starożytnych Indiach Aryabhata (476–550 n.e.) podał wartość 3,1416, a w Chinach genialny Zu Chongzhi (V w.) obliczył π jako ułamek 355/113 ($\approx 3,1415929$). To przybliżenie było tak dokładne, że pozostawało niezmienione niemal przez tysiąc lat! Średniowiecze nie przyniosło większych przełomów, ale renesans zapisał nową kartę w tej historii. W 1593 r. François Viète jako pierwszy przedstawił π jako nieskończony iloczyn, zaś Ludolf van Ceulen poświęcił większość życia na obliczenie π do 35 miejsc po przecinku. Jego wyczyn był tak imponujący, że liczbę π nazywamy czasem liczbą Ludolfa lub ludolfiną, a ciąg cyfr wryty na nagrobku tego uczonego.

XVII i XVIII w. to czas matematycznych geniuszy i nowych metod liczenia. John Wallis, Isaac Newton i Gottfried Wilhelm Leibniz odkryli wzory na π wykorzystujące szeregi nieskończone. Leonhard Euler w 1737 r. w miejsce niewygodnego i stosowanego zapisu „obwód podzielony przez średnicę” wprowadził symbol π , który używamy do dziś. W 1761 r. Johann Heinrich Lambert udowodnił, że π jest liczbą niewymierną. Nato-

Fot. Michał Piat

Fot. Bartosz Proll

miast w 1882 r. Ferdinand von Lindemann pokazał, że π jest liczbą przestępną. Ten dowód ostatecznie przekreślił marzenia o kwadraturze koła – problemie, który fascynował matematyków przez dwa tysiąclecia.

Obliczenia zrewolucjonizowała era komputerów. W 1949 r. ENIAC, jeden z pierwszych komputerów, obliczył 2037 cyfr liczby π . W 1989 r. bracia Chudnowscy osiągnęli miliard cyfr. Współczesne rekordy przyprawiają o zawrót głowy. W 2019 r. Timothy Mullican obliczył 50 bilionów cyfr, a Emma Haruka Iwao z Google osiągnęła 31,4 biliona cyfr. W 2021 r. naukowcy z University of Applied Sciences of the Grisons pobili ten rekord, osiągając zawrotne 62,8 biliona cyfr. Gdybyśmy chcieli je zapisać, potrzebowalibyśmy powierzchni równej 10-krotności Ziemi!

Polski wkład w historię badań liczby π jest znacznie bogatszy niż mogłoby się wydawać. Stefan Banach stworzył aparat matematyczny, który znalazł zastosowanie w zaawansowanych badaniach nad liczbą π . W „Księdze Szkołkiej” pojawił się problem dotyczący szeregów związanych z π , nad którym pracowało wielu matematyków z polskiej szkoły matematycznej. Badania Wacława Sierpińskiego dały nowe spojrzenie na liczby niewymierne, w tym π . Autor wykazał, że cyfry rozwinięcia π w różnych systemach liczbowych mają pewne własności statystyczne. Jego słynny fraktal – „dywan Sierpińskiego” – stał się wizualną metaforą nieskończoności podobną do nieokresowego rozwinięcia π . Marian Rejewski, znany głównie ze złamania szyfru Enigmy, interesował się kryptografią matematycz-

ną, w której π odgrywa dużą rolę w generowaniu liczb losowych. Z kolei Hugo Steinhaus prowadził pionierskie badania nad rozkładem cyfr w rozwinięciu dziesiętnym π . Wykazał, że zachowują się one jak ciąg losowy.

Zadziwiające, ale π stała się też natchnieniem i muzą dla artystów. Wisława Szymborska w *Poemacie o π* żartobliwie ujmuje jej nieskończoność: „Ile kroków w labiryncie, ile gwiazd w przestworzach, tego nie policzymy, dajmy spokój rachowaniu”. Polska tradycja „pi-ematów” zaowocowała kunsztownymi utworami, w których długość kolejnych słów odpowiada cyfrom rozwinięcia π : „Kto i my, liczbę cudną znamy ze snów, gdyż jest światów tajemniczą zasadą...”. Amerykański artysta Martin Krzywinski, przypisując kolorom cyfry π , stworzył serię wizualizacji, które przekształcają te cyfry w oszałamiające koliste mandale. Kompozytorzy Michael Blake i Lars Erickson każdej nucie przypisują cyfrę z rozwinięcia π . Efekt? Zagadkowa melodia bez powtórzeń.

14 marca, czyli 3.14 (zgodnie z amerykańskim zapisem daty), to Dzień Liczby Pi. Święto zapoczątkował w 1988 r. fizyk Larry Shaw, który zorganizował pierwsze obchody w Exploratorium w San Francisco. W 2009 r. Kongres USA oficjalnie uznał 14 marca za Narodowy Dzień Liczby Pi.

Fascynująca kolejne pokolenia uczonych, artystów i zwykłych ludzi liczba π to znacznie więcej niż stosunek obwodu koła do średnicy. Dzień Liczby Pi stanowi doskonałą okazję do tego, aby w przystępny sposób poznawać jej tajemnice i zastosowania.

Anna Gąsior

Fizyka ma w sobie ukryte piękno

Rozmowa z dr. hab. Michałem Kowalem, prof. NCBJ – kierownikiem Zakładu Fizyki Teoretycznej NCBJ, absolwentem UMCS

W latach 90. studiował Pan na ówczesnym Wydziale Matematyki i Fizyki UMCS. Trudno było dostać się na wybrany kierunek?

Prawdę mówiąc, najpierw zdawałem na medycynę w Warszawie. Zabrakło mi dosłownie kilku punktów. Nie miałem do siebie pretensji – to ani za dużo, ani za mało. Wtedy postanowiłem, że gdzieś „przeczekam” rok, aby spróbować ponownie dostać się na studia medyczne. Bardzo chciałem zostać lekarzem, to było moje wielkie marzenie.

W tym czasie dr Marek Sowa zachęcił mnie do spróbowania swoich sił na kierunku fizyka na UMCS. Komisja podczas egzaminu wstępnego bardzo dokładnie przepytła mnie z optyki. Wiedziałem jednak tylko tyle, ile udało mi się zapamiętać z licealnego podręcznika. Mimo to moja wiedza okazała się wystarczająca i zostałem przyjęty na pierwszy rok.

Miło wspomina Pan czas studiów?

Nie znam nikogo, kto źle wspominałby ten czas – wprowadzki z domu, kształtowania charakteru i nauki podejmowania samodzielnych decyzji. To również okres nawiązywania nowych, jak się później okazało, bardzo trwałych i długich przyjaźni.

W moim przypadku było podobnie. Z nostalgią wspominam ludzi poznanych w akademikach „Grześ”, „Helios” i „Femina”, długie wieczory spędzane przy brydżu, bez troskie imprezy, ale też intensywne sesje egzaminacyjne, podczas których dużo było nauki

i inspirujących dyskusji. Wtedy fizyka wciągnęła mnie na dobre.

Od najmłodszych lat fascynowałem się przyrodą i naukami przyrodniczymi. Dlatego w liceum wybrałem profil biologiczno-chemiczny i zapewne stąd wzięło się moje zainteresowanie fizjologią i medycyną. Na studiach dość szybko zrozumiałem, że to jednak fizyka dostarcza najbardziej wszechstronnego i precyzyjnego narzędzia do opisywania i rozumienia świata. Z jednej strony oferuje ścisłość dzięki matematycznemu językowi, z drugiej – opiera się na metodzie naukowej, która pozwala weryfikować hipotezy w sposób systematyczny.

Jestem przekonany, że każdy, kto zrozumie równania Maxwella, zasadę najmniejszego działania czy głęboki związek między symetrią a prawami zachowania w mechanice kwantowej, zachwyci się nimi. To jest po prostu piękno – ukryte, logiczne, wewnętrznie spójne – które potrafi poruszyć równie mocno jak dzieła sztuki.

Czy podczas studiów miał Pan swoich mistrzów? Może jakieś nazwiska szczególnie zapadły Panu w pamięć.

O, tak! Zawsze miałem szczęście do ludzi. To oni mnie kształtowali, inspirowali i wyposażyli w wiedzę.

Zacznę od szkoły podstawowej w Puławach. Nauczycielki biologii Zofia Moniak i matematyki Alicja Bielawska zaszczepiły we mnie poważne podejście do nauki. W liceum z kolei spotkałem Wiesława Sowę, matematyka, oraz Marię Mroczek, nauczycielkę fizyki – oboje potrafili rozbudzić w swoich uczniach ciekawość

świata i pokazać, że nauka to coś znacznie więcej niż tylko podręcznikowe definicje.

Potem rozpocząłem studia. Już na pierwszym roku miałem przyjemność uczestniczyć w wykładach prof. Stanisława Krawczyka z „podstaw fizyki”, ale dla mnie to był wykład o zastosowaniu rachunku różniczkowego do problemów fizycznych. To był mój pierwszy zachwyt. Równolegle chodziłem na wykłady dr. Przemysława Matuły z analizy matematycznej, podczas których wszystkie zagadnienia były omawiane niewiarygodnie systematycznie i przejrzysto. Te dwa przedmioty zaczęły mi się wtedy łączyć.

Myślę, że prawdziwym punktem zwrotnym były jednak ćwiczenia u dr. Waldemara Bereja, prowadzone w sposób brawurowy, wymagający śmiałego, niestandardowego myślenia. Pamiętam też dr. Leszka Próchniaka – niezwykle wymagającego, ale i urzekająco dowcipnego.

Poza tym zachwycali mnie swoją wiedzą i erudycją tacy profesorowie jak: Bożena Pomorska, Andrzej Baran, Wiesław Kamiński, Karol Wysokiński, Stanisław Hałas, Krzysztof Pomorski czy Andrzej Gózdź – mentorzy i nauczyciele – dziś koledzy i przyjaciele, dzięki którym nie miałem żadnych wątpliwości, że chcę zostać fizykiem i iść tą drogą.

Wybrałem sekcję fizyki teoretycznej. Następnie zdecydowałem się pisać pracę magisterską u prof. Krzysztofa Pomorskiego. Temat był wymagający, ale jednocześnie bardzo interesujący. Ciekawy epilog dopisało samo życie. Po latach zaprosiłem do współpracy nad tym samym projektem dr. Yannena Jaganathena. Razem dokończyliśmy badania rozpoczęte 30 lat wcześniej. To dla mnie powód do wielkiej dumy. Owocem naszej pracy jest niedawno opublikowany artykuł w prestiżowym czasopiśmie „Physics Letters B”.

Muszę w tym miejscu podkreślić ogromną rolę, jaką prof. Pomorski odegrał zarówno w moim życiu naukowym, jak i w kształtowaniu grupy teorii jądra atomu w Lublinie. To w dużej mierze dzięki jego energii, pasji i aktywności naukowej grupa ta stała się rozpoznawalna na całym świecie.

Bardzo ważną kwestią warunkującą decyzję o pozostaniu na Uniwersytecie i rozpoczęciu doktoratu były coroczne warsztaty z fizyki jądrowej w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą, zainicjowane przez prof. Pomorskiego. Urzekła mnie panująca tam atmosfera – ciepła, niemal rodzinna.

Archiwum prywatne Michała Kowala

Kontakt z grupą lubelską mam wciąż bardzo żywy. Kilka lat temu wspólnie napisaliśmy obszerny artykuł przeglądowy na temat naszych metod i rachunków – jest on całkiem nieźle cytowany. W 2017 r. razem z prof. Michałem Wardą podjęliśmy się organizacji międzynarodowego sympozjum poświęconego tematyce jąder superciężkich. Udało nam się wtedy zgromadzić najlepszych specjalistów z całego świata. Sympozjum okazało się dużym sukcesem.

Już Pan wspomniał, że po ukończeniu studiów magisterskich kontynuował Pan kształcenie na UMCS na studiach doktoranckich. Następnie nadszedł moment wyboru dalszej drogi życiowej. Jak potoczyła się Pana kariera zawodowa?

Pracę doktorską realizowałem pod kierunkiem dr. hab. Zdzisława Łojewskiego, który wykazywał wobec mnie ogromną cierpliwość. Zawsze znajdował czas, by wysłuchać moich propozycji, sprawdzał rachunki, komentował pomysły. Jego spokój, zaangażowanie i otwartość stworzyły atmosferę, w której mogłem się rozwijać bez presji, a z poczuciem dużego wsparcia.

Recenzentem mojej rozprawy doktorskiej był prof. Adam Sobiczewski z Narodowego Centrum Badań Jądrowych – wówczas Instytutu Problemów Jądrowych (IPJ) – i to on zaprosił mnie do pracy w Warszawie. Początki w tym mieście nie należały do najłatwiejszych – musiałem się odnaleźć w nowym miejscu, jakoś urządzić. To był czas, gdy zakładałem rodzinę, a jednocześnie bardzo intensywnie pracowałem.

Co roku wraz z prof. Sobiczewskim wyjeżdżaliśmy na 2–3 miesiące do GSI w Darmstadt. Tam miałem okazję poznać, niestety już nieżyjącego, prof. Sigurda Hofmanna – wybitnego fizyka i szefa grupy zajmującej się badaniami nad superciężkimi pierwiastkami – oraz zgłębiać fizykę jąder superciężkich od strony eksperymentalnej.

Potem znów okazało się, że mam szczęście do ludzi. Na mojej drodze pojawił się prof. Janusz Skalski – wszechstronny teoretyk i znakomity programista. Zechciał poświęcić mi swój czas i podczas wielogodzinnych dyskusji dzielił się ze mną swoją wiedzą, doświadczeniem i niezwykle przenikliwym spojrzeniem na fizykę jądrową.

Równolegle nawiązałem współpracę z grupą z Dubnej, która z sukcesem odkrywała kolejne nowe pierwiastki. Dość dobrze poznałem wówczas prof. Jurija Oganessiana, który był i nadal jest dla mnie wzorem naukowca: wizjonera, lidera i przenikliwego fizyka.

Następnie na moim naukowym horyzoncie w Warszawie pojawili się profesorowie Krystyna i Janusz Wilczyńscy. Prowadziliśmy obliczenia związane z estymacją przekrojów czynnych oraz możliwością wytworzenia nowych superciężkich pierwiastków. Bardzo cenię sobie ten okres – dzięki naszej współpracy udało mi się zrozumieć mechanizmy reakcji jądrowych.

Ciepło wspominam profesorów, którzy od nas odeszli. Ich obecność i sposób myślenia odcisnęły trwałe piętno na moim rozwoju zawodowym i osobistym. Chciałbym tu wymienić: Jana Błockiego, Janusza Wilczyńskiego, Adama Sobiczewskiego, Eryka Infelda oraz Janusza Dąbrowskiego.

Od kilkunastu lat pełni Pan funkcję kierownika Zakładu Fizyki Teoretycznej w Narodowym Centrum Badań Jądrowych w Warszawie. Proszę coś więcej o tym opowiedzieć.

Choć to przede wszystkim funkcja administracyjna, traktuję ją jako powód do dumy. To wielki przywilej i zaszczyt kierować zespołem wybitnych ludzi, którzy tworzą nasz Zakład.

Przez te kilkanaście lat udało nam się zatrudnić wielu utalentowanych młodych naukowców. Dziś to w większości samodzielni badacze, po habilitacji, z bogatym dorobkiem i autorytetem uznawanym na świecie.

Nie zamierzam być fałszywie skromny – uważam, że obecnie nasz Zakład należy do najlepszych jednostek fizyki teoretycznej w kraju. Zatrudniamy około 40 osób na pełnych etatach i prowadzimy badania obejmujące bardzo szerokie spektrum tematyczne, zarówno w zakresie fizyki jądrowej, jak i pokrewnych dziedzin.

Niedawno został Pan wybrany przewodniczącym Rady Naukowej Grand Accélérateur National d'Ions Lourds (GANIL) – największego ośrodka fizyki jądrowej we Francji i jednego z czołowych centrów badań w tej dziedzinie na świecie. Jakie zadania wiążą się z nową funkcją?

Sam byłem zaskoczony tym wyborem – w końcu jestem teoretykiem, a mowa o ogromnym laboratorium, dysponującym funkcjonującymi akceleratorami i potężnym zapleczem eksperymentalnym. Dlatego tym bardziej traktuję to jako duże wyróżnienie.

Rada, na której przewodniczącego zostałem powołany, ma za zadanie wyznaczać wiodące kierunki badań, rekomendować programy realizowane w ramach wsparcia grup eksperymentalnych, analizować ich osiągnięcia i przede wszystkim opiniować i rekomendować wnioski dla komisji przyznającej czas na prowadzenie badań. Rada funkcjonuje jako ciało doradcze dla kierownictwa i dyrekcji laboratorium.

Na koniec pytanie o pozanaukowe pasje. Co Pan lubi robić w wolnym czasie?

W wolnych chwilach piszę wiersze o charakterze egzystencjalnym i metafizycznym dotyczące sensu naszego życia. Niedawno udało mi się wydać tomik poezji pt. *BożeSzydło*. Dużo tam pytań, odpowiedzi raczej mało.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Wizyta studyjna na Wydziale Chemii w ramach projektu BIOMAT

W dn. 3–7 marca 2025 r. Wydział Chemii gościł uczestników międzynarodowego projektu dydaktycznego „Improving teaching competencies in design of new generation biomaterials from wood waste” (BIOMAT), finansowanego przez Unię Europejską w ramach programu Erasmus+ „Cooperation partnerships in higher education (KA220-HED)”. W wydarzeniu wzięli udział pracownicy naukowcy oraz studenci z University of Ss. Cyril and Methodius, Faculty of Technology and Metallurgy w Skopje (Macedonia Północna): prof. Jadranka Blazhevska Gilev, Ivona Ivanova, Andrea Petanova i Marija Prosheva. Obecni byli także przedstawiciele KTH Royal Institute of Technology, Division of Wood Chemistry and Pulp Technology w Sztokholmie (Szwecja): doc. Olena Sevastyanova, prof. Gunnar Henriksson, Alina Nikolaichuk oraz Eashwara Raju Senthilkumar. Polską stronę reprezentował zespół liderów z UMCS: prof. dr hab. Beata Podkościelna, dr hab. Monika Wawrzekiewicz, prof. UMCS, dr hab. Anna Wołowicz, dr Marta Goliszek-Chabros, dr Łukasz Szajnecki, dr Przemysław Podkościelny, mgr Karolina Sokolińska, mgr Patrycja Kuryś oraz mgr Oleksandr Shtanhret.

Wizyta rozpoczęła się od oficjalnego powitania uczestników przez dr hab. Beatę Cristóvão, prof. UMCS (dzienkan Wydziału Chemii) oraz dr hab. Katarzynę Szymczyk, prof. UMCS (zastępcę dyrektora Instytutu Nauk

Chemicznych). Następnie odbyło się seminarium naukowe, podczas którego goście wysłuchali dwóch wykładów: „Metody syntezy materiałów polimerowych z dodatkiem ligniny i innych biokomponentów” (dr Marta Goliszek-Chabros, prof. Beata Podkościelna) i „Zastosowanie adsorbentów polimerowych z dodatkiem ligniny, celulozy i skrobi do usuwania jonów metali i barwników” (dr hab. Anna Wołowicz, prof. Monika Wawrzekiewicz, prof. Beata Podkościelna, dr Bogdan Tarasiuk).

Podczas seminarium uczestnicy zapoznali się z różnymi metodami otrzymywania adsorbentów polimerowych zawierających ligninę oraz poznali sposoby oceny ich właściwości fizykochemicznych i zastosowania w procesach oczyszczania ścieków.

W kolejnych dniach odbyły się zajęcia laboratoryjne, obejmujące takie zagadnienia jak: synteza materiałów polimerowych na bazie ligniny, ocena właściwości fizykochemicznych polimerów zawierających ligninę i zastosowanie polimerów ligninowych do usuwania substancji toksycznych.

Ważnym punktem wizyty studyjnej było spotkanie z rektorem UMCS prof. dr hab. Radosławem Dobrowolskim oraz prorektorem prof. dr hab. Dorotą Kołodyńską, które odbyło się 5 marca. Omówiono wówczas perspektywy współpracy naukowej i dydaktycznej pomiędzy UMCS a partnerami projektu z Macedonii i Szwecji.

Poza aktywnościami naukowymi goście mogli poznać uroki Lublina – spacerowali po Starym Mieście, zwiedzili Zamek Lubelski i Muzeum Narodowe, a także skosztowali tradycyjnych dań kuchni polskiej i regionalnej.

Wizyta studyjna była doskonałą okazją do wymiany doświadczeń naukowych i dydaktycznych oraz poznania polskiej kultury i tradycji. Goście podkreślali, że polska serdeczność oraz piękno Lublina na długo pozostaną w ich pamięci.

*Beata Podkościelna
Monika Wawrzekiewicz*

XI Lubelskie Forum Bibliologów, Informatologów i Bibliotekarzy

6 marca 2025 r. w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach odbyło się XI Lubelskie Forum Bibliologów, Informatologów i Bibliotekarzy pod hasłem „DOBROSTAN w kręgu oddziaływania środowiskowego BIBLIOTeki”, zorganizowane przez Katedrę Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonały prof. dr hab. Iwona Hofman – dyrektor Instytutu oraz dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS, prodziekan Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. W imieniu Komitetu Organizacyjnego głos zabrała dr Renata Malesa.

Tematyka wydarzenia koncentrowała się wokół kompleksowo ujmowanego zagadnienia dobrostanu (psychicznego, fizycznego, cyfrowego, informacyjnego itd.) w bibliotece. Interesująca dla organizatorów była zarówno kwestia środowiskowego oddziaływania placówek bibliotecznych na rzecz wspierania dobrostanu różnych grup użytkowników oraz partnerów instytucjonalnych, jak i dbanie o dobrostan pracowników. Poruszono takie tematy jak: znaczenie dobrostanu w pracy biblioteki; dobrostan bibliotekarza i/lub użytkownika/czytelnika oraz jego uwarunkowania; dobrostan bibliotekarzy i/lub użytkowników/czytelników jako element polityki zarządzania biblioteką; inwestowanie w dobrostan pracowników i/lub użytkowników/czytelników; rola pracodawcy i zespołu w budowaniu dobrostanu pracowników i/lub użytkowników/czytelników; formy, metody i narzędzia wsparcia dobrostanu pracowników

i/lub użytkowników/czytelników; projekty, warsztaty, szkolenia na rzecz zwiększania dobrostanu bibliotekarzy i/lub użytkowników/czytelników (studia przypadków); bariery w rozwoju dobrostanu bibliotekarzy i/lub użytkowników/czytelników; znaczenie kultury organizacyjnej w kształtowaniu dobrostanu i satysfakcji pracowników i/lub użytkowników/czytelników.

Podczas konferencji ogłoszono 7 referatów przygotowanych przez badaczy komunikacji społecznej i mediów, psychologów, a także praktyków: bibliotekarzy, nauczycieli, edukatorów i trenerów realizujących innowacyjne projekty na rzecz dobrostanu. Wystąpienia zaprezentowały: dr Agnieszka Kowalczevska (Uniwersytet SWPS) – „Dobrostan, czyli sztuka podążania ścieżką najmniejszego oporu”; Anna Słupska (NASK – Państwowy Instytut Badawczy) – „Dobrostan cyfrowy – standardy i dobre praktyki w korzystaniu z nowych technologii”; Karolina Suska (edukatorka, trenerka i tutorka) – „Trzy wymiary dobrostanu w bibliotece publicznej”; Marzena Bichta (Poradnia Psychologiczna UMCS) – „Dobrostan psychiczny, czym jest, jak o niego dbać”; dr Magdalena Cyrklaff-Gorczyca (Instytut Badań Informacji i Komunikacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu) – „Bariery w rozwoju dobrostanu osób pracujących w bibliotece”; Joanna Chapska (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Zarząd Okręgu w Lublinie) – „Bibliotekarz

Fot. Piotr Kosiński

Fot. Piotr Kosiński

w świecie polikryzysu – jak zadbać o dobrostan?”; Joanna Tarasiewicz (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Komisji Edukacji Narodowej w Lublinie) i Aneta Szadziwska (Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Szkoła Podstawowa nr 18 im. M. Rataja w Lublinie) – „Równowaga na półce – *work balance* w bibliotece”.

Częścią Forum była także debata „Jak dbać o dobrostan bibliotekarza i czytelnika? Rola pracodawcy w budowaniu *wellbeingu*”, moderowana przez dr Renatę Malesę. Zaproszenie do niej przyjęli: Renata Birska (Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Lublinie), Joanna Chapska (Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Zarząd Okręgu w Lublinie), dr Paulina Jaksim-Studzińska (Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie), Bożena Milanowska (Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, Oddział w Lublinie), Urszula Poślada (Biblioteka UMCS), Maciej Sztorc (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. KEN w Lublinie), Piotr Tokarczuk (Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie) oraz dr Katarzyna Weinper (Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej). Omawiano kwestie dbałości o dobrostan pracowników bibliotek różnych typów oraz społeczności użytkowników. Uczestnicy wyjaśnili, jakie działania są podejmowane w bibliotekach w kierunku zwiększania dobrostanu czytelników/użytkowników oraz jakie potrzeby uwzględnia się w budowaniu oferty przeznaczonej dla różnych grup wiekowych. Podzielili się również swoimi przemyśleniami, zaprezentowali rozwiązania stosowane w ich placówkach oraz opowiedzieli o napotykanym trud-

nościach. Podkreślali, że na zagadnienie dobrostanu w bibliotece należy patrzeć w sposób kompleksowy, powinny więc być uwzględniane potrzeby i oczekiwania różnych grup użytkowników/czytelników bibliotek oraz partnerów instytucjonalnych, ale trzeba też pamiętać, że równie ważne jest dbanie o dobrostan wszystkich pracowników.

Zainteresowanie konferencją było bardzo duże, o czym świadczy liczba zarejestrowanych uczestników – ponad 200 osób reprezentujących uczelnie, biblioteki różnych typów, instytucje kultury, oświaty i przedstawiciele sektora trzeciego z całego kraju. Forum było kolejną okazją do integracji i umacniania współpracy z otoczeniem zewnętrznym oraz promocji naszego Uniwersytetu.

Partnerami merytorycznymi Forum byli: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. KEN w Lublinie, Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie, Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Biblioteka UMCS, Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej, Sekcja Bibliotek Naukowych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Akademickie Koło SBP oraz Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, Oddział w Lublinie. Konferencję patronatem honorowym objęli: Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej i Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, a patronatem medialnym – Akademickie Radio Centrum.

Renata Malesa

Doktoranci STER-uja swoją karierą naukową z NAWA

Szkoły Doktorskie UMCS w 2025 r. weszły już w siódmy rok współpracy z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej, która jest kluczowym elementem sukcesu kształcenia. U samego źródła współdziałań był realizowany w latach 2019–2023, wówczas w zupełnie nowej formule kształcenia doktorantów, „STER Program Doctoral Scholarships for Foreigners”. Objętych nim było siedmiu doktorantów zagranicznych z dyscypliny nauki o polityce i administracji.

Akceleratorem działań umiędzynarodowiających Szkoły Doktorskie UMCS było pozyskanie finansowania drugiego projektu NAWA STER pt. „Doctoral Schools – Your Success in Globalized World of Science”, zrealizowanego od 7 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2024 r. Jego celem głównym było systemowe – jakościowe i ilościowe – wsparcie umiędzynarodowienia Szkół Doktorskich UMCS. Ufundowane zostały półroczne stypendia dla 14 najlepszych doktorantek i doktorantów zagranicznych z trzech naszych Szkół.

Kolejnym działaniem były staże dla młodych badaczy w zagranicznych ośrodkach naukowych oraz udział doktorantów-artystów w zagranicznych stażach artystycznych. Zrealizowane zostały 23 staże w renomowanych ośrodkach naukowych i artystycznych m.in. w: Czechach, Niemczech, Hiszpanii, Norwegii, Szwajcarii, Tanzanii, Danii, Wielkiej Brytanii, Meksyku, Stanach Zjednoczonych, Serbii, Walii, Belgii, na Słowacji, Węgrzech i Tajwanie.

Największym wydarzeniem była zorganizowana w dn. 18–24 czerwca 2023 r. Międzynarodowa Szkoła Letnia pt. „Sztuczna inteligencja od pomysłów do zastosowań” („Artificial Intelligence from Ideas to Application”).

Udział w niej wzięło 30 młodych badaczek i badaczy z zagranicznych i krajowych ośrodków akademickich. Zajęcia odbywały się w Centrum ECOTECH-COMPLEX. Prowadzili je wykładowcy (profesorowie i eksperci) z uznanych ośrodków naukowych oraz różnych instytucji z kraju i zagranicy: prof. Anthony Elliot (University of South Australia), dr hab. Maria Nawojczyk, prof. AGH (Akademia Górniczo-Hutnicza im. S. Staszica w Krakowie), dr hab. Marcin Wolter (Instytut Fizyki Jądrowej im. H. Niewodniczańskiego PAN), dr Thomas Daubler (University College Dublin, Irlandia), dr Greet Bilsen (KU Leuven, Belgia), Marc van Aken (KU Leuven, Belgia), Zuzanna Rucińska (University of Antwerp, Belgia), Nathan Wajsman (Union Intellectual Property Office, Hiszpania), Jarosław Duda (Head of Communications and Internal Corporate Venturing at Britenet, Polska), Kinga Wernicka (Patent Law Firm, Polska), dr Kamil Filipek (UMCS). Program Szkoły Letniej dotyczył aktualnego tematu tzw. sztucznej inteligencji. Obejmował cztery perspektywy dyskusji uspołnione ogólną problematyką zastosowań AI w nauce. Uzupełnieniem warstwy naukowej i edukacyjnej były spotkania integracyjne, której sympatyczna atmosfera sprzyjała nauce, warsztatowej aktywności i budowaniu intelektualnych więzi.

Podobnym celom służył także program mentoringowy. Dzięki niemu doktoranci UMCS, którzy zaprezentowali najbardziej innowacyjny lub oryginalny i obiecujący projekt badawczy, mogli skorzystać z pomocy i konsultacji profesorów zagranicznych, wśród których byli: Agustín Colombo (University of Paris 8, Francja), Sang Chul Park (Tech University of Korea), Dimitrios

Giannakoudakis (Aristotle University of Thessaloniki, Grecja), Agnieszka Paczyńska (George Mason University, USA), Paweł Grabarczyk (IT University of Copenhagen, Dania), Maria Angeles Japon Pineda (Universidad D Sevilla, Hiszpania)

Ważnym elementem umiędzynarodowiania Szkół Doktorskich UMCS jest możliwość zapraszania wykładowców w ramach programu „Visiting Professors”. Przyjechało do nas dziewięciu wybitnych naukowców zagranicznych: Reinhard Miller (TU Darmstadt, Niemcy), Stefano Guzzini (European University Institute, Włochy), Charles Forceville (University of Amsterdam, Holandia), Krisztina Karsai (University of Szeged, Węgry), Zoltán Kövecses (Eötvös Loránd University, Budapeszt, Węgry), Paolo Nannipieri (University of Firenze, Włochy), Marc Veldhoen (University of Utrecht, Holandia), Iordan Zlatev (Lund University, Szwecja), Kate Negacz (Vrije University Amsterdam, Holandia). Każdy z nich zaprezentował autorskie cykle specjalistycznych wykładów, które gromadziły naszych doktorantów i przedstawicieli środowiska naukowego Uczelni.

Szkoły Doktorskie UMCS przykładają dużą wagę do opieki promotorskiej, ponieważ jednym z kluczy do sukcesu doktoranta są jego relacje z promotorem. W nawiązaniu do dobrych praktyk stosowanych w innych uniwersytetach europejskich zrealizowane zostały dwie edycje warsztatów interdyscyplinarnych dla promotorów. Ich celem było wzmacnianie procesów i strategii umiędzynarodowienia Szkół Doktorskich UMCS poprzez doskonalenie kompetencji ich opiekunów. Pierwsza edycja odbyła się w dn. 27–28 lutego 2023 r., druga – w dn. 25–26 kwietnia 2024 r. Omawiano współpracę promotorów z doktorantami w zakresie opracowywania projektu badawczego i jego realizacji podczas studiów oraz rolę promotorów w konstytuowaniu projektów i grantów mogących służyć opracowaniu projektu badawczego. Tematy koncentrowały się wokół takich zagadnień jak m.in.: rozwijanie w doktorantach pewności siebie; zarządzanie różnicami zdań i konfliktami; pomoc doktorantom w przygotowaniach do kariery zawodowej. Rozmowy dotyczyły też monitoringu jakości prowadzonych badań (np. w zakresie wymiany międzynarodowej, pomocy w zorganizowaniu wyjazdu na konferencję, staż lub kwerendę za granicę).

Fot. Bartosz Proń

↑ Seminarium eksperckie pt. „Internationalization in Doctoral Education” (2024 r.)

Fot. Bartosz Proń

↑ Seminarium eksperckie pt. „Internationalization in Doctoral Education” (2024 r.)

Fot. Bartosz Proń

↑ Seminarium eksperckie pt. „Internationalization in Doctoral Education” (2024 r.)

Zakończeniem trzyletniego programu realizowanego przy wsparciu finansowym NAWA STER było seminarium eksperckie pt. „Internationalization in Doctoral Education”, zorganizowane w dn. 10–11 października 2024 r., które wpisało się w obchody 80-lecia UMCS. Podczas wydarzenia podsumowano projekt i rozważano kierunki i sposoby działań na rzecz dalszego budowania i rozwijania międzynarodowej współpracy Szkół Doktorskich. Dyskutowano o strategiach internacjonalizacji, dzieląc się dobrymi praktykami. Polscy naukowcy opowiadali o swojej roli w międzynarodowych zespołach badawczych. Wskazywali na korzyści i wyzwania związane z udziałem w nich. W dyskusji uczestniczyli także doktoranci, którzy dzielili się swoimi doświadczeniami ze staży zagranicznych i wymiany międzynarodowej. Doktoranci zagraniczni mówili z kolei o tym, co sprawia, że czują się częścią społeczności akademickiej UMCS. Istotnymi tematami w dyskusji były kwestie związane z pozyskiwaniem zagranicznych doktorantów, programami kształcenia, programami dualnymi, szansami i wyzwaniami dyplomowania w polskich uczelniach. W trakcie seminarium poruszono również zagadnienie wyznaczenia rozwojowych perspektyw umiędzynarodowionego kształcenia w szkołach doktorskich.

Seminarium zaszczylicili swoim udziałem: prof. Liu Fu-Kuo (National Chengchi University, Tajwan), prof. Kate Negacz (Vrije University Amsterdam, Ho-

landia), prof. Terrence Lyons (George Mason University, USA), prof. Ioannis A. Katsoyiannis (Aristotle University of Thessaloniki, Grecja), prof. Athanasia Tolkou (Democritus University of Thrace, Kavala, Grecja), prof. Francois Rineau (Hasselt University, Belgia), dr hab. Jakub Zajączkowski (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. Jan Zawała (Instytut Katalizy i Fizykochemii Powierzchni im. J. Habera PAN, Kraków), prof. dr hab. Radosław Fiedler (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), prof. Georgi Gochev (IKiFP PAN, Kraków), prof. Stefano Guzzini (European University Institute, Włochy), prof. Konstantinos Petridis (Hellenic Mediterranean University, Grecja) i profesorowie z UMCS: Ryszard Naskręcki, Mariusz Barczak, Marek Pietraś, Małgorzata Wójcik, Jaco Vangronsveld, Ryszard Zdyb, Wiesław Gruszecki, Marek Hetmański, Jarosław Krajka, Aleksandra Szczes, Agata Ziętek, Rafał Szerbakiewicz.

Uzupełnieniem podjętych działań była wizyta studyjna w dn. 20–24 listopada 2024 r. w Szkołach Doktorskich w University of Bristol. Udział w niej wzięły: dr hab. Aleksandra Szczes, prof. UMCS, dyrektor Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych i dr hab. Agata Ziętek, prof. UMCS, dyrektor Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych. Głównym jej celem było zapoznanie się z organizacją kształcenia doktorantów oraz spotkania z naukowcami.

Należy dodać, że Szkoły Doktorskie UMCS rozpoczynają nową edycję programu NAWA STER pt. „Międzynarodowa Sieć Naukowo-Badawcza”. Różnorodne działania zaplanowane na kolejne trzy lata obejmują ponownie wsparcie stypendialne dla najlepszych doktorantów zagranicznych i dużą liczbę staży dla doktorantów w ośrodkach naukowych i artystycznych poza granicami naszego kraju. W Lublinie zostaną zorganizowane pobyty kolejnych zagranicznych naukowców i ich zajęcia kursowe dla doktorantów. Ponadto każda ze Szkół Doktorskich UMCS zorganizuje swoją Międzynarodową Szkołą Letnią, a także stanowiące ich kontynuację sympozja. Poszerzony jest też pakiet działań dotyczących rozwijania współpracy badawczo-artystycznej i działań związanych z pozyskaniem zagranicznych doktorantów. Dzięki programom NAWA Szkoły Doktorskie UMCS wciąż się uczą, rozwijają i poszerzają swoją edukacyjno-badawczą ofertę.

Rafał Szerbakiewicz

Międzynarodowa
Szkoła Letnia
(18–24 czerwca 2023 r.)

Fot. Magdalena Wątróbska

Mediatization Conference 6

W dn. 7–8 marca 2025 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyła się szósta edycja międzynarodowej konferencji naukowej Mediatization Conference. To cykliczne wydarzenie gromadzące badaczy i naukowców wokół różnych aspektów mediatyzacji zostało zorganizowane przez Katedrę Mediatyzacji Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS oraz sekcję Mediatyzacji Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. W Komitecie organizacyjnym i naukowym wydarzenia znaleźli się: dr hab. Ewa Nowak-Teter, prof. UMCS, dr hab. Jakub Nowak, prof. UMCS, dr hab. Małgorzata Adamik-Szybiak, prof. UMCS, dr Karolina Burno-Kaliszka, dr Ilona Dąbrowska, dr Mateusz Sobiech oraz dr Wojciech Maguś.

Tegoroczna edycja została poświęcona wyzwaniom pojawiającym się w wyniku rozwoju i upowszechniania sztucznej inteligencji. Jednym z głównych celów konferencji było wyjaśnienie i zobrazowanie interakcji między człowiekiem a sztuczną inteligencją w kontekście postępującej mediatyzacji.

Wydarzeniem towarzyszącym była debata ekspercka pt. „Internetowy hejt w dobie AI”, zorganizowana przez dr Ilonę Dąbrowską. Prelegentami byli: europoseł Krzysztof Hetman, podkom. Paweł Główniak z Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie, red. Olga Dołężniak-Harczuk z Polskiej Agencji Prasowej i Bolesław Michalski – specjalista ds. cyberbezpieczeństwa dzieci. Poruszono zagadnienia związane z aspektami prawnymi walki z mową nienawiści i hejtem oraz aktualnymi formami i przejawami hejtu w różnych grupach społecznych. Poddano analizie konkretne przypadki hejterskich ataków i rozważano nowe możliwości przeciwdziałania tego typu przemocy online.

Do udziału w konferencji zgłosiło się ponad 50 prelegentów z ponad 40 krajowych i zagranicznych ośrodków badawczych, m.in. Northern Illinois University, Aarhus University, Academy of Media Arts Cologne, University of Vienna i University of Salford.

Konferencję otworzyła przewodnicząca komitetu naukowego i organizacyjnego dr hab. Ewa Nowak-Teter, prof. UMCS wraz z prof. dr hab. Iwoną Hofman, dyrektorką Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach oraz prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką.

Archiwum prywatne Ilony Dąbrowskiej

Merytoryczną część konferencji rozpoczęła dyskusja panelowa pt. „Mediatization Through AI-zation”, którą poprowadziła dr hab. Ewa Nowak-Teter, prof. UMCS. Panel pt. „Mediatyzacja przez AI-zację w sferze publicznej” poprowadziła dr hab. Agnieszka Szymańska, prof. UJ. Gościem specjalnym była prof. Andrea Guzman z Department of Communication, Northern Illinois University. W wystąpieniu „The Human-Machine Relationship in an Age of Artificial Intelligence” omówiła, w jaki sposób teoria i badania poświęcone relacji człowiek – maszyna odpowiadają na nowe wyzwania wynikające z przejmowania zdolności ludzkich oraz ról przez aplikacje sztucznej inteligencji, a także to, w jaki sposób omawiane zjawisko oddziałuje na jednostki i społeczeństwo.

W dalszej części wydarzenia odbyło się osiem równoległych paneli: „Cognitive and Communicative Dimensions of Mediatization”, „Country and Domain Specific Mediatization”, „Mediatization of Culture and Religion”, „Mediatization of Discourse and Society”, „Mediatyzacja sfery sacrum i profanum”, „Mediatyzacja kultury”, „Media i nowe technologie”, „Mediatyzacja edukacji”. Prelegenci omawiali procesy mediatyzacji, obejmujące mediatyzację kultury i religii, edukacji, wpływ nowych technologii oraz transformację dyskursu i życia społecznego w kontekście zmian. Po referatach uczestnicy mieli okazję do dyskusji i wymiany poglądów. Panele potwierdzają, że mediatyzacja ma coraz większe znaczenie dla współczesnych badań nad komunikacją, a zaprezentowane referaty mogą stanowić źródło inspiracji i odmiennych perspektyw na omawiane zagadnienia.

Natalia Firek

↑ Debata „Internetowy hejt w dobie AI”

Konferencja „Uczeń z doświadczeniem migracyjnym na lekcjach języka polskiego”

14 marca 2025 r. odbyła się konferencja „Uczeń z doświadczeniem migracyjnym na lekcjach języka polskiego”, zorganizowana przez Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS oraz Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Zgromadziła nauczycieli, metodyków, badaczy oraz przedstawicieli instytucji edukacyjnych zainteresowanych tematyką integracji uczniów migracyjnych w polskim systemie oświaty. Została objęta honorowym patronatem Marszałka Województwa Lubelskiego i Lubelskiego Kuratora Oświaty.

Głównym celem wydarzenia było omówienie wyzwań, jakie niesie za sobą edukacja uczniów z doświadczeniem migracyjnym, oraz przedstawienie metod, narzędzi i technik wspomagających ich integrację w nowym środowisku i naukę języka polskiego. Spotkanie miało charakter interdyscyplinarny – łączyło perspektywy językoznawcze, literaturoznawcze, pedagogiczne i psychologiczne omawianych zagadnień.

Zgromadzonych na sali i przed ekranami komputerów powitali: zastępca dyrektora LSCDN mgr Robert Mazurek, zastępca dyrektora CJKP dr hab. Agata Małyska, prof. UMCS oraz organizatorzy – dr Agnieszka Trześniewska-Nowak z CJKP UMCS i dr Dariusz Kiszczak z LSCDN. Następnie odbyły się wykłady plenarne prowadzone przez ekspertów i praktyków w dziedzinie

dydaktyki języka polskiego jako obcego oraz wielokulturowości w edukacji.

Pracownicy naukowcy, dydaktyczni, doradcy metodyczni oraz specjaliści-praktycy z obu ośrodków omówili zagadnienia związane z szeroko pojętą adaptacją uczniów z doświadczeniem migracyjnym w polskich szkołach w celu zwiększenia ich szans edukacyjnych na lekcjach języka polskiego i w odniesieniu do sukcesów w szeroko rozumianej edukacji szkolnej.

Moderatorami konferencji byli: dr Agnieszka Trześniewska-Nowak i dr Dariusz Kiszczak, a w programie znalazły się m.in. wystąpienia koncentrujące się wokół ważnych filarów procesu dydaktycznego, takich jak: metody i techniki rozwijania sprawności i kompetencji językowych; uczeń i nauczyciel na zajęciach językowych; oblicza komunikacji międzykulturowej w polskich szkołach; materiały dydaktyczne na zajęciach językowych.

Referaty wygłosili: dr hab. Bartłomiej Maliszewski, prof. UMCS („Wybrane problemy fleksji imiennej przy nauczaniu jpjo w grupach wschodniosłowiańskich na przykładzie *Gramatyki z kulturą. Przez przypadki*”); mgr Beata Bojar („Metody kształcenia sprawności językowej uczniów z doświadczeniem migracyjnym na poziomie szkoły ponadpodstawowej”); dr Magdalena Rumińska, prof. UMCS („Rozwijanie sprawności mówienia. Pomoce dydaktyczne”); mgr Anita Krakowiak („Sylwetka ucznia z doświadczeniem imigracyjnym”); mgr Iwona Kryczka („Kompetencje nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracji”), mgr Beata Samojułuk („Język edukacji szkolnej a język ucznia w procesie dydaktyczno-wychowawczym”); dr Anna Mikiciuk („Różnice i podobieństwa w kontekście komunikacji międzykulturowej”); ks. dr Andrzej Konachowicz („Edukacja religijna uchodźców z Ukrainy – teoria i praktyka w polskich szkołach na Lubelszczyźnie”); mgr Małgorzata Tetiurka („Rola nauczyciela w budowaniu mostów międzykulturowych w klasie”); dr Katarzyna Oszust-Polak i dr Agnieszka Trześniewska-Nowak („Z notatnika dydaktyka... rozgrzewki językowe i *easy*

readers na zajęciach jpo”); dr Dariusz Kiszczak („Opowiadania inicjacyjne Kateryny Babkiny ze zbioru *Nikt tak nie tańczył jak mój dziadek*”).

Po sesji plenarnej odbył się panel dyskusyjny pt. „Przyszłość nauczania języka polskiego jako obcego. Problemy, potrzeby, oczekiwania”, który moderowali dr Agnieszka Trzeźniewska-Nowak i dr Dariusz Kiszczak. Wśród panelistek znalazły się: dr hab. Agata Małyska, prof. UMCS, mgr Beata Samojluk z LSCDN oraz mgr Olga Bochkar z Fundacji Teach for Poland.

„Jak skutecznie odzyskać pierwiastki ziem rzadkich?” Reportaż Centrum CeReClimEn UMCS

Zespół badawczy pod przewodnictwem prof. dr hab. Doroty Kołodyńskiej, kierownik Katedry Chemii Nieorganicznej, opracował metodę odzyskiwania pierwiastków ziem rzadkich. Z reportażu Centrum CeReClimEn UMCS (Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska) dowiadujemy się, jak nauka zmienia sposób postrzegania przez nas odpadów elektronicznych.

Każdego roku na świecie powstaje ponad 50 mln ton elektroodpadów, a ich liczba stale rośnie. Znajdujące się w nich pierwiastki ziem rzadkich, nazywane „złotem XXI w.”, są kluczowe dla produktów wykorzystujących nowoczesne technologie, takich jak smartfony, turbiny wiatrowe czy samochody elektryczne. Ich wydobycie jest jednak kosztowne i niszczące dla środowiska.

Zespół badawczy prof. Doroty Kołodyńskiej opracował innowacyjną metodę odzyskiwania tych cennych surowców ze zużytych ogniw niklowodorkowych. W pracach nad tym przełomowym rozwiązaniem biorą udział również dr Dominika Fila (Katedra Chemii Nieorga-

Konferencja dostarczyła zebranych cennych informacji oraz narzędzi, które mogą znaleźć zastosowanie w ich codziennej pracy. Podkreślono znaczenie indywidualnego podejścia do uczniów przyjeżdżających do polskich szkół, konieczność wprowadzania innowacyjnych metod i technik nauczania oraz rolę współpracy między nauczycielami, rodzicami a instytucjami wspierającymi edukację.

*Katarzyna Oszust-Polak
Agnieszka Trzeźniewska-Nowak*

Fot. Dariusz Polubiec

nicznej), dr Katarzyna Burdzy (Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku) oraz doktorantka mgr Alicja Wawszczak.

W reportażu poza zespołem badawczym występują także zaproszeni eksperci: dr hab. inż. Jerzy Gęga, prof. PCz (kierownik Katedry Inżynierii Materiałowej Politechniki Częstochowskiej) i prof. dr hab. Robert Pietrzak (Wydział Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), prezes Polskiego Towarzystwa Chemicznego.

Premiera filmu zbiegła się z Godziną dla Ziemi, globalnym wydarzeniem, podczas którego ludzie na całym świecie gaszą światła, by zwrócić uwagę na problemy środowiskowe. To świetna okazja, by zastanowić się nad tym, jak możemy zmniejszyć nasz negatywny wpływ na planetę np. poprzez świadomy recykling elektrycznych odpadów. Reportaż jest dostępny na kanale Centrum CeReClimEn na YouTube.

Patryk Grzegorz

Debata „Rozgłośnie regionalne Polskiego Radia w systemie mediów publicznych”

26 marca 2025 r. w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach odbyła się debata pt. „Rozgłośnie regionalne Polskiego Radia w systemie mediów publicznych”, zorganizowana przez dr hab. Grażynę Stachyrę, prof. UMCS, kierownik Katedry Komunikacji Medialnej, przy współpracy z Komitetem Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach PAN. Wydarzenie zgromadziło medioznawców, ekspertów ds. komunikacji społecznej i medialnej, dziennikarzy radiowych oraz przedstawicieli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Rady Mediów Narodowych, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, a tak-

że reprezentantów Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu. Uczestnicy debatowali nad przyszłością rozgłośni regionalnych oraz ich rolą w kontekście dynamicznych wyzwań współczesnego rynku medialnego.

Gości powitali prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek i dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach prof. dr hab. Iwona Hofman.

Pierwszy panel pt. „Radio (regionalne) w dyskursie naukowym”, moderowany przez prof. Grażynę Stachyrę, koncentrował się na badaniach nad komunikacją dźwiękową w kontekście rozwoju sztucznej inteligencji oraz wyzwaniach związanych z ochroną głosu, a także roli radia w społeczeństwie. Udział w debacie wzięli czołowi badacze mediów, m.in. prof. dr hab. Stanisław Jędrzejewski (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie), prof. dr hab. Urszula Doliwa (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) i dr hab. Jędrzej Skrzypczak, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Z dyskusji wybrzmiewała konieczność adaptacji do nowych technologii. Eksperci podkreślali znaczenie misji publicznej, szczególnie w kontekście niezależności dziennikarzy, która jest podstawą rzetelności i obiektywizacji przekazu.

Drugi panel pt. „Miejsce radia regionalnego w kulturowym krajobrazie współczesnych mediów”, moderowany przez prof. Iwonę Hofman, poświęcony został rozgłoszom regionalnym jako elementom dziedzictwa kulturowego i czynnikom kształtującym społeczności lokalne. W dyskusji głos zabrali m.in. Sławomir Rogowski, podsekretarz stanu w MKiDN, Wojciech Król, przewodniczący RMN i członek Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu, dr hab. Tadeusz Kowalski, prof. UW, członek KRRiT, oraz Michał Krawczyk, członek Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu. Omawiano kwestie finansowania regionalnych rozgłośni radiowych oraz perspektywy rozwoju radia lokalnego.

Dziennikarze wzięli udział w okrągłym stole Rozgłośni Regionalnych Polskiego Radia, moderowanym przez Mirosława Kasprzaka z Polskiego Radia Lublin. Przedstawiciele rozgłośni z całego kraju, w tym Ewelina Kosałka-Passia (Polskie Radio Katowice), Cezary Wojtczak (Polskie Radio Pomorza i Kujaw), Jakub Osika

Fot. Ewa Bulisz

Fot. Ewa Bulisz

(Polskie Radio Rzeszów), Marcin Tomkiel (Polskie Radio Białystok) oraz Marcin Pulit (Polskie Radio Kraków), podkreślali znaczenie autonomii stacji regionalnych w kontekście misji mediów publicznych.

Ostatni panel pt. „Samorządność dziennikarska jako model docelowy i narzędzie odpolitycznienia rozgłośni regionalnych radia publicznego” prowadziła red. Agnieszka Czyżewska-Jacquemet, prezeska Stowarzyszenia Grupa 17. Dyskutowano o roli dziennikarzy jako strażników rzetelności, wiarygodności i misji publicznej oraz etosie pracy. W panelu udział wzięli dziennikarze radiowi, m.in. Agnieszka Czarkowska (Polskie Radio Białystok), Wanda Wasilewska (Polskie Radio Poznań), Agata Koss-Dybała (Polskie Radio Lublin) oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych, w tym Cezary Węgliński z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

i Krzysztof Jakubowski z Fundacji Wolności. Wskazywano, że dziennikarze powinni mieć kluczowy udział w kształtowaniu przyszłości mediów, także w zakresie prawnym, finansowym i funkcjonalnym.

Wielokrotnie podkreślano, że pomimo dynamicznych zmian w świecie cyfrowym, radio regionalne nadal odgrywa ważną rolę w życiu społecznym. Debata skierowała uwagę na problem niezależności mediów publicznych oraz pokazała, że przyszłość mediów publicznych, a szczególnie rozgłośni regionalnych, zależy od ich zdolności do adaptacji do nowej rzeczywistości. Uczestnicy zgodzili się, że kluczowe znaczenie ma kontynuowanie dialogu wśród ekspertów, badaczy mediów i dziennikarzy oraz organizacja okrągłego stołu przedstawicieli mediów publicznych.

Ewa Bulisz

Zacieśnienie współpracy pomiędzy Wydziałem Politologii i Dziennikarstwa a Chatką Żaka

13 marca 2025 r. Wydział Politologii i Dziennikarstwa oraz Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach nawiązały oficjalną współpracę z Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka.

W uroczystym podpisaniu porozumienia udział wzięli: dziekan dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS, dr Wojciech Maguś, zastępca dyrektora INoKSIM oraz dyrektor Chatki Żaka mgr Izabela Pastuszko. Nawiązana współpraca to kolejny krok w budowaniu partnerskich relacji, podnoszeniu standardów profesjonalnego dziennikarstwa i kształceniu przyszłych liderów mediów.

W Chatce Żaka swoją siedzibę mają akademickie media: TV UMCS i Akademickie Radio Centrum. Od lat

Fot. Katarzyna Szawłoga

studenci WPiD w największym stopniu współtworzą ich zespoły, gdzie prowadzą autorskie audycje, realizują reportaże i rozwijają swoje dziennikarskie umiejętności.

Dzięki nowemu porozumieniu przed nami kolejne wspólne projekty, warsztaty i szkolenia – wszystko po to, by jeszcze lepiej wspierać środowisko studenckie.

Ihor Kolisnichenko

Nagrody Polskiego Stowarzyszenia Public Relations – Lwy PR przyznane

8 marca 2025 r. dr Wojciech Maguś, zastępca dyrektora Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, wziął udział w walnym zebraniu członkiń i członków Polskiego Stowarzyszenia Public Relations, podczas którego wybrano nowe władze organizacji. Prezeską PSPR została Karolina Łuczak. Skład zarządu uzupełnili: Renata Poreda, Maciej Krzysztozek, Luiza Jurgiel-Żyła oraz Paweł Siedlecki.

Istotnym wydarzeniem integrującym branżę była Gala Lwów PR, podczas której dr Wojciech Maguś (jako przewodniczący kapituły kategorii Edukator/Badacz PR) wygłosił laudację dla dr. hab. Jerzego Rosińskiego, prof. UJ – laureata Lwów w wymienionej kategorii. Wyróżniona została również dr Agnieszka Marzęda z Uniwersytetu Warszawskiego. W składzie kapituły zna-

leżli się także: dr hab. Monika Przybysz, prof. UKSW, dr hab. Karina Stasiuk-Krajewska, pros. SWPS, Urszula Podraza (Tauron), Dorota Siudowska-Mieszkowska (PWN), Sebastian Bykowski (Instytut Monitorowania Mediów) i Arkadiusz Ciesielski (Orlen).

Zwycięzcami w pozostałych kategoriach zostali: Całość kształt Dorobku – Wojciech Jabczyński, rzecznik prasowy Orange; Rzecznik/rzeczniczka prasowa – Agnieszka Durska wyróżniona za pracę w 2024 r. w Polskiej Izbie Ubezpieczeń; Dyrektor_ka PR/Head of PR – Katarzyna Wilczewska, Pepco; Wybitne Osiągnięcie 2024 – Szymon Dziewięcki, SEC Newgate CEE; Wpływ na polski PR 2024 – redakcja Wirtualnemedial.pl.

Nagroda Lwy PR jest prestiżowym wyróżnieniem dla profesjonalistów, organizacji oraz projektów, które wyznaczają standardy w komunikacji, kształtują wizerunek branży oraz przyczyniają się do jej rozwoju.

Gala Lwów PR była świętem środowiska, podkreślającym znaczenie profesjonalizacji i edukacji w dziedzinie public relations. W trakcie wydarzenia wielokrotnie akcentowano, że kształcenie specjalistów stanowi fundament sukcesu sektora PR. Przykładem takiej inicjatywy jest kierunek public relations i zarządzanie informacją realizowany na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS, który od 2020 r. cieszy się dużym zainteresowaniem studentów.

Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach

Podpisanie umowy związanej z wdrożeniem projektu „100 Światów”

4 marca 2025 r. Wydział Pedagogiki i Psychologii, reprezentowany przez dziekana dr. hab. Andrzeja Różańskiego, prof. UMCS, podpisał umowę o współpracy z Miastem Słupsk, reprezentowanym przez Tomasza Dobrowolskiego, dyrektora Przedszkola Miejskiego Integracyjnego nr 8 „Zamek Skarbów” w Słupsku.

Przedmiotem umowy jest współpraca polegająca na wprowadzeniu w integracyjnej placówce przedszkolnej innowacji pedagogicznej, realizowanej pod opieką i zgodnie z autorską koncepcją dr. hab. Barbary Bilewicz, prof. UMCS z Katedry Wczesnej Edukacji.

Placówka „Zamek Skarbów” w Słupsku przygotowywała się do wprowadzenia innowacji już od 2023 r. Nauczyciele i kadra przedszkolna stworzyli kreatywną przestrzeń dydaktyczno-wychowawczą oraz uczestniczyli w warsztatach dotyczących metody projektów badawczych.

27 stycznia 2025 r. uroczyście ogłoszono projekt „100 Światów” na konferencji prasowej w Urzędzie Miejskim w Słupsku. Podkreślono, że podpisanie umowy to kluczowy krok w umocnieniu współpracy między środowiskiem naukowym a placówką edukacyjną. Wiceprezydent Słupska Marta Makuch wyraziła zadowolenie z rozwoju projektu, akcentując jego innowacyjny cha-

rakter i znaczenie dla najmłodszych mieszkańców. Podejście programowe w nurcie filozofii edukacyjnej Reggio Emilia w projekcie „100 światów” kładzie nacisk na indywidualność, eksplorację oraz znaczenie środowiska w procesie uczenia się. Konferencji towarzyszyło spotkanie warsztatowe.

Badania w działaniu na Pomorzu, koordynowane przez Katedrę Wczesnej Edukacji UMCS, poszerzają zakres naukowych wdrożeń Instytutu Pedagogiki – jednego z nielicznych ośrodków w Polsce specjalizujących się we wprowadzaniu i monitorowaniu innowacji pedagogicznych w przedszkolach.

Projekt „100 Światów” to przykład nowoczesnej edukacji przedszkolnej, opartej na dialogu i współtworzeniu przestrzeni edukacyjnej przez dzieci, nauczycieli oraz rodziców. Długofalowym celem inicjatywy jest wypracowanie modelu kreatywnej edukacji najmłodszych, który może stać się inspiracją dla innych placówek w Polsce. Podpisana w marcu 2025 r. umowa otwiera nowe możliwości badawczo-wdrożeniowe i stanowi szansę dla rozwoju zarówno kadry dydaktycznej placówek przedszkolnych, jak i samej nauki – pedagogiki przedszkolnej.

Barbara Bilewicz

Spotkanie z regionalistami

19 marca 2025 r. w Instytucie Historii, z inicjatywy Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną, odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Z dziejów Lublina i Lubelszczyzny”. Gośćmi byli Anna Rudy i Adam Gąsianowski z Zamościa, miłośnicy i propagatorzy historii lokalnej, którzy wygłosili referat pt. „Zwierzyniec w Ordynacji Zamojskiej. Ilustrowany portret dziedzictwa rodu Zamoyskich z perspektywy pierwszej połowy XX wieku”.

Prelegenci, współautorzy książek-albumów pt. *Czar starej fotografii z albumów Róży i Jana Zamoyskich* oraz *Zwierzyniec w Ordynacji Zamojskiej. Ilustrowany portret z pierwszej połowy XX wieku*, zabrali słuchaczy w podróż po świecie władztwa rodziny Zamoyskich. Wykład malowany słowem i obrazem złożył się na pasjonującą opowieść o dziejach Ordynacji, życiorysach wybitnych ordynatów i pracowników dóbr oraz o miejscach i zabytkach, które nierzadko pozostały jedynie na starych fotografiach.

Wizyta gości spotkała się z dużym zainteresowaniem. Poza studentami przybyli m.in. nauczyciele i uczniowie ze Szkoły Podstawowej im. Józefa Piłsudskiego w Jastkowie, Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Lublinie i Zespołu Szkół im. Księcia Pawła Karola Sanguszki w Lubartowie.

Andrzej Przeglasiński

70 lat badań krenologicznych na UMCS

Badania krenologiczne prowadzone w UMCS koncentrują się na regionie lubelskim, który jest utożsamiany z województwem lubelskim zajmującym około 25 tys. km². Jest to część międzyrzecza Wisły i Bugu między rzekami Tanew na południu i Krzna na północy. Pod względem fizjograficznym, hydrograficznym i hydrogeologicznym jest to teren bardzo zróżnicowany, na którym występują jedne z najwydajniejszych źródeł w Polsce (Chełmicki i in. 2010).

Zainteresowanie źródłami wynikało z aspektów praktycznych, naukowych, religijnych i kulturowych. Dość powszechnie wykorzystywano je jako miejsca poboru dobrej wody do picia, które były szczególnie chronione przez mieszkańców, a nawet były obiektami kultu religijnego. W średniowieczu wykorzystano wody źródła na Wrotkowie do zasilania wodociągu staropolskiego w Lublinie. Pierwsze publikowane informacje dotyczyły źródeł żelazistych wypływających w dolinie Czechówki na Sławinku oraz innych źródeł istniejących w okolicy Lublina.

Po utworzeniu UMCS, w ramach prac Katedry Geografii Fizycznej, temperaturę wód źródła na Sławinku k. Lublina od 31 grudnia 1946 r. do 29 września 1947 r. mierzyli Henryk Maruszczak i Bronisława Szalkiewiczówna (Rederowa 1965). Natomiast w ramach przygotowywanej pracy magisterskiej Henryk Sierosławski mierzył co 10 dni, w okresie od marca 1954 do stycznia 1955 r. wydajność i temperaturę źródeł w Sulowie. Najwięcej danych o występowaniu i wydajności źródeł zebrano w czasie kartowania hydrograficznego, które wykonywano na obszarze Wyżyny Lubelskiej i w terenach przyległych od 1953 r., jeszcze przed formal-

nym utworzeniem Zakładu Hydrografii. Wcześniej, od 1946 r., wykonywane były, w ramach sieci Państwowego Instytutu Hydrologiczno-Meteorologicznego (obecnie Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej), pomiary wydajności i codzienne odczyty stanów wody na wodowskazie w źródle w Wąwolnicy.

W ramach prac badawczych realizowanych w Zakładzie Hydrografii UMCS zbierano informacje o występowaniu źródeł, ich wydajności i cechach jakościowych wód. Pierwszą serię pomiarów z lat 1954–1959, dotyczącą wydajności i temperatury wód źródeł Bystrzycy w Sulowie, przedstawiła Elżbieta Rederowa (1965). W tym czasie pierwsze kartograficzne informacje o rozmieszczeniu źródeł na Lubelszczyźnie opublikowano w hydrogeologicznym opracowaniu wód podziemnych Wyżyny Lubelskiej oraz na mapie hydrogeograficznej województwa lubelskiego (Wilgat 1968). Na podstawie materiałów krenologicznych zebranych w pierwszym okresie kartowania hydrograficznego E. Rederowa opublikowała charakterystykę występowania źródeł wraz z mapą ich rozmieszczenia na obszarze wyżynnym Lubelszczyzny.

W kolejnym etapie prac terenowych wykonywano powtarzane pomiary wydajności w wybranych źródłach – zawsze przy pomocy młynka hydrometrycznego lub metodą przelewów, a w ostatnich latach również z użyciem sprzętu elektronicznego. Na ich podstawie ukazały się publikacje charakteryzujące źródła w Zaporzu koło Radechnicy – największego wypływu wód podziemnych na Rostoczu i Wyżynie Lubelskiej oraz opracowania charakteryzujące rozmieszczenie źródeł w wybranych małych zlewniach: Topornicy, Białej Łady,

Fot. Łukasz Chabudzki

↑ Źródło Bystrzycy w Sulowie

Poru, górnej Giełczwi, południowej strefy krawędziowej Wyżyny Lubelskiej. Wieloletnie pomiary wydajności dostarczyły informacji o cechach reżimu źródeł w Wysokiem, Szczepieszynie, Wierchowiskach i Zastawiu-Goraju, a także w strefie krawędziowej Wyżyny Lubelskiej.

Na bazie istniejącego rozpoznania wpływów wody przygotowano na początku lat 90. ubiegłego wieku program badań, którego celem było zebranie danych o źródłach całego obszaru wyżynnego Lubelszczyzny, przede wszystkim rozmieszczenia, wydajności, cech fizykochemicznych wody oraz oceny roli źródeł w zasilaniu rzek Wyżyny Lubelskiej i Rostocza. Program prac zakładał wykonanie badań w ciągu trzech sezonów na obszarze 12 200 km². Pierwszy i drugi etap wykonano w ramach badań własnych Zakładu Hydrografii. Obejmowały one kartowanie krenologiczne zachodniej części Wyżyny Lubelskiej wykonane w 1991 r. (Michalczyk 1993) oraz obszaru Rostocza w 1994 r. (Michalczyk 1996). Trzeci etap prac został podjęty w ramach tematu badawczego Komitetu Badań Naukowych w latach 1999–2001. Obejmował on kartowanie krenologiczne środkowej i wschodniej części Wyżyny Lubelskiej, ocenę reżimu wydatku źródeł na całym obszarze wyżynnym Lubelszczyzny, cech hydrochemicznych wody oraz roli źródeł w zasilaniu rzek (Michalczyk 2001). W 1998 r. rozpoczęto pomiary monitoringowe 67 źródeł, wykonywane w systemie miesięcznym i kwartalnym, a następnie rocznym. Ważne było równoległe uruchomienie

przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska monitoringu jakości wody źródlanej. Równocześnie z badaniami terenowymi pracowników Zakładu przygotowywane były liczne prace magisterskie opisujące źródła znajdujące się w różnych częściach obszaru wyżynnego.

Zebrane bogate materiały były podstawą do wykonania wielu opracowań monograficznych, np. źródeł górnej Wolicy i całej zlewni, tła hydrogeochemicznego poszczególnych części Rostocza, oraz do oceny zmian wydajności i chemizmu wody. Łącznie w lubelskim ośrodku geograficznym przez 70 lat opublikowano 138 różnych opracowań dotyczących źródeł Lubelszczyzny, w których uczestniczyło 35 autorów, natomiast studenci wykonali 68 prac dyplomowych. Problematyka występowania i wydajności źródeł omawiana była również w wielu opracowaniach monograficznych dotyczących regionu.

Wieloletnie badania krenologiczne prowadzone w regionie lubelskim doprowadziły do dobrego rozpoznania występowania źródeł na obszarze województwa lubelskiego. Jednak ciągle słabsze jest rozpoznane innych wpływów wód podziemnych, głównie na obszarach nizinnych regionu. Wynika to w pewnej mierze z okresowego funkcjonowania głównie małych źródeł. Brakuje również dokumentacji innych form wpływu wody podziemnej – młak, wycieków i wysięków, których obecność zmienia się sezonowo w nawiązaniu do zasobności wodnej podłoża skalnego.

Fot. Łukasz Chabudziński

↑ Źródło Łady w Maliniu

Łącznie na obszarze województwa lubelskiego zarejestrowano około 1700 źródeł, z tego funkcjonuje około 1500. Są one rozmieszczone bardzo nierównomiernie, gdyż w części wyżynnej jest ich około 1400, a w części nizinnej (Kotlina Sandomierska, Polesie Lubelskie, Podlasie i część Mazowsza), zajmującej ponad połowę terenu badań, tylko około 100. Grupują się one w strefach dolin rzecznych, często dając początek okresowym strugom wody. Na Wyżynie Lubelskiej i Rostoczku udokumentowano, badaniami prowadzonymi głównie w latach 1991, 1994 i 2000, istnienie 1592 źródeł, w tym około 10% bez odpływu wody (Michalczyk 2001). Gęstość występowania źródeł obrazuje wskaźnik krenologiczny, który określa powierzchnię zlewni zasilającą jedno źródło. W obszarach nizinnych występują one bardzo rzadko, a rzeki zasilane są wodami podziemnymi przez bezpośredni drenaż korytowy. W obszarze wyżynnym jedno czynne źródło przypada na około 10 km² zlewni.

Wieloletnie badania krenologiczne prowadzone w UMCS doprowadziły do poznania:

- rozmieszczenia i wydajności źródeł na Lubelszczyźnie;
- reżimu (sezonowych i rocznych zmian) wydajności źródeł;
- roli źródeł w tworzeniu odpływu rzecznego;
- zasobów wodnych regionu w okresach o średnich oraz niskich i wysokich stanach wód podziemnych;

- jakości wód podziemnych wypływających w źródłach oraz wód płynących w rzekach;
- związków rozmieszczenia źródeł z budową geologiczną i tektoniką obszaru;
- zmian gospodarczego wykorzystania wód źródłanych;
- najcenniejszych obiektów krenologicznych, systemu ochrony źródeł oraz wskazania problemów związanych z koniecznością zabezpieczenia nisz źródłanych i całego obszaru zasilania.

Zdzisław Michalczyk

Wybrane publikacje

- Chelmiński W., Jokiel P., Michalczyk Z., Moniewski P., 2010: *Rozmieszczenie i wydajność źródeł w Polsce* [w:] *Hydrologia w ochronie i kształtowaniu środowiska*. (red.) A. Magnuszewski. Monografie Komitetu Inżynierii Środowiska PAN, v. 69, t. 2, Warszawa, s. 229–241.
- Michalczyk Z., (red.) 1993: *Źródła zachodniej części Wyżyny Lubelskiej*. Wyd. UMCS Lublin.
- Michalczyk Z., (red.) 1996: *Źródła Rostocza – monografia hydrograficzna*. Wyd. UMCS Lublin.
- Michalczyk Z., (red.) 1996: *Źródła województwa lubelskiego. Wydajność i parametry fizykochemiczne w 1996 roku*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Lublin.
- Michalczyk Z., (red.) 2001: *Źródła Wyżyny Lubelskiej i Rostocza. Badania hydrograficzne w poznaniu środowiska*, t. 6. Wyd. UMCS Lublin.
- Rederowa E., 1965: *Źródła Bystrzycy Lubelskiej*. Annales UMCS sec. B., v. XVIII, s. 229–244.
- Rederowa E., 1971: *Występowanie źródeł na Wyżynie Lubelskiej i w obszarach przyległych*. Przegląd Geograficzny, t. XLIII, z. 3, s. 355–360.
- Wilgat T., 1968: *Przeglądowa mapa hydrogeograficzna województwa lubelskiego*. Annales UMCS sec. B, v. XX, s. 223–242.

Fot. Michał Zembrzycki

Projekt „Warsztaty Lublin – Miasto Twoich Pomysłów”

11 marca 2025 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej odbyła się inauguracja projektu „Warsztaty Lublin – Miasto Twoich Pomysłów”, realizowanego w ramach V edycji programu Lublin Akademicki. Celem inicjatywy, w której weźmie udział 500 uczniów z lubelskich szkół ponadpodstawowych, jest aktywizacja i budowanie świadomości młodzieży w zakresie planowania przestrzennego, ekologii i zrównoważonego rozwoju. W inauguracyjnych warsztatach wzięli udział uczniowie IV i V klasy Technikum Mechanicznego z Lubelskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Lublinie pod opieką Bożeny Modzelewskiej i Moniki Kawerskiej.

Uczestników powitała dziekan dr Jolanta Rodzoś, prof. UMCS. Następnie dr Dagmara Kociuba, kierownik projektu, wprowadziła uczniów w tematykę warsztatów „Moje Idealne Miasto”, a Paweł Duniec, wspierany przez członków Studenckiego Koła Naukowego Planistów „SmartCity”: Aleksandrę Błaszczak, Anetę Rękawek, Aleksandrę Zajac, Jakuba Boguszewskiego, Radosława Boreckiego i Radosława Poszytka, poka-

zał rozwiązania, które cechują dobrze zaprojektowane miasta, oraz przykłady dobrych praktyk w projektowaniu przestrzeni miejskich. Uczniowie dowiedzieli się m.in. o sposobach poprawy dostępności przestrzeni dla różnych grup użytkowników, rozwiązaniach w zakresie komunikacji i kreowaniu przestrzeni publicznych przyjaznych dla pieszych i rowerzystów oraz o wprowadzaniu do miast zielonej infrastruktury.

W kolejnej części warsztatów uczestnicy mieli możliwość wykorzystania nowo zdobytej wiedzy w praktyce i zaprojektowania swojego idealnego miasta na wcześniej przygotowanych planszach. Wykazali się wiedzą i ogromną kreatywnością, tworząc przestrzenie przyjazne dla ludzi, wyznaczając układy urbanistyczne, strefy funkcjonalne, zróżnicowane i zielone przestrzenie publiczne, spójne układy komunikacyjne i projektując dostosowaną do potrzeb infrastrukturę techniczną i społeczną, a także wdrażając rozwiązania oparte na OZE. Prace zostały ocenione przez jury. Zwycięskie drużyny otrzymały nagrody, a wszyscy uczestnicy pamiątkowe gadżety. Na koniec dr Dagmara Kociuba podsumowała warsztaty i wręczyła uczniom certyfikaty uczestnictwa.

Nagrodzony projekt zawisnie w szkole jako pamiątka i będzie służył jako pomoc naukowa. Mamy nadzieję, że warsztaty zainspirują uczniów do aktywnego włączenia się w projektowanie „idealnych miast”.

Projekt „Warsztaty Lublin – Miasto Twoich Pomysłów” realizowany jest przy wsparciu finansowym Gminy Lublin.

*Dagmara Kociuba
Aleksandra Błaszczak*

Bezpieczeństwo radiacyjne na Baltic Nuclear Energy Forum

Studenci I i II roku kierunku bezpieczeństwo radiacyjne wraz z dr. hab. Zbigniewem Surowcem, prof. UMCS z Katedry Fizyki Materiałowej w dn. 18–19 marca 2025 r. wzięli udział w konferencji Baltic Nuclear Energy Forum w Gdańsku – największym forum energetyki jądrowej w regionie Morza Bałtyckiego.

Studenci uczestniczyli w wielu panelach dyskusyjnych dotyczących różnych aspektów energetyki jądrowej oraz problematyki związanej z budową pierwszej polskiej elektrowni jądrowej w gminie Choczewo na Pomorzu. Dyskutowano m.in. o wizji polskiej transformacji energetycznej, skutecznych strategiach wdrożenia *local content* w energetyce jądrowej (transfer technologii i wiedzy), atomie dla ciepła – nowej erze w polskim ciepłownictwie, kształceniu kadry dla rozwoju przemysłu nuklearnego, finansowaniu projektów jądrowych, oddziaływaniu elektrowni jądrowej na środowisko, znaczeniu technologii jądrowych dla zdrowia i życia człowieka oraz współdziałaniu instytucji nadzorujących budowę i eksploatację elektrowni jądrowej.

O postępach w budowie elektrowni opowiedział prezes spółki Polskie Elektrownie Jądrowe Piotr Piel. Szef Gabinetu w Biurze Dyrektora Generalnego Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (MAEA) Jacek By-

lica zapewnił o wsparciu projektu Polskiej Energetyki Jądrowej (PEJ) przez MAEA, z kolei Kamil Wyszowski, dyrektor Wykonawczy Organizacji Narodów Zjednoczonych Global Compact Network Poland, przedstawił stanowisko UN w sprawie finansowania energetyki jądrowej w skali globalnej.

W konferencji wzięli także udział politycy i samorządowcy odpowiedzialni za proces realizacji projektu PEJ: Jacek Karnowski – sekretarz stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, dr Paweł Gajda – dyrektor Departamentu Energii Jądrowej, Andrzej Sidło – radca ministra w Departamencie Energii Jądrowej w Ministerstwie Przemysłu odpowiedzialny za aspekty przemysłowe wdrażanej energetyki jądrowej w Polsce, Łukasz Sawicki – radca w Departamencie Energii Jądrowej w Ministerstwie Przemysłu, Beata Rutkiewicz – wojewoda pomorski i Leszek Bonna – wicemarszałek województwa pomorskiego.

Wystąpienia przedstawili też reprezentanci Westinghouse oraz Bechtela – spółek zaangażowanych w proces budowy pierwszej polskiej elektrowni jądrowej oraz przedstawiciele Polskiej Grupy Energetycznej, Urzędu Dozoru Technicznego i Państwowej Agencji Atomistyki.

Zbigniew Surowiec

Archiwum prywatne Zbigniewa Surowca

Fot. Anna Kalicka

Fot. Oliwia Cienich

Marzec z ZUSS UMCS

W marcu 2025 r. Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS był bardzo aktywny. Efektem są liczne wydarzenia, w których wzięli udział nasi żacy.

6 marca odbyły się warsztaty „Samoobrona dla kobiet”, które zostały zorganizowane wspólnie z Centrum Kultury Fizycznej UMCS. Studentki nauczyły się podstawowych technik samoobrony, zwiększyły swoje poczucie bezpieczeństwa oraz spędziły aktywnie czas w świetnej atmosferze.

» Zajęcia poprowadziła Maria Jasko-Szewczyk – multimedialistka Mistrzostw Europy i Świata w karate kyokushin. Dziewczyny świetnie się bawiły i zyskały nową wiedzę. W końcu siła jest kobietą!

– powiedziała Anna Kalicka, przewodnicząca Komisji Sportu ZUSS.

10 marca, w Dzień Mężczyzn, Zarząd we współpracy z AZS UMCS Lublin przeprowadził turniej FIFA Cup – Męskie Granko. Studenci mogli podjąć sportowe wyzwanie i zaważyć o zwycięstwo.

11 marca odbył się Maraton Aqua Fitness. W organizację tego wydarzenia ponownie włączył się CKF UMCS. Maraton składał się z trzech części: Aqua Crazy Dance, Aqua Strong Discs, Aqua Power Betomic. Podczas wydarzenia można było się odprężyć, a jednocześnie wzmocnić swoje ciało.

12 marca na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki miała miejsce konferencja naukowa „Powołanie do roli nauczyciela”, zorganizowana wspólnie z Samorządem Studentów WMFiI. Jej głównym celem było ukazanie, jakie miejsce zajmuje nauczyciel we współczesnym systemie edukacji. Podczas spotkania zaprezentowano

wystąpienia: „Jakie nagrody emocjonalne niesie ze sobą zawód nauczyciela” (dr Justyna Sala-Suszyńska); „Problemy i przeszkody, z którymi borykają się nauczyciele dzisiaj” oraz „Edukacja i szkolenia niezbędne do zostania nauczycielem” (Paweł Lipnicki); „W drodze ku mistrzostwu w zawodzie nauczyciela – filary, pryncypia, warsztat” (dr Krystyna Kusiak); „Nowoczesne technologie w edukacji – jak wpływają na proces nauczania oraz podejście pedagogiczne” (dr Marek Gorgol).

24 marca Komisja Wsparcia ZUSS przygotowała wydarzenie pn. „Mistrzowie Chaosu – Kreatywny Turniej Tworzenia”. Studenci podzieleni na zespoły otrzymali różne materiały, np. karton, farby i gazety. Później przy ich pomocy musieli stworzyć dzieło obrazujące jeden z tematów przewodnich: „Wynalazek przyszłości”, „Nowa forma sztuki” i „Alternatywna wersja rzeczywistości”. Jury oceniało prace pod kątem kreatywności i wykonania, a najlepsze z nich zostały nagrodzone.

» Turniej „Mistrzowie Chaosu” pobudził wyobraźnię studentów, którzy stworzyli „wynalazki” ułatwiające codzienne życie. Atmosfera pełna inspiracji sprawiła, że uczestnicy myśleli nieszablonowo. Wydarzenie pozwoliło im spojrzeć na codzienność z nowej perspektywy. Wiele z tych przedmiotów mogłoby znaleźć realne zastosowanie

– powiedziała Angelika Czerwińska, przewodnicząca Komisji Wsparcia ZUSS.

20 marca w Café Lulu Komisja Kultury ZUSS, twórcy profilu ASP Lublin oraz Koło Naukowe LAB119 zorganizowali spotkanie poświęcone twórczości Kory i zespołu Maanam pt. „Nowe sytuacje, nowe re-interpretacje II”. Uczestnicy wysłuchali prelekcji o artystach oraz obejrzeli występy, podczas których studenci zaprezentowali własne interpretacje utworów zespołu w postaci coverów, reinterpretacji, wierszy, scenek teatralnych i prac plastycznych. Dodatkowo mogli podziwiać wizualizacje przygotowane przez Koło Naukowe LAB119 i wziąć udział w karaoke.

Nina Gomoła

Fot. Anna Pastuszka

Polsko-niemieckie warsztaty studenckie „Majdanek Memorial”

W dn. 17–21 marca 2025 r. w Katedrze Germanistyki odbyły się polsko-niemieckie warsztaty studenckie „Majdanek Memorial” z udziałem grupy studentów z Reńsko-Westfalskiego Uniwersytetu Technicznego w Akwizgranie (RWTH Aachen), Uniwersytetu Gdańskiego i UMCS. Pomysłodawcą był dr Bruno Arich-Gerz z uniwersytetu w Akwizgranie. Ze strony Wydziału Filologicznego UMCS warsztaty współorganizowali: dr hab. Anna Pastuszka i dr Konrad Łyjak z Katedry Germanistyki oraz dr hab. Joanna Pędzisz, prof. UMCS z Katedry Lingwistyki Stosowanej. Grupie studentek z Uniwersytetu Gdańskiego towarzyszyły dr hab. Katarzyna Lukas, prof. UG i dr Izabela Olszewska.

Ideą warsztatów była współpraca studentów w celu pogłębienia wiedzy na temat ważnych aspektów historycznych, biograficzno-literackich i językowych związanych z funkcjonowaniem obozu KL Lublin oraz kwestii pamięci i upamiętniania miejsc narodowosocjalistycznego terroru. Studenci odwiedzili Państwowe Muzeum na Majdanku i wybrali się na wycieczkę z przewodnikiem po centrum Lublina. Ich przyjazd i pobyt w naszym mieście były możliwe dzięki darowiźnie absolwenta RWTH Aachen. Inicjator warsztatów dr Bruno Arich-Gerz jest literaturoznawcą i amerykańistą, autorem m.in. monografii *Mittelbau-Dora. German and American Representations of a Nazi Concentration Camp. Literature, Visual Media and The Culture of Memory from 1945 to the Present* (Bielefeld 2009) i Edmund Polak:

KZ-Überlebender, Lyriker, Journalist. Ein biografisches Lesebuch (razem z Magdaleną Latkowską, Stuttgart 2019).

Uczestnicy warsztatów z Akwizgranu studiują język niemiecki w ramach kształcenia nauczycielskiego oraz historię, nauki ekonomiczne lub angielski. Z Gdańska przyjechały studentki germanistyki i studiów niemieckoznawczych, z UMCS udział wzięły studentki germanistyki ze studiów magisterskich. Na zakończenie warsztatów powstał pomysł kontynuacji naukowych spotkań studenckich w Gdańsku.

Studenci w mieszanych grupach opracowali i przedstawili prezentacje na temat historii i historiografii Majdanka, kobiet w obozie – ofiar, ocalałych i sprawczyń zbrodni popełnianych w obozie koncentracyjnym, tekstów autobiograficznych byłych więźniów obozu, procesu załogi Majdanka w Düsseldorfie w latach 1975–1981, wystawy rysunków Józefa Richtera *Rysunki na skrawkach życia. Narysowane świadectwo* i krajobrazu językowego terenu obozu i miasta Lublin w kontekście miejsc pamięci.

Przytaczam parę wypowiedzi uczestników warsztatów:

„Rekonstrukcja nazistowskich zbrodni była przygnębiająca. Przypominała m.in. procesy w Düsseldorfie za straszliwe czyny na Majdanku, które zostały osądzone zgodnie z niemieckim prawem, ale nie oddały sprawiedliwości ofiarom obozu koncentracyjnego. Poznałszy sylwetki sprawczyń i sprawców znęcających się nad więźniami oraz naznaczone cierpieniem historie ofiar, które do śmierci nie były w stanie pogodzić się z czynami nazistów. Te i inne tematy warsztatów były przedmiotem interesujących dyskusji z wykładowcami i studentami z Lublina i Gdańska. Umożliwiły uczestnikom przepracowanie tych wrażeń i odczuć oraz poznanie faktów dotyczących obozu koncentracyjnego na Majdanku. (...) Ponadto studenci mogli poznać się nawzajem i umocnić przyjaźń polsko-niemiecką.

Maximilian Breitreuz, RWTH Aachen

„Wizyta w obozie koncentracyjnym na Majdanku była z jednej strony przygnębiająca, ale z drugiej bardzo interesująca. Zdałem sobie sprawę, jak ważna jest pamięć o zbrodniach narodowych socjalistów,

aby to się nigdy nie powtórzyło. Praca w grupach i zrozumienie międzykulturowe z polskimi studentami również przebiegały sprawnie i dobrze się dogadywaliśmy także poza zajęciami.

Simon Sauer, RWTH Aachen

„Wizyta na Majdanku była bardzo emocjonalna i szokująca. Do tej pory trudno mi zrozumieć, jak mogło dojść do tak strasznych wydarzeń. Jednak czas spędzony ze studentami z Niemiec i Gdańska był wspaniały. Nie sądziłam, że pomimo tak krótkiej znajomości uda nam się tak dobrze dogadać i razem przygotować prezentacje. Będę bardzo miło wspominać wspólną pracę, naukę języka oraz czas wolny, który spędziliśmy na poznawaniu miasta i siebie. (...) Myślę, że takie międzynarodowe

współprace są bardzo inspirujące oraz rozwijają nie tylko kompetencje językowe, ale także wpływają na kształtowanie osobowości.

Magdalena Gromysz, UMCS

Te wypowiedzi pokazują, jak duże znaczenie ma tego typu współpraca łącząca pedagogikę pamięci ze zdobywaniem wiedzy, nauką języka i poznawaniem innych. Pobyt w miejscach pamięci był lekcją historii i okazją do kształtowania postaw moralnych: zwalczania uprzedzeń, przeciwdziałania obojętności, uwrażliwiania, rozwijania empatii i tolerancji.

Anna Pastuszka

Spotkanie z przedstawicielami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

13 marca 2025 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyło się spotkanie z przedstawicielami Sił Zbrojnych RP w ramach cyklu „Poznaj nas! Dołącz do nas!”, w którym udział wzięło liczne grono osób zainteresowanych służbą wojskową. Zebranych przywitała dziekan dr. hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS. Następnie prowadzenie przejęła organizatorka spotkania dr Ewelina Kancik-Kołtun z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji.

Główną część wydarzenia stanowiły prelekcje przedstawicieli Wojskowego Centrum Rekrutacji, w tym szefa ppłk. Piotra Szczepaniuka oraz ppor. dr. Mariusza Sawy, którzy szczegółowo opowiedzieli o możliwościach kariery wojskowej, programach szkoleniowych oraz korzyściach płynących z wstąpienia do służby wojskowej. Prelegenci podkreślali, że służba wojskowa to nie tylko obowiązek, ale także szansa na rozwój osobisty i zawodowy.

Fot. Wiktoria Stalarczyk

Uczestnicy mieli okazję zadawać pytania. Dotyczyły one m.in. wymagań rekrutacyjnych, przebiegu szkoleń oraz perspektyw zawodowych po zakończeniu służby. Przedstawiciele Wojska Polskiego chętnie odpowiadali na wszystkie pytania, rozwiewając wątpliwości i zachęcając do rozważenia kariery wojskowej.

Ewelina Kancik-Kołtun

Pokazowy amerykański proces sądowy na UMCS

W dn. 25–27 marca 2025 r. odbył się pokazowy amerykański proces sądowy, zorganizowany przez Wydział Prawa i Administracji we współpracy z Wydziałem Filologicznym oraz Amerykańskim Centrum Edukacji i Biznesu American Corner UMCS. Dotyczył przemocy domowej, a rozprawa nosiła tytuł „Domestic Violence/Abuse Crime: Bad Things Behind Closed Doors” (Przestępstwa związane z przemocą domową: co dzieje się za zamkniętymi drzwiami). W rozprawie wzięli udział wybitni specjaliści z USA.

John McClellan Marshall to sędzia w stanie spoczynku 14. Dystryktu Sądowego Stanu Teksas, specjalizujący się w prawie procesowym, współautor Kodeksu postępowania cywilnego stanu Teksas, profesor wizytujący wielu uniwersytetów, pułkownik Teksasńskiej Gwardii Stanowej (w stanie spoczynku), prywatnie pilot szybowcowy, żeglarz i posiadacz czarnego pasa drugiego stopnia w taekwondo.

Adwokat Michael D. Kmetz prowadził kancelarię adwokacką w Norfolk w stanie Wirginia, reprezentując klientów przed sądami federalnymi, stanowymi, sądem apelacyjnym i Sądem Najwyższym Wirginii w sprawach cywilnych oraz w sprawach zabójstw. Reprezentował także żołnierzy w sądach wojskowych (General Courts-Martial). Jest komandorem Amerykańskiej Marynarki Wojennej w stanie spoczynku; podczas czynnej służby pełnił funkcję obrońcy, prokuratora i specjalnego asystenta prokuratora USA, prowadził skomplikowane sprawy dotyczące molestowania seksualnego dzieci, przestępstw narkotykowych i ciężkich przestępstw w Panamie, za toce Guantanamo na Kubie i na stacji lotniczej marynarki wojennej na Bermudach.

Adwokat Elizabeth Phifer specjalizuje się w sprawach odszkodowawczych, w szczególności dotyczących szkód spowodowanych przez substancje toksyczne, sprawach z zakresu ochrony środowiska i sporach handlowych. Występowała m.in. w sprawie sądowej Borg-Warner Corp. v. Flores (2007 r.), która dotyczyła roszczeń o odszkodowanie z powodu azbestozy, i w sprawie Vaughn v. Ford Motor et al.,

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

która dotyczyła pozwu o odszkodowanie przeciwko m.in. producentowi samochodów marki Ford.

Studenci Wydziału Prawa i Administracji wcielili się w role świadków, członków ławy przysięgłych oraz pełnomocników, a studenci Wydziału Filologicznego zapewnili profesjonalne tłumaczenie symultaniczne na język polski. Pod koniec każdego dnia rozprawy uczestnicy, w tym nauczyciele i uczniowie, mogli zadawać pytania, na które odpowiadali prawnicy. Była to doskonała okazja do zrozumienia, jak funkcjonuje amerykański wymiar sprawiedliwości.

Dzięki procesowi uczniowie mogli zdobyć praktyczną wiedzę prawniczą, która wykracza daleko poza standardowy program nauczania i pozwala zobaczyć, jak wygląda praca wymiaru sprawiedliwości w praktyce, natomiast nauczyciele otrzymali gotowe narzędzie edukacyjne, które angażuje uczniów i pobudza ich krytyczne myślenie.

Eliza Komierzyńska-Orlińska

Noc Sów

21 marca 2025 r. Studenckie Koło Naukowe Biologów wraz z opiekunem dr. Maciejem Filipiukiem z Katedry Zoologii i Ochrony Przyrody przeprowadziło kolejną edycję Nocy Sów.

Najpierw spotkaliśmy się na warsztatach pt. „Przegląd krajowych gatunków sów”, podczas których nasi goście poznali biologię wybranych gatunków sów, związane z nimi ciekawostki oraz zagrożenia, z którymi muszą się zmagać w swoim środowisku i w zetknięciu z działalnością człowieka. Podczas kolejnych warsztatów pt. „Tajemnice skrywane w sowych wypluwkach – preparatoryka i oznaczanie” analizowaliśmy sowe wypluwki i poznawaliśmy bliżej dietę tych niezwykłych nocnych ptaków.

Wieczorem odbyła się wycieczka do Starego Gaju, podczas której miłośnicy sów mogli usłyszeć puszczyka, a przy odrobinie szczęścia również go zobaczyć. Las nocą zawsze wzbudza emocje.

Agata Dzyr

Fot. Agata Dzyr

Dzień Liczby Pi

14 marca na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbyły się obchody Dnia Liczby Pi. Wydarzenie zgromadziło ponad 300 uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, którzy przyjechali z Lublina, Stasina, Konopnicy, Świdnika, Puław i Sandomierza.

Podczas wykładów i warsztatów uczestnicy mieli okazję zgłębiać tajniki matematyki i informatyki, odkrywając ich zastosowania w codziennym życiu oraz inspirować się pięknem tych dziedzin. Na gości czekały m.in. warsztaty: „Od gry i eksperymentu do wiedzy” (dr Iwona Ćwiklińska); „Fraktale wokół nas – zachwycająco piękne, przydatne i bardzo naturalne” (dr Magdalena Skrzypiec); „Łowcy gradientów: małe co nieco o pochodnych cząstkowych” (dr Bartosz Łanucha); „Cyberbezpieczeństwo od kuchni – etyczne hakowanie stron WWW” (Filip Uliasz); „Co ma wspólnego funkcja kwadratowa ze sportem? – różne zastosowania i własności funkcji kwadratowej” (lic. Weronika Szczepanik).

Fot. Michał Piat

Młodzież poznała zastosowania matematyki w praktyce i podstawy programowania ułatwiającego życie codzienne oraz wzięła udział w pasjonujących grach o podłożu matematyczno-logicznym. W przygotowanie Dnia Liczby Pi zaangażowani byli pracownicy i studenci WMFiI.

Maciej Szymoniak

X Konkurs Językowy „Faces of America”

27 marca 2025 r. w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji odbył się X Konkurs Językowy „Faces of America”. W drugim etapie zmierzyło się 55 zespołów z 13 województw z całej Polski, a w finale rywalizowało ze sobą 16 drużyn.

Laureatami tegorocznej edycji wydarzenia zostali uczniowie szkół ponadpodstawowych z województw: wielkopolskiego, podkarpackiego, lubelskiego i mazowieckiego. I miejsce zajęło I Liceum Ogólnokształcące im. Hugona Kołłątaja w Krotoszynie, II miejsce zajęła Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Stefana Banacha w Jarosławiu, III miejsce zajęło I Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica w Lublinie, IV miejsce – I Liceum Ogólnokształcące im. Jarosława Kopernika w Jarosławiu, V miejsce zajął Zespół Szkół nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Garwolinie.

Laureaci pięciu pierwszych miejsc otrzymali dyplomy oraz cenne nagrody rzeczowe w postaci sprzętu elektronicznego i oryginalnych gadżetów z logo UMCS. Nagrody uczestnikom wręczyły: Wirginia Giering-Wójtowicz – dyrektorka Centrum Promocji, Agnieszka Różycka – dyrektorka Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych i Barbara Uljasz – kierowniczka Biura Promocji i Popularyzacji Nauki. W skład Komisji Konkursowej weszli przedstawiciele

CNiCJO: Tomasz Trautman – kierownik Dydaktycznych Zespołów Języka Angielskiego, Magdalena Stańska – wykładowczyni oraz Wiesław Dacka – starszy wykładowca.

W trakcie wydarzenia prelekcje wygłosili: Renata Gogol i Weronika Machała („Where Did Cowboys Come From? Short Story of the American Western”) z Amerykańskiego Centrum Edukacji i Biznesu UMCS American Corner oraz Kamila Kiełtyka z Camp Leaders Poland Sp. z o.o. Odbyło się także dodatkowe losowanie nagród dla nauczycieli oraz drużyn szkolnych.

Konkurs zorganizowany został przez pracowników Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych oraz Biura Promocji i Popularyzacji Nauki. Wydarzenie poprowadził Patryk Grzegorzczuk.

Patronat honorowy nad X Konkursem Językowym „Faces of America” objęli: Jarosław Stawiarski – marszałek województwa lubelskiego, dr Krzysztof Żuk – prezydent Lublina, prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS oraz Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta. Patronat medialny sprawowały: Telewizja Akademicka TV UMCS, Polskie Radio Lublin, „Dziennik Wschodni”. Głównym sponsorem nagród w konkursie był Camp Leaders Poland sp. z o.o.

Patryk Grzegorzczuk

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Fot. Magdalena Michalew

Fot. Magdalena Michalew

Reaktywacja korków z WOS-u

21 marca 2025 r. po kilkuletniej przerwie na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyły się zajęcia dla uczniów przygotowujące do matury z wiedzy o społeczeństwie.

Zajęcia te, realizowane przez WPiD od 2014 r. pod nazwą „Nocne korki z WOS-u”, stały się wydziałową tradycją, a ich uczestnicy do dziś wspominają atmosferę intelektualnego wyzwania i akademickiego klimatu w ekstremalnych, nocnych warunkach. Po przerwie spowodowanej pandemią i przeprowadzką do nowego budynku władze diekańskie postanowiły reaktywować inicjatywę – tym razem w odświeżonej, dziennej formule.

Korki z WOS-u to świetna okazja, by w niekonwencjonalny i ciekawy sposób pomóc maturzystom utrwalić i usystematyzować wiedzę, zdobyć nowe umiejętności przydatne do zadowalającego zdania egzaminu dojrzałości oraz przybliżyć kierunki studiów w obszarze nauk społecznych. Jest to także skuteczna forma edukacji, łącząca teorię z praktyką, możliwość spotkania wykładowców i poznania środowiska akademickiego, jego zwyczajów i zasad przyjętych na uczelni wyższej.

Pracownicy naukowcy Wydziału przeprowadzili dla uczniów wykłady: „Unia Europejska – system instytucji i stan integracji” (dr Andrzej Dumała); „Stany

Fot. Magdalena Michalew

nadzwyczajne w Polsce” (dr hab. Monika Kowalska); „Kształtowanie ruchów politycznych na ziemiach polskich na przełomie XIX i XX w.” (dr hab. Aneta Dawidowicz, prof. UMCS); „Poprawność polityczna we współczesnej kulturze popularnej” (dr Kamil Aksiuto, dr Michał Wallner). Nie zabrakło również prezentacji nowatorskich metod nauki (dr Liliana Węgrzyn-Odziołba) oraz wydziałowej oferty kształcenia. Wydarzenie urozmaiciła wspólna przerwa na pizzę oraz możliwość sprawdzenia swojej celności w strzelnicy elektronicznej.

Organizatorem wydarzenia była dziekan WPiD dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS.

Ihor Kolisnichenko

Global Money Week na Wydziale Ekonomicznym

Global Money Week (GMW) to coroczna globalna kampania mająca na celu zwiększenie świadomości finansowej wśród dzieci i młodzieży. Jej celem jest zapewnienie młodym ludziom od najmłodszych lat możliwości zdobywania wiedzy, umiejętności i kształtowania podstaw niezbędnych do podejmowania świadomych decyzji finansowych, co w efekcie ma prowadzić do ich finansowego dobrobytu i odporności.

Inicjatywa została zapoczątkowana w 2012 r. przez organizację Child & Youth Finance International (CYFI) i od tego czasu znacznie się rozrosła. Obecnie Global Money Week jest organizowany przez Międzynarodową Sieć Edukacji Finansowej OECD (OECD/INFE). W ciągu 12 edycji w wydarzeniach brało udział ponad 60 mln dzieci i młodzieży w 176 krajach na całym świecie. W Global Money Week zaangażowane są 63 tys. instytucje z całego świata, w tym banki centralne, instytucje nadzorujące krajowe rynki finansowe, ministerstwa finansów, ministerstwa edukacji, szkoły na wszystkich etapach edukacyjnych, uczelnie wyższe, ośrodki badawcze i organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Najważniejsze stałe cele GMW obejmują edukację finansową, rozwój kompetencji finansowych, zwiększanie odporności finansowej i promowanie zrównoważonego rozwoju w decyzjach finansowych. Podczas Global Money Week organizowane są różne wydarzenia i aktywności, takie jak warsztaty, webinary, quizy, wizyty w instytucjach finansowych, debaty młodzieżowe, gry edukacyjne i konkursy plastyczne. Wszystkie te działania mają na celu zaangażowanie młodych ludzi oraz ich społeczności w naukę o finansach, oszczędzaniu, przedsiębiorczości i zarządzaniu pieniędzmi.

Tegoroczna edycja GMW odbyła się w dn. 17–23 marca 2025 r. Tematem przewodnim była pomoc młodym ludziom w odróżnianiu faktów od fikcji oraz znajdowaniu wiarygodnych wskazówek dotyczących zarządzania finansami. W świecie pełnym influencerów i powszechności mediów społecznościowych umiejętność korzystania z zaufanych źródeł informacji finansowych ma ogromne znaczenie.

Hasłem przewodnim kampanii było „Pomyśl zanim klikniesz follow. Miej finanse pod kontrolą”, a poruszone zagadnienia dotyczyły cyberbezpieczeństwa w sferze finansów. Jak co roku w inicjatywę włączył się Oddział Okręgowy Narodowego Banku Polskiego w Lublinie, który wspólnie z Wydziałem Ekonomicznym zorganizował seminarium poświęcone cyfrowemu bezpieczeństwu finansowemu pt. „Finanse pod kontrolą”. Udział w nim wzięło ponad 200 uczniów i nauczycieli szkół ponadpodstawowych z województwa lubelskiego.

Na pytanie, czy edukacja finansowa jest nam potrzebna, starała się odpowiedzieć dr Ilona Skibińska-Fabrowska z Katedry Ubezpieczeń i Inwestycji.

Dr hab. Mariusz Kicia, prof. UMCS z Katedry Bankowości i Rynków Finansowych przedstawił mechanizmy najczęstszych oszustw w finansach cyfrowych podczas wystąpienia pt. „Anatomia oszustwa: jak nie wpadać w finansowe (cyber)pułapki?”. Ewa Waszkiewicz z Oddziału Okręgowego NBP przeprowadziła dla młodzieży warsztaty z tworzenia haseł dostępu. Było to kolejne spotkanie z uczniami

szkół ponadpodstawowych poświęcone zagadnieniom finansów osobistych zorganizowane przez pracowników Wydziału Ekonomicznego. Jak pokazują badania i zainteresowanie tematem wśród młodzieży są to spotkania bardzo potrzebne.

Poziom edukacji finansowej w Polsce wypada słabo na tle innych państw europejskich. W badaniu przeprowadzonym na zlecenie Komisji Europejskiej w 2023 r. Polska znalazła się w dolnej części rankingu, ze średnim stanem wiedzy finansowej na poziomie 47,3%. Polscy uczniowie lokują się w środku międzynarodowych zestawień, co wskazuje na przeciętny poziom wiedzy o finansach. Dodatkowo tylko 42% Polaków ma odpowiednią wiedzę ekonomiczną, co plasuje Polskę na 40. miejscu w Globalnym Badaniu Poziomu Edukacji Finansowej Standard & Poor's. W UE liderami edukacji finansowej są Holandia, Dania, Niemcy i Szwecja, które aktywnie promują wiedzę finansową zarówno w programach nauczania, jak i kampaniach społecznych.

Ilona Skibińska-Fabrowska

Źródło: Freepik

Archiwum Andrzej Łukasik

XXXVII Olimpiada Filozoficzna

1 marca 2025 r. na Wydziale Filozofii i Socjologii odbyły się Eliminacje Okręgowe XXXVII Olimpiady Filozoficznej (OF).

Składa się ona z trzech części. Etap szkolny polegał na samodzielnym napisaniu eseju na jeden z tematów zatwierdzonych przez Komitet Główny OF. Nadesłano 48 prac, które były oceniane przez dwóch niezależnych recenzentów. Zawodnicy, którzy otrzymali odpowiednią liczbę punktów, zostali zakwalifikowani do etapu pisemnego odbywającego się w siedzibie Komitetu Okręgowego OF – w Instytucie Filozofii UMCS. Do etapu pisemnego zakwalifikowało się 29 uczniów ze szkół średnich województwa lubelskiego. Zadania polegały na: rozwiązaniu testu z filozofii oraz napisaniu eseju na jeden z tematów zatwierdzonych przez KG OF. Testy i eseje oceniało dwóch niezależnych recenzentów w siedzibie KG OF w Warszawie. Poszczególne oddziały delegowały swoich recenzentów do sprawdzania prac. Uczniowie, którzy otrzymali odpowiednią liczbę punktów, uczestniczyli w części drugiej, która polegała na ustnej odpowiedzi na zestaw trzech pytań (losowanie spośród pytań dostarczonych przez KG OF) przed trzyosobową komisją egzaminacyjną. Egzamin odbył się 1 marca 2025 na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS. Sześć osób, które uzyskały odpowiednią liczbę punk-

tów (łącznie z części pisemnej i ustnej), zostało rekomendowanych do zawodów centralnych w Warszawie. Byli to: Natalia Gwiazdowska (I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Zamoyskiego w Zamościu) oraz Antoni Wierchoń, Bartosz Bekulard, Eliza Stepaniuk, Hanna Puderecka i Karolina Ścibura – wszyscy z I Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica w Lublinie.

Wydarzenie zostało zrealizowane przy wsparciu finansowym Gminy Lublin w ramach Programu Lublin Akademicki. Dziękujemy również dziekanowi WFiS dr. hab. Leszkowi Kopciuchowi, prof. UMCS za środki finansowe umożliwiające ufundowanie atrakcyjnych nagród rzeczowych. Podziękowania kierujemy ponadto do redakcji czasopisma „Filozofuj!” za ufundowanie trzech rocznych prenumerat gazety oraz do Wydawnictwa UMCS, Wydawnictwa Vis-a-Vis Etiuda oraz Wydawnictw Uniwersytetu Warszawskiego za ufundowanie nagród książkowych.

Eliminacje okręgowe XXXVII Olimpiady Filozoficznej przeprowadził Komitet Okręgowy w składzie: dr hab. Andrzej Łukasik, prof. UMCS (przewodniczący), dr Jakub Dadlez (sekretarz), dr hab. Mariola Kusztyk-Bytniewska, prof. UMCS, dr hab. Marcin Trybulec, dr Piotr Lipski.

Andrzej Łukasik

Fot. Karol Czajka

Co nam pokażą nowi członkowie ZTL UMCS? Koncert debiutowy

Mówi się, że każdy kiedyś zaczynał. Początki są trudne i nie zawsze wszystko idzie po naszej myśli. Wtedy zdarzają się pomyłki, potknięcia, a podjęte działania mogą zakończyć się fiaskiem. Jednak tancerze naszego Zespołu nie mogą narzekać na tego typu niepowodzenia po ostatnim koncercie debiutowym, który odbył się 9 marca 2025 r. w Chatce Żaka. Miesiące przygotowań i hektolitry wylanego potu nie poszły na marne. Przyszedł dzień, w którym mogliśmy się sprawdzić i pokazać efekty naszej pracy.

Głównym zamierzeniem corocznego koncertu debiutowego Zespołu Tańca Ludowego UMCS jest zaprezentowanie na scenie umiejętności nowo przyjętych tancerek i tancerzy z grupy młodszej i średniej oraz najmłodszych stażem członków kapeli i solistek. Wydarzenie ma na celu ukazanie efektów wielu godzin prób rozpoczętych wraz z nowym rokiem akademickim. Jednak tegoroczny koncert znacznie różnił się od poprzednich. Zgromadzoną publiczność udało nam się utrzymać na sali przez około 3 godziny – dwa razy dłużej niż w poprzednich latach. A to wszystko za sprawą wyjątkowego repertuaru.

Dyrektor Lech Leszczyński przywitał publiczność, a widowisko otworzył polonez do muzyki Michała Kleo-

fasa Ogińskiego oraz mazur z opery *Straszny Dwór* Stanisława Moniuszki – obie choreografie wykonane zostały przez grupę średnią w kontuszach szlacheckich. W pierwszej części znalazły się także tańce regionalne: lubelskie i wielkopolskie (gr. młodsza), podlaskie i rzeszowskie (gr. średnia) oraz przeworskie (gr. starsza). W pierwszej części znalazły się również przerywniki w postaci duetowego oberka w krasie stroju opoczyńskiego, a także piosenka *Cztery konie*. Następnie odbyła się przerwa, aby uspokoić emocje widzów oraz dać chwilę wytchnienia tancerzom i kapeli.

Publiczność na miejsca przywołały podhalańskie okrzyki, co oznaczało początek drugiej połowy. Czuliśmy, że gry i zabawy z tego regionu wykonywane przez grupę starszą wyraźnie ujęły widzów, która ochoczo wypełniła całą salę. W tej części zostały zaprezentowane również tańce sądeckie i krakowiak (gr. młodsza), kujawiak z oberkiem (gr. średnia), dawno niewystawiane tańce mołdawskie oraz mazur ułański (gr. starsza). Długi, a zarazem intensywny i różnorodny koncert zwieńczył polonez *Rozsypały nam się nutki* w wykonaniu wszystkich grup.

To barwne wydarzenie z pewnością zostanie zapamiętane przez naszych debiutantów oraz zaproszonych przez nich bliskich. Po wykonaniu ciężkiej pracy wszyscy świętowaliśmy wspólny sukces, bawiąc się na imprezie po-debiutowej. O bólach mięśni szybko zapomnieliśmy, ale emocje towarzyszące nam podczas koncertu z pewnością zostaną z nami na dłużej. Jednak nie jesteśmy chciwi i takimi wspomnieniami lubimy się dzielić, więc drzwi Zespołu wciąż pozostają otwarte. Już teraz zapraszamy wszystkich zainteresowanych na nasz wiosenny nabór – w końcu ktoś w następnym roku znów musi zadebiutować. Spotkajmy się i przeżyjmy ludowe chwile razem!

Kamila Kopytiuk

Drzwi Otwarte UMCS, 9 kwietnia 2025 r.

Fot. Michał Piłat, Bartosz Prohl

60 LAT
OGRODU
BOTANICZNEGO
UMCS

Ogród Botaniczny UMCS

ZAPRASZA
W NOWYM SEZONIE

 [ogrod.botaniczny.umcs.lublin](https://www.instagram.com/ogrod.botaniczny.umcs.lublin)

 [OgrodBotanicznyUMCS](https://www.facebook.com/OgrodBotanicznyUMCS)

 www.garden.umcs.pl